

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ

12-13 лютого 2020 року

(частина II)

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ШЛЯХИ
РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

12-13 лютого 2020 року

(частина II)

**Львів
2020**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти (частина II): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 12-13 лютого 2020 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2020. – 64 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються актуальні питання розвитку науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ	5
Батрун І.В. ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ	5
Варнавська І.В. РОЛЬ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАПРЯМУ “ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ”	6
Висікайло Т.В. ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО НАТУРИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОСТІ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ З ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ..	8
Гладкіх А.М., Васильєва С.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ПРИРОДНИЧІ НАУКИ» ОЧИМА СТУДЕНТІВ БІОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ..	10
Долгачова О.А. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ - МУЗИКАНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН.	11
Зрибнєва І.П. МОТИВАЦІЙНІ ФАКТОРИ ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ВНЗ	13
Івченко В.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИЗАЙН-ОСВІТИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ.....	14
Калужіна Ю.В. ОСНОВНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	16
Кареліна Л.А. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ УРОКУ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	17
Карплюк О.О. СПРОБА ПОДОЛАТИ «КОМУНІКАТИВНИЙ БАР'ЄР» В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ	19
Паньків Б.І. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА УЧНІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	21
Рудь Н.А. АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	23
Самойленко В.П. РОЗВИТОК НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	24
Семененко А.А. СМИСЛ ОСВІТИ У ПОСТМОДЕРНІ.....	25
Сердюк А.М., Кірчева Ю.О. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ.....	27
Сизоненко Г.О. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО НАВЧАННЯ. РОЛЬ ДИСКУСІЇ В НАВЧАННІ ЛІТЕРАТУРИ.....	29
Славонас В.А. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ДО ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ .	31
Шеліган О.Н. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ	32
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ.....	34
Ляска Ю.М., Стригун О.О. ВПЛИВ ПЕРЕДПОПЕРЕДНИКІВ І ПОПЕРЕДНИКІВ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ҐРУНТОВИХ ФІТОФАГІВ В ПЕРІОД СХОДІВ КУКУРУДЗИ ТА ЇХ ШКІДЛИВІСТЬ	34

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ.....	35
Діуліна В.В. КУЛЬТУРА КОМУНІКАЦІЇ ЯК УМОВА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА	35
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	36
Болдова С. ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ТАТУЮВАННЯ.....	36
Вінниченко В.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОКУРОРОМ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ ЗІ СЛІДЧИМ ОРГАНУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	38
Гвоздій В.А. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПРИЗНАЧЕННЯ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.....	40
Кондурфорова Л.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ	42
Куварзін О.С. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ДЕЛІКТАМ У СФЕРІ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ	43
Невірець І. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ «ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ»	44
Опанасенко О.М. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СУДОВО- ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	46
Охотнікова О.М., Лук'яненко К.Є. «ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО КОНСТИТУЦІЙНО- ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ».....	48
Павич А.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ МАСОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ	50
Прохоров К.О. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ.164-1 КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	53
Сказко О.М. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КІБЕРСКВОТИНГ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	54
Стецюк С.П. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ЯК НАПРЯМ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	56
Терещук В.В. ОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ «ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ»	57
Хавіна О.С. РОЗВИТОК ПРАВОВАХІСНИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СУЧАСНОСТІ.....	59
Хавіна О.С. РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО ВИКОНАВЦЯ У СУСПІЛЬСТВІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ	60
Чернявська Е.О. «СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДІВ»	62
Шупік Д.А. ДО ПРОБЛЕМ ПОРЯДКУ ЗВЕРНЕННЯ СТЫГНЕННЯ НА ЧАСТКУ В СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ УЧАСНИКА ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА.....	63

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Батрун І. В.,

*кандидат педагогічних наук, учитель російської мови та літератури
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 101*

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Побудова і розвиток держави як цивілізованого члена світового співтовариства неможливе без патріотичного виховання її громадян. Тому ця проблема набуває особливої актуальності в наш час.

Дисертація Р. Петронговського присвячена дослідженню актуальної проблеми формування патріотизму у позанавчальній виховній діяльності. З'ясовано сутність і зміст понять: «патріотизм», «національна свідомість», «етнічна ідентифікація», «громадянськість» шляхом аналізу відомих праць вітчизняних та зарубіжних учених, а також сучасних документів Української держави в галузі освіти. На думку Р. Петронговського, ретроспектива дослідження патріотизму в гуманітарній і педагогічній науках дозволили виділити сутність та структуру цього поняття щодо школярів сучасної загальноосвітньої школи. Під патріотизмом він розуміє здатність юнаків і дівчат ідентифікувати себе з рідним народом, почуватися громадянами Української держави та потребу в постійному самоствердженні для власного духовного, інтелектуального різнобічного зростання й утвердження демократії та блага самого суспільства [1]. Серед них: розвиток внутрішньої мотивації школярів, яка базується на поєднанні матеріальних та моральних спонук; трансформація досвіду самоідентифікації з власним етносом; формування знань і вмінь патріотичного спрямування; поєднання навчальної та науково-пошукової діяльності школярів; включення їх до різноманітних видів діяльності педагогічного спрямування з урахуванням власних інтересів та здібностей; чітка координація навчально-виховної діяльності школярів органами шкільного самоврядування; безпосереднє залучення до управління й організації позанавчальної діяльності самих школярів; застосування у виховній діяльності новітніх педагогічних технологій систематичного діагностування та корекції розвитку почуття патріотизму; чітка взаємодія вчителів і батьків у системі «Школа – родина».

Дисертаційна робота С. Рашидової присвячена дослідженню виховання почуття патріотизму школярів на культурно-художніх традиціях Донбасу. На основі аналізу філософської, психолого-педагогічної, соціологічної, народознавчої літератури С. Рашидовою розкрито теоретико-методологічні основи виховання почуття патріотизму школярів засобами традиційного народного мистецтва. Встановлено, що ідея патріотичного виховання громадян будь-якої держави була і є однією з фундаментальних проблем в історії філософії і педагогіки. Кожна історична епоха формувала духовно-моральні ідеали людини-патріота, здатного до праці на благо рідної землі, здатного до її захисту, до самопожертви. Ідеалом людини вважався громадянин, який володів багатством духовної культури, пов'язував особистісні інтереси з державними, захищав моральні устої держави. Розвитку патріотичних почуттів сприяла сукупність чеснот цивілізованої людини (гуманність, справедливість, любов до Батьківщини). В історії вітчизняної педагогічної думки проблеми патріотичного виховання тісно пов'язані з ідеєю народності виховання, яка передбачає у процесі виховання моральних чеснот використання народознавчих засобів, народних традицій. Формування ідеального на народних традиціях ґрунтується на загальнолюдських цінностях. Теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми патріотизму дозволив дослідниці визначити патріотизм як інтегративну духовно-моральну якість особистості, яка проявляється в дієвій любові до свого народу, до великої і малої Батьківщини, її історії та культури, збереженні та примноженні народних традицій, здатності до самопожертви. У дисертаційному дослідженні почуття патріотизму розглядається як емоційне переживання своєї культурно-духовної, історичної і національної приналежності до Батьківщини. В основі формування почуття патріотизму лежить потреба в самоідентифікації та спільності зі своїм народом, Батьківщиною. Структурними компонентами почуття патріотизму є: духовно-моральне переживання любові до рідної землі, гуманістичні загальнолюдські та національні цінності, морально-естетичні ідеали особистості, творчо-перетворювальна діяльність на благо Батьківщини [2].

На основі результатів дослідження С. Рашидовою з'ясовано, що вихованню почуття патріотизму школярів засобами традиційного народного мистецтва Донбасу сприяють: збереження музеями і центрами народної творчості матеріальної та духовної культури регіону і традиційних видів народного мистецтва, популяризація культурно-художніх традицій серед школярів у тісній взаємодії зі школами; активне залучення школярів до культурно-художньої спадщини народу Донбасу через цілеспрямовану, систематичну взаємодію шкіл та позашкільних закладів; включення школярів до пошуково-дослідницької діяльності по вивченню традиційного народного мистецтва Донбасу, пробудження інтересу до художніх творів народних митців, творчої самореалізації у різних видах традиційного народного мистецтва. У результаті дослідничею були використані такі організаційно-педагогічні форми, як зустрічі з майстрами, народними умільцями, з представниками мистецтва, фольклорними колективами; відвідування виставок творів народного мистецтва, організованих центрами народної творчості; проведення занять у шкільному музеї-світлиці; виготовлення виробів власноруч; літературна вітальня; конференція; екскурсія; фольклорні свята; ярмарки та інші. Методами виховання почуття патріотизму школярів засобами традиційного народного мистецтва є: метод емоційної драматургії, катарсичного ефекту, естетичного занурення у світ народного мистецтва, метод спільного милування творами народного мистецтва. Такі форми і методи, на її думку, сприяють особливій емоційній насиченості занять, стимулюють емоційно-вольову сферу школярів і сприяють формуванню почуття причетності до мудрості, таланту і художніх надбань свого народу, тобто сприяють досягненню головної мети патріотичного виховання.

В. Сухомлинський вважав, що «формування громадянської свідомості, громадянських переконань, поглядів, відносин до явищ життя й людей - це стрижень морального виховання» [3]. Під громадянськістю педагог розумів «корінь переконань, думок, почуттів, учинків людини» [4]. В. Сухомлинський вперше заговорив про формування педагогічної культури в родині, обумовленій наявністю необхідних психолого-педагогічних знань і виховних умінь у батьків. Він визначив шляхи формування такої культури через створення певної системи. Так само, як і К. Ушинський, В. Сухомлинський не відокремлював шкільне виховання від сімейного, докладаючи багато зусиль, щоб зблизити родину і школу.

Література:

1. Петронговський Р. Р. Формування патріотизму старшокласників у позанавчальній виховній діяльності: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. Київ, 2002. 20 с.
2. Рашидова С. С. Виховання почуття патріотизму старшокласників на культурно-художніх традиціях Донбасу: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. Луганськ, 2007. 21 с.
3. Сухомлинський В. А. Воспитание гражданина. *Воспитание школьников*. № 1. 1966. С. 6 - 10.
4. Сухомлинський В. А. Павлышская средняя школа. Обобщение опыта учебно-воспитательной работы сельской средней школы. М.: Просвещение, 1969. 400 с.

Варнавська Інна В'ячеславівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РОЛЬ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАПРЯМУ “ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ”

Неможливо уявити сучасне життя без бурхливого розвитку технологій, активного обміну інформації і комунікацією у суспільстві. Інформаційні технології, новітні засоби спілкування, програмне забезпечення потребують від фахівців будь-якого напрямку якісної професійної мовної підготовки. Майбутнім спеціалістам знання професійної мови надає значні переваги під час здійснення контролю за якістю і безпекою продукції, в органах санітарно-епідеміологічного та екологічного контролю, в центрах

стандартизації, метрології і сертифікації продукції, а також у виробничих, контрольно-аналітичних лабораторіях, в органах державного управління і громадських організаціях.

Отже, соціально-економічні зміни потребують підвищення вимог щодо готовності до професійного спілкування фахівців різного профілю. Якість підготовки майбутніх спеціалістів із різних дисциплін і становлення основ професіоналізму в процесі комунікації суттєво зростає у зв'язку з глобалізацією в Україні. Для кожного фахівця певної галузі необхідні вміння і навички досконалого володіння літературно грамотної та унормованої державної мови.

Знання і використання сучасної української мови було і є важливим аспектом успіху більшості професійних напрямів. Результативність комунікації залежить від того, наскільки фахівець володіє ораторським мистецтвом. Адже уміння доносити інформацію – найважливіша складова професіоналізму людини, особливо фахівця у галузі харчової промисловості, тому знання мовних аспектів є достатньо актуальними. Проблема формування комунікативних умінь і здібностей відображена в роботах науковців: Г.Берегова, Л.Буєва, М.Каган, О.Леонтьєв, М.Пентилук. Теоретичним і практичним питанням спілкування та ораторського мистецтва присвячували наукові праці такі дослідники, як Дейл Карнегі, Олійник О., Дудукіна А. та інші. Мета роботи полягає у з'ясуванні ролі ораторського мистецтва в професійній діяльності майбутнього фахівця напряму «Харчові технології».

Харчування – це невід'ємна складова життя, яка необхідна для існування людини. Цій сфері завжди приділялася найвища увага, а фахівці організації харчування і виробництва харчових продуктів завжди мали і матимуть високий соціальний статус. Інженер-технолог харчового виробництва (продуктів харчування) здійснює контроль дотримання послідовності й якості операцій, що складають процес приготування продуктів. Він розробляє і вдосконалює процеси виробництва, контролює ефективність організації праці й вирішує виробничі проблеми. Це все фахівець обов'язково виконує за допомогою мови, дотримуючись усіх аспектів комунікації.

Ораторське мистецтво впливає на компетентність майбутнього фахівця, тому що є комплексом знань, умінь і навичок комунікатора щодо підготовки й проголошення переконливої промови. Цією майстерністю можна оволодіти, навіть якщо у людини відсутні особливі схильності. Майбутні випускники спеціальності «Харчові технології» можуть працювати на підприємствах хлібопекарського виробництва, виробництва молочних або м'ясних продуктів, виробництва виробів з риби та морепродуктів, виробництва цукру і кондитерських виробів тощо, тому уміння говорити чітко, образно і переконливо може вирішувати успіх справи, а нерідко і визначати кар'єру оратора, його майбутнє. Недостатня комунікативна підготовка, нездатність організовувати фахове спілкування, відсутність певних умінь і навичок професійного спілкування знижують можливість успішного працевлаштування майбутнього спеціаліста.

Оволодіння студентами професійним спілкуванням здійснюється за умов індивідуально-особистісного засвоєння відповідних знань і вмінь. Такий підхід до організації підготовки майбутніх спеціалістів передбачає формування в них відповідних соціально-необхідних якостей: самосвідомість, світогляд, самостійність. Це, у свою чергу, сприяє професійній самореалізації, умінню проявити їх [2]. Проаналізувавши наукову і навчальну риторику, варто зазначити, що основними методами досягнення ораторської майстерності є критичний аналіз зразків написаних текстів промов, наслідування окремих елементів і структури та композиції промов, побудова власних текстів виступів за зразками класичних промов.

Сучасний фахівець харчової промисловості повинен бути ерудованим, важливою ознакою якої є широке оперування літературною мовою, особливо елементами фахової лексики. У багатьох випадках рівень мовленнєвої культури людини обумовлює успішність її професійної діяльності та може розглядатися як індикатор здібностей до професії.

Виявляючи основні фактори, що впливають на ефективність володіння фахом, студенти назвали майстерність викладання дисциплін, самостійну роботу зі спеціальною літературою, зустрічі з провідними спеціалістами фаху, практику на підприємствах, спілкування зі студентами та спеціалістами із інших країн, психологічну потребу та готовність самого студента до оволодіння фахом. Усі ці фактори охоплювали власне спілкування або його як органічну складову навчального процесу [2].

Неможливо виконувати будь-який вид діяльності без знання й розуміння особливостей спілкування і механізмів впливу однієї людини на іншу. Адже ця діяльність потребує використання знань ораторського мистецтва для впливу як на людей, так і для здійснення більш загальних цілей. Ораторське мистецтво – це трибуна

для висококваліфікованого фахівця, засіб його впливу на аудиторію. Вища освіта скерована на формування фахової культури, важливими складовими якої є мовна компетентність та комунікативна досконалість. Здобуття вищої освіти передбачає необхідність опанування поняттєвою сферою обраної спеціальності [3].

Безперечно, найбільш доцільним для формування мовленнєвої фахової компетенції на основі науково-професійної термінології є використання текстів зі спеціальності – невеликих за обсягом, доступних за змістом, насичених вузькогалузевими термінами напряму «Харчові технології» і граматичними конструкціями, характерними для мови майбутнього фахівця.

Професійними мовцями стають у процесі вивчення й усвідомлення актів породження висловлювання, механізмів виникнення твору, тих чинників, які впливають на мовця під час мовлення. Спеціальні знання і вміння повинні використовуватися для організації власного мовлення й мовлення інших. Адже вони входять у професіограму фахівця й визначають рівень його професіоналізму [4].

Недостатність же риторичної культури помітно знижує рейтинг спеціаліста, позбавляючи його професійної перспективи, бо знання з риторики як лінгвокультурологічної науки й мистецтва, безперечно, становить фундамент освіченості та професіоналізму [3].

За допомогою риторики майбутні фахівці-технологі обов'язково навчатися грамотно й уміло будувати свій виступ перед аудиторією, що в свою чергу допоможе їм досягти успіху в професійній сфері. Адже загальна практика оволодіння професійною ораторською майстерністю поступово стає невід'ємною складовою підготовки фахівців практично будь-якого виробничого профілю. Тому вважаємо, що при підготовці спеціалістів переробної та харчової промисловості курс риторики повинен бути обов'язковим.

Література

1. Берегова Г.Д. Духовно-енергетична сутність слова [Електронний ресурс] / Г.Д.Берегова // Гілея: науковий вісник. – 2013. – №76. – С.101-105. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_76_36
2. Жуковська Л.М. Професійне спілкування в діяльності фахівця-аграрника [Електронний ресурс] / Л.М.Жуковська. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/.../11jlm.pdf
3. Дем'янюк А. Мовна і мовленнєва компетентність як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму / А. Дем'янюк // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: Зб. наукових праць. – Вип. 18. – К., 2009. – 174 с.
4. Різун В.В. Теорія масової комунікації / В.В. Різун. – К.: Просвіта, 2008. – 260 с.

Висікайло Т.В.,

к. п. н., викладач Харківського художнього училища

ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО НАТУРИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОСТІ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ З ХУДОЖНЬО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

На сьогодні мистецька освіта в Україні спрямована на формування високопрофесійного художника-педагога, здатного до самостійного творчого мислення, генерування оригінальних ідей з метою підвищення якості художньої освіти і вдосконалення навчально-виховного процесу в цілому. Все більшої актуальності набуває не тільки накопичення професійних знань і умінь з образотворчості й методики викладання, скільки здатність до самостійного осмислення навчальної інформації, пошуку шляхів її раціонального використання у конкретних ситуаціях, пов'язаних як з образотворчою, так і викладацькою діяльністю.

Вагому роль у професійному становленні фахівця з художньо-педагогічної освіти відіграє саме робота на натурі, яка завжди була джерелом натхнення як для майстрів минулого, так і сучасних митців. Отже, образотворча діяльність на натурі порушує низку питань, пов'язаних насамперед з формуванням грамотного підходу до натури, її творчим осмисленням та втіленням на картинній площині графічними та живописними засобами.

Щорічні перегляди: семестрові та з пленерної практики, що проходять у середніх і вищих художньо-педагогічних закладах, засвідчують нерозуміння творчою молоддю особливостей роботи на натурі, що

призводить до механічного змальовування, копіювання натури, яке негативно позначається на якості художніх творів. З огляду на цей факт виникає необхідність у конкретизації поняття творчого підходу до натури, розробки методів ефективної організації роботи на натурі.

Чимало наукових праць присвячено розкриттю особливостей роботи на натурі, формуванню творчого мислення майбутніх художників-педагогів. Так, Г. Бедаю наголошується на важливості цілісного сприйняття натури в умовах плеру [1, с. 141], О. Нікуліна високо оцінювала значення просторового мислення і важливість його розвитку для ефективної роботи на натурі [4, с. 106]. Відомий художник-педагог П. Чистяков вказує на необхідність свідомого підходу до натури, пропонуючи своїм учням «якомога ближче підійти до натури, але ніколи не копіювати один в один», щоб не втратити за несуттєвими деталями цілісності художнього образу [5, с. 9]. Т. Кудрявцев, І. Лернер, М. Махмутов доводять значущість формування пізнавальної самостійності майбутніх фахівців з художньо-педагогічної освіти у процесі засвоєння ними наукових понять і способів діяльності [3, с. 121-126], С. Коновець вказує на необхідність постійного творчого розвитку вчителя образотворчого мистецтва з метою підвищення результативності його педагогічної діяльності [2, с. 97].

Проте, залишається недостатньо розкрито, що саме сприяє свідомому підходу до натури, розвитку самостійного творчого мислення, які забезпечать ефективність майбутньої педагогічної діяльності.

Цілком доречно у роботі на натурі дотримуватися послідовності дій: від достеменного вивчення натури до створення її художнього образу, що має на меті не стільки виконання чисельних начерків, етюдів, композиційних пошуків, а насамперед, формування власного ставлення до натури, а саме: які вона викликає емоційні враження, асоціації. Адже, навіть, певний порядок розташування предметів у натюрморті здатен надавати особливого звучання постановці. Як приклад, можна запропонувати проаналізувати натюрморти різних художників: Франсіско де Сурбарана, в картині якого предмети дбайливо розставлені в рівну лінію, що надає натюрморту урочистості і стриманості; Поля Сезана, натюрморти якого сповнені динамічності і відчуття спонтанності.

У формуванні творчого підходу до натури корисним буде виконання тематичних завдань. Наприклад, створення триптиху на тему «Літні спогади», який би поєднував натюрморт, пейзаж і фігурну композицію, де кожна з робіт мала б доповнювати одна одну, бути складником цілісного творчого задуму, поєднаними композиційно, стилістично, за колоритом.

Впровадження різноманітних творчих завдань у процесі роботи на натурі під час виконання аудиторних постановок, проходження плерної практики надасть можливості майбутнім фахівцям з художньо-педагогічної освіти сприймати натуру як привід для створення художнього образу, посприяти активізації творчого осмислення натури, розумінню необхідності пошуку відповідних засобів реалізації творчого задуму.

Література:

1. Беда Г. В. Основы изобразительной грамоты: рисунок, живопись, композиция. 2-е изд. перераб. и доп. / Г. В. Беда – М.: Просвещение, 1981. - 239 с., ил.
2. Коновець С. В. Творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва : монографія / С. В. Коновець. – Рівне : Волинські обереги, 2009. – 384 с.
3. Лернер И. Я. Дидактические основы методов обучения / И. Я. Лернер. – М.: Педагогика, – 1981. – 186 с
4. Никулина О. Природа глазами художника. Проблема развития современной пейзажной живописи / О. Никулина. – М.: Советский художник, 1982. – 175 с.
5. Ковалев Ф. Золотое сечение в живописи: Учеб. Пособие. / Ф. Ковалев. – К.: Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 143 с., 90 ил., табл. – Библиогр.: 77 назв. – 142 с.

*Гладкіх А.М.,
студентка природничого факультету
Васильєва С.О.,
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ПРИРОДНИЧІ НАУКИ» ОЧИМА СТУДЕНТІВ БІОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Інтеграція України до Європейського союзу неможлива без проведення ряду реформ у країні, не винятком стає і сфера освіти. Одним із нововведень у освітній простір загальної середньої освіти обумовлено, затвердженням наказом Міністерством науки і освіти України від 03.08.2018 №863 щодо запровадження експериментального інтегрованого курсу «Природничі науки» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти [1]. Даний наказ викликав низку протиріч та активне обговорення нововведення в Інтернет мережі та серед громадськості.

Багато авторів з педагогічної точки зору, досліджували різні питання стосовно студентів, зокрема й тих, які вивчають біологічні дисципліни, серед них були й В.В. Маргітай, О.І. Міхнова [2]. У 2018-2019 навчальному році було запропоновано впровадити експериментальний курс з новим типом інтегрованої навчальної програми природничих наук. Такий курс об'єднує шість навчальних предметів: фізику, хімію, астрономію, географію, екологію та біологію. Рішення МОН України від 03.08.2018 №863 викликало паніку як серед вчителів, так і серед студентів, які здобувають освіту у вищих закладах, лише за певною навчальною програмою однієї з дисциплін.

Варто відзначити, що новий інтегрований курс, на даний момент є експериментальним, й має як свої недоліки, так і переваги.

Метою - стало проведення моніторингового дослідження стосовно даного питання, сучасного покоління, які незабаром розпочнуть свою професійну діяльність; було проаналізовано їх точку зору та зроблені певні висновки, щодо обізнаності студентів з приводу нового інтегрованого курсу, що у подальшому буде сприяти розвитку всебічно розвинутого педагога природничих наук.

В опитуванні взяли участь 55 студентів з трьох різних вищих навчальних закладів України: Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, Дніпропетровського національного університету імені О.Гончара та Бердянського державного педагогічного університету.

Респондентам, які навчаються за біологічним напрямом, було запропоновано відповісти на питання стосовно впровадження нового курсу та їх ставлення до цього.

Провівши дослідження, було з'ясовано, що 33% опитуваних, вважають потрібним введення нового курсу «Природничі науки», вони концентрують свою увагу на тому, що це дасть змогу проводити зв'язки між спорідненими предметами й забезпечить краще розуміння дисциплін, які у школах вивчаються окремо.

Однак, 77% респондентів, вважають, що впровадження інтегрованого курсу є марним, адже учні не зможуть запам'ятати таку величезну кількість інформації з різних предметів, до того ж, їм не буде вистачати часу на те, щоб вивчити стільки нового матеріалу з курсу, який об'єднує 6 навчальних дисциплін через підготовку до зовнішнього незалежного оцінювання. Вони зазначають й на тому, що це буде складніше і для вчителя, адже їм потрібно буде витрачати набагато більше часу для підготовки до заняття.

Студенти, які негативно відносяться до впровадження інтегрованого курсу, наголошують, що новий предмет може викликати стрес у школяра. З обуренням ставляться до нововведення, говорячи про те, що з'єднувати таку кількість предметів в одну дисципліну – це теж саме, що читати лише вступ будь-якої книги.

Таким чином, можна дійти певних висновків, стосовно впровадження нового інтегрованого курсу «Природничі науки». Результати моніторингу показали, що більшість студентів все ж таки не розуміє сутності нового курсу, який полягає у тому, що він запропонований лише для тих класів, які навчаються за гуманітарним напрямом у старшій школі. Курс сприятиме тому, що школярі, які не збираються пов'язувати своє подальше життя з природничими науками, змогли орієнтуватись, мати загальне уявлення та проводити зв'язки між предметами.

Проблема, яка є популярною у нашому столітті, стосовно невміння встановлювати взаємозв'язки між спорідненими дисциплінами, призводить до того, що дитина дезорієнтована в єдності сприймання навчальних предметів, це негативно впливає на застосування в житті сформованих ключових компетентностей таких як: інтегральних - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів біологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі; загальних- здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання, здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях; спеціальних (фахових) - здатність володіти теоретичними поняттями з ботаніки, зоології, цитології, генетики тощо.

Тому, вважаємо, впровадження інтегрованого курсу «Природничі науки» є крайдіцільним методом для розвитку конструктивного мислення школярів та набуття загальних знань стосовно природничих дисциплін.

Зараз, за розробками 4 різних проєктів освітніх програм, йде реалізація нового інтегрованого курсу у загальноосвітніх закладах, які погодились на даний експеримент [3]. Вважаємо, що, величезним мінусом є те, що не вистає кваліфікованих спеціалістів, які орієнтуються у всіх природничих науках. Впровадження нової спеціальності для магістрів «Природничі науки» вже відбулось. Але для того, щоб студенти зрозуміли вагомість цього курсу, й з задоволенням, а не з острахом дивились на нову навчальну дисципліну, потрібно їх проінформувати, розповівши про усі позитивні сторони нововведення, а їх набагато більше, ніж негативних.

Потрібно пам'ятати, що лише зміни, зможуть привести нашу країну до високорозвиненої держави, а щоб ці зміни реалізовувались ефективно, потрібно починати з молодого покоління!

Література:

1. Щодо експериментального впровадження інтегрованого курсу «Природничі науки»: Лист МОН № 1/11-6006 від 02.07.19 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/16aiUbh2jo94C62mS5h41bXkhtnfwjxdH/view> (дата звернення: 01.02.2020).
2. Маргітай Р.В., Міхнова О.І. Особливості самооцінки студентів зі схильностями до діяльності у системах «Людина-людина» та «Людина-природа». «Young Scientist». 2017. №7 (34). С.3-6.
3. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966. URL: <https://imzo.gov.ua/osvitni-proekti-intehrovanyj-kurs-prirodnychi-nauky-navchalno-metodychne-zabezpechennya/> (дата звернення: 01.02.2020).

Долгачова О.А.,

*викладач ЦК гуманітарних та соціально-економічних дисциплін
КЗ «Запорізького музичного училища ім. П. Майбороди» ЗОР*

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ - МУЗИКАНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН.

Актуальність проблеми наукової організації самостійної роботи студентів музичного вузу, обумовлена підвищенням вимог до якості підготовки музичних фахівців. Самостійна робота студентів - музикантів припускає якісний розвиток стійких умінь і навичок самостійного оволодіння музичними знаннями й методами пізнання.

У дидактиці вищої школи самостійна робота розглядається, з одного боку, як форма навчання й вид навчальної праці, здійснюваний без безпосереднього втручання викладача, а з іншого боку - як засіб залучення студентів у самостійну пізнавальну діяльність, засіб формування в них методів її організації.

Зупинимось більш докладно на позитивному досвіді, накопиченому педагогічним колективом кафедри загальноосвітніх і гуманітарних дисциплін КЗ Запорізького музичного училища ім. П.И. Майбороди. У процесі викладання ряду предметів ("Історія України", "Фізика", "Біологія", "Астрономія", "Інформатика", "Філософія", "Іноземна мова", "Українська мова і література", й ін.) викладачі циклової комісії прагнули досягти того, щоб всі види самостійної роботи студентів були взаємозалежні, взаємообумовлені, різноманітні по меті й змісту.

Особлива увага зверталася на формування в студентів загальних навчальних умінь і навичок: здійснювати бібліографічний пошук, працювати із книгою, проводити спостереження, пояснювати й прогнозувати явища й дії. Організована в такий спосіб самостійна робота студентів була продовженням їхніх занять. Практика показала, що якість й ефективність виконання індивідуальних самостійних завдань у кінцевому результаті залежить від якості й ефективності керування, контролю з боку педагога, тобто від системного підходу до організації самостійної роботи студентів. Створенню системи організації самостійної роботи студентів-музикантів передувала більша підготовча робота. Викладачі ЦК розробили методичні рекомендації з організації самостійної роботи студентів, опублікували серію статей, у яких глибоко проаналізували види самостійних робіт, методику раціональної організації самостійної роботи, педагогічні засоби її активізації.

Переклад частини навчального матеріалу (до 20% від загальної кількості годин) на самостійне вивчення матеріалу обумовив необхідність розробки проекту організації контрольованої самостійної роботи із загальноосвітніх циклу дисциплін. У якому вказувалася б кількість годин по кожній педагогічній дисципліні, перелік тем лекційних занять, що виносять на самостійне вивчення. На кафедрі була зібрана інформація про ступінь забезпеченості студентів електронними підручниками й навчальними посібниками, розроблені тексти лекцій, що виносять на самостійне вивчення.

У процесі реалізації системи організації самостійної роботи студентів-музикантів викладачі зіткнулися з певними складностями. По-перше, відсутність нормативно-правової й інструктивної основи керованої самостійної роботи студентів привело до появи різних підходів у розумінні змісту основних понять керованої самостійної роботи студентів, технології її реалізації. По-друге, зміст завдань для студентів і форми контролю вимагали доробки. По-третє, відчувалася недостатня забезпеченість рекомендованими для самостійного вивчення навчальними посібниками. По-четверте, треба була величезна кількість роздавального матеріалу для лекцій з елементами СР. З метою усунення названих труднощів викладачі ЦК обмежили кількість форм контролю, стали частіше застосовувати комп'ютерний контроль, створили тексти лекцій для студентів в електронному варіанті, стали використовувати електронні підручники і посібники, додатковий матеріал, поповнили відео банк і т.д.

Прогнозуючи виникнення проблем, викладачі приступили до розробки навчальних посібників для самостійної роботи, що сполучають теоретичний матеріал, методичні вказівки й комп'ютерні засоби контролю. Приведемо конкретний приклад організації одного лекційного заняття по фізиці. Студентам роздаються питання для підготовки, список основної й додаткової літератури із вказівкою конкретних сторінок, фізичні завдання, питання для самоконтролю, а також пропонуються завдання 3-х рівнів. Перше - завдання для закріплення, поглиблення й узагальнення знань по темі: заповнити пропуски у фізичних законах; вставити правильну відповідь; виправити помилки у фізичних формулах й одиницях виміру величин; з перерахованих тверджень вибрати вірні; доповнити схему; записати фізичні формули відповідним даним законам; заповнити таблицю; побудувати графік й ін. Друге - завдання на оволодіння вмінням здобувати знання. Третє - творчі завдання. Кожне заняття починається з тесту. Це спонукує студентів регулярно готуватися до занять, виробляє в них дисциплінованість і відповідальність до заняття. Підготовка по-різному рівневих завдань сприяє більшому глибокому знайомству з підручниками й навчальними посібниками, допомагає в навчанні з фізики, формуванню навичок роботи з додатковою літературою, розвитку творчого потенціалу. Обговорення студентами різних ситуацій сприяє розвитку в них мислення.

Результати досвіду проведення таких занять переконали педагогічний колектив ЦК у необхідності реформування навчального процесу в Запорізькому музичному училищі. Педагоги з більшою впевненістю стали впроваджувати нові освітні технології, використовуючи інформаційні технології, переносючи центр ваги на самоосвіту студентів-музикантів.

Література:

1. Сергеевкова В.В. Управляемая самостоятельная работа студентов. Модульно-рейтинговая и рейтинговая системы. – Мн.: РИВШ, 2004.
2. Абросимов А. Г. Современные информационные технологии в организации самостоятельной и неаудиторной работы студентов вузов [Електронний ресурс] / Абросимов А. Г. // Журнал «Вестник РУДН», 2004. – № 1. – Режим доступу:

3. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навчальний посібник [Електронний ресурс]: Індивідуалізація і диференціація навчання / Н. Є. Мойсеюк. – 3-є вид., доповнене. – К., 2001. – 608 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/16420711/pedagogika/individualizatsiya_diferentsiatsiya_navchannya

4. Организация и контроль самостоятельной работы студентов: методические рекомендации / сост. Н.В. Соловова; по ред. В.П. Гарькина. – Самара: Изд-во «Универс-групп», 2006. – 15 с.

5. Підкасистий П.І. Самостійна діяльність учнів / П.І. Підкасистий. – М.: Педагогіка, 1972. – 184 с.

Зрибнєва Ірина Павлівна,

*к.е.н., доцент кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

МОТИВАЦІЙНІ ФАКТОРИ ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

Стрімко зростаюча глобалізація та розвиток технологій є причиною того, що студентам необхідно максимально збільшити свою здатність до навчання, оскільки навчання є основою для постійного вдосконалення та адаптації до змін.

Вища освіта має стати економічним імперативом, тому що розвиток технологій вимагає більш міцних і постійних зв'язків між освітою та зайнятістю. У цьому процесі велике рушійне значення має ступінь мотивації студентів до навчання та їх прагнення. Адже саме молодь із вищою освітою є основним потенціалом розвитку економіки та суспільства.

Вплив на мотивацію молоді до отримання вищої освіти здійснюють у першу чергу наступні організаційні та якісні фактори:

1. Організація та якість системи вищої освіти в країні.
2. Поява значного числа нових професій й відповідних їм освітніх напрямків.
3. Самостійність ВНЗ у визначенні змісту організації навчального процесу, прийому студентів та освітніх програм.

4. Сучасність та якість освітнього процесу у ВНЗ.

Але разом з цим найбільший вплив на мотивацію до навчання мають фактори особистісного порядку, такі як:

1. Прагнення молоді до саморозвитку та самоствердження.
2. Індивідуальні особливості студентів.
3. Рівень розвитку студентського колективу.
4. Взаєморозуміння та повага між студентами і викладачами.
5. Використання викладачем сучасних технологій навчання.

Для підвищення особистісної мотивації найбільш ефективний результат мають наступні методи:

- рейтингування - найсучасніший метод, який використовується в багатьох провідних вузах країни і світу;
- особистий приклад - якщо студент бачить, як викладач захоплений своїм предметом, як багато йому хочеться розкрити секретів майстерності володіння цим предметом, то і студенту передається ця енергія захоплення;

- орієнтація на результат - важливо налаштовувати майбутніх фахівців на результат навчання, на ті навички, які повинні сформуватися в процесі навчання;

- самооціночні технології - викладачам потрібно використовувати такі технології оцінювання, за допомогою яких студент сам буде визначати свій рівень;

- свобода вибору для викладача у встановленні форми і варіантів здачі заліків та іспитів;

- різні види заохочення: матеріальні стимули (стипендії, грошові премії та інші) та нематеріальні (оголошення подяки, дошка пошани, листи подяки студентам та їх батькам і багато інших).

Зміни, що відбуваються сьогодні у системі вищої освіти, необхідно розглядати як органічну похідну від більш масштабних трансформацій – процесів глобалізації політичних і економічних систем. Саме сфера вищої освіти може й стає фундаментальною основою для переходу на новий рівень розвитку суспільства. У зв'язку з цим, освітні мотивації необхідно розглядати як один із ключових елементів ефективного вирішення глобальних завдань сьогодення.

Івченко В.В.,
аспірантка кафедри педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИЗАЙН-ОСВІТИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Сучасні тенденції модернізації вітчизняної вищої дизайн-освіти згідно європейських освітніх стандартів, змушують звертатися до вивчення зарубіжного педагогічного досвіду. Освіченість з цього питання допомагає отримати цілісне бачення ключових проблем фахової підготовки майбутніх дизайнерів. Вивченню та обґрунтуванню ефективних педагогічних умов з врахуванням національних особливостей присвячено праці таких науковців як Д. Лебедев, Л. Волинець, М. Баталов, С. Дмитрюк, С. Алексеева, Ю. Звенигородська та ін..

Прообразом першого закладу вищої освіти з підготовки майбутніх дизайнерів вважають «БАУХАУЗ» – школу простоти та функціональності В. Гропіуса. Саме тут поняття «дизайн» починає розумітися як синтез трьох видів мистецтва – художнього, наукового та технічного. Метою творчої художньо-проектної діяльності було виховання всебічно розвиненої особистості, яка б завдяки своїм майбутнім проектам поступово сприяла гуманізації та демократизації суспільства загалом. Ідеї «БАУХАУЗ» поширилися на інші країни, де поступово теж почали виникати заклади вищої освіти з підготовки майбутніх дизайнерів.

Одним із провідних вишів Німеччини з підготовки дизайнерських кадрів є Вища художня школа Вайсензе у місті Берлін (Kunsthochschule Weissenhof Berlin). Як зауважує Ю. Звенигородська, пропедевтичний курс дозволяє сформулювати основи проектного мислення майбутніх дизайнерів, елементарні професійні знання роботи з формою, кольором, конструкцією, матеріалом, що сприяє наближенню до реального проектування. Програма підготовки також передбачає роботу з художниками, критиками, кураторами, які забезпечують творчий обмін між учасниками освітнього процесу та діями сучасного мистецтва в Берліні, задля накопичення студентами досвіду з різних життєвих ситуацій: соціальних, економічних, технологічних тощо. Виходячи з цієї концепції, розвиток відносин між мистецтвом і навчанням постає як процес підвищення свідомості, завдяки якому студенти мають змогу сформувати індивідуальний стиль дизайн-проектів та вільно почувати себе під час творчої художньо-проектної діяльності [4, с. 102].

У Великій Британії значного розвитку набуває партнерство між різноманітними факультетами університетів та створення нових комбінованих модулів, що дає змогу студентам співпрацювати з різними напрямками підготовки, усім спектром наукових та мистецьких дисциплін. Так, дослідник зарубіжного досвіду Л. Волинець зауважує, що модулі з дизайну гармонійно та логічно впроваджують у програми «Магістр ділового адміністрування і бізнес-школі», наукові та інженерні курси, а магістерська багатодисциплінарна програма навчання «Інновації в дизайні» Нортумбрійського університету (Northumbria University) складається з курсів дизайну, інженерії та бізнесу. Серед найпоширеніших форм і методів професійної підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах Великої Британії, на думку С. Дмитрюк, домінують: навчання в студіях та на власному досвіді, використання методу проектів та критики. Це забезпечує місце для індивідуального і групового навчання, обміну досвідом та ідеями, накопичування знань та навичок з квазі- та реальної проектною діяльності, умінь логічного обґрунтування та донесення концепції дизайн-проекту до широкої аудиторії [3, с. 51].

Французькі школи мистецтв та дизайну практикують тісне співробітництво з мережею підприємств, що дає змогу майбутнім дизайнерам виконувати реальні проекти у таких популярних кампаніях як DreamWords, Pixar, Armani, Double Negative, MPC, Framestone та ін. Зокрема, зазначає С. Алексеева, LISAA School of Art & Design – інститут прикладних мистецтв Франції, входить в міжнародну асоціацію CUMULUS яка об'єднує університети й школи у сфері мистецтва, дизайну та медіа. Участь у тематичних закладах організації, надає майбутнім дизайнерам можливість висловити свої ідеї у сфері моди, дизайну, архітектури, відеоігор або анімації. Вищі навчальні заклади високої моди, такі як Паризька школа моди (Ecole de la Chambre Syndicale de la Couture Parisienne), Вища школа мистецтв і технологій моди (ESMOD),

Французький інститут моди (The Institut Francais de la Mode), надають освітні програми від професійної підготовки до докторського рівня, пропонуючи кілька курсів на вибір: для початківців, для працюючих та для професіоналів. При вступі студенти розподіляються по проектним командам, де вони організують свою роботу разом з координатором, враховуючи усі індивідуальні особливості та побажання. Навчання побудовано на практичній основі, що дозволяє студентам адаптувати знання до змін ситуації на ринку. До курсу навчання входить: розвиток умінь через створення нових форм і використання сучасних матеріалів; проектування власних дизайн-виробів; використання інноваційних виробничих технологій; розвиток дослідницьких якостей; накопичення знань з особливостей специфікації та ціноутворення виробів; облік можливостей промислового виробництва [1, с. 52].

Принцип «академічної свободи» сповідують провідні вузи дизайн-освіти Італії – Вищий інститут дизайну в Італії (Istituto Superiore di Design), Нова академія витончених мистецтв в Мілані – NABA (Nuova Accademia di Belle Arti Milano), Академії моди і дизайну в Мілані (Domus Academy), Інститут Марангоні (Istituto Marangoni), Європейський інститут дизайну (Istituto Europeo di Design). На думку М. Баталова, своєрідність італійської лінії в дизайн-освіті становлять такі риси: широка гуманітарна орієнтація, відсутність корпоративного духу; розвиток надзвичайно високого творчого потенціалу, духу тотального експерименту, ідея повної свободи творчості, розкритості творчої свідомості; високий професіоналізм і реалізм дизайнерського проектування. Найбільш ефективною формою організації дизайнерської освіти є школа, діюча всередині виробництва в якій реалізується, а не імітується дизайн-процес [2, с. 2].

Під контролем держави знаходиться дизайн-освіта у Японії. Навчальні програми мають орієнтацію на інтереси промисловості, гуманітарні проблеми суспільства та культуру. Дизайн в Японії перш за все є середовищем передачі повідомлень про ідеї, які закладаються в кожен продукт при вирішенні його форми. Першочерговим завданням освіти є формування у майбутніх дизайнерів цілісного світогляду, виховання прагнення проникнути в суть речей. Саме тому, наголошує Д. Лебедев, курс дизайну гармонійно вплетений до змісту навчального курсу «Мистецтво» загальноосвітньої школи, у якому творчі завдання розподілено на три основні групи: формування відчуття радості творчої праці та виховання людяності через тактильний контакт з матеріалами; усвідомлення зв'язку людини з середовищем та взаємозв'язків між мисленевими образами і сучасними умовами їх формування; виховання творчої особистості та пошук можливостей формотворчості у кожного з учнів [5, с. 425].

Загалом підготовка майбутніх дизайнерів у європейських краях здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра і магістра, а також пропонується післядипломна освіта з підвищення курсів кваліфікації та опанування докторського ступеню. Серед основних принципів дизайн-освіти можна окреслити: стимулювання творчості студентів, використання сучасних технологій, актуальної інформації, залучення студентів до проектної роботи. На момент закінчення навчання у студентів накопичується солідне портфоліо з реально виконаними проектами на базі ресурсів інституту, дослідницьких центрів та провідних європейських компаній.

Подальший розвиток окресленої проблематики передбачає дослідження та обґрунтування методологічних підходів у дизайн-проектуванні.

Література:

1. Алексеева С. В. Тенденції розвитку професійної кар'єри дизайнерів у країнах Європи (на прикладі Німеччини, Великобританії та Франції). Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. 2015. №10. С. 44–57.
2. Баталов М. Н. Дизайн образование за рубежом. URL: <http://shgpi.edu.ru/files/nauka/vestnik/2013/2013-2-44.pdf>.
3. Дмитрюк С. В. Форми і методи підготовки майбутніх дизайнерів у ВНЗ Великої Британії. Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. 2016. №13. С. 49–56.
4. Звенигородская Ю. В. Берлинская школа дизайна. Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. 2013. №8. С. 99–104.
5. Шевченко А. Особливості і функціонування дизайн-освіти у світі. Вісник НПУ імені Драгоманова. 2015. №1. С. 420–425.

ОСНОВНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Сьогодні все частіше виникає питання про розвиток економічних уявлень дітей. Початкова база економічної освіти закладається у віці від 3 до 6 років під час відвідування дитиною дошкільний навчальний заклад. Одним з прикладів такого підходу до вивчення економіки в дошкільному віці є програма Міжнародної фундації "Aflatoun International" (Нідерланди). Поняття «економіка» та «дитина» лише на перший погляд здаються надто далекими одне від одного. Якщо ж сприймати економіку як сферу «розумного» домашнього господарства, мистецтво його ведення, можна в доступній формі донести дітям елементарні базові знання з цієї галузі, роз'яснити зміст економічних взаємозв'язків.

Сучасні дослідження вчених (А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Грама, Г. Григоренко, Р. Жадан, Л. Кларін, Е. Курак, А. Шатової, А. Смоленцевої) свідчать про необхідність впровадження економічної освіти саме з дошкільного віку та вказують на роль і значимість економічної грамотності: знайомства дітей з ринковими відносинами, економічними уявленнями (про працю, гроші, професії, бюджет сім'ї, про якість людини-господаря), економічними поняттями (категоріями) та безпосереднім застосуванням їх у різних видах діяльності [3].

Процес формування економічної компетентності дітей дошкільного вік реалізується через різні форми і методи його організації. Існує найпростіша і широко вживана на практиці класифікація методів економічного виховання дітей дошкільного віку. Це словесні, практичні та наочні методи.

Один із найефективніших практичних методів формування економічної компетентності – це застосування різноманітних форм роботи із залученням дітей до ігрової діяльності [1].

Основною формою навчання дітей економіки є гра. Гра – це провідна та головна діяльність дітей дошкільного віку. Саме через гру дітям більш цікаво та зрозуміло пізнавати цей світ.

Зрозумілими для дітей заняття з економіки роблять сюжетно-рольові ігри. Граючись, відтворюючи різноманітні професії діти розуміють сенс праці і як вона важлива для всіх оточуючих. Граючи у гру «Супермаркет» у дітей уточнюються і закріплюються основні економічні терміни та явища, доступні і зрозумілі для їхнього віку. Дидактичні ігри проводяться з метою подальшого розширення, узагальнення і систематизації отриманих знань з економічної сфери [2].

Кажучи про наочні методи формування економічної компетентності дошкільників, важливим є застосування інформаційно-комунікативних технологій. Необхідність застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі регламентовано нормативно-правовою базою. У «Національній доктрині розвитку освіти» наголошено, що «пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які забезпечують: подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві». [1]

У зв'язку з цим набуває актуальності впровадження новітніх інноваційних та інформаційних засобів і методів навчання. Комп'ютерні мультимедійні презентації викликають у дошкільників великий інтерес, діти у захваті від цікавих слайдів, які повністю охоплюють їхню увагу. Але під час створення навчаючої мультимедійної презентації для формування у дітей економічної компетентності треба дотримуватись кількох головних правил. Обов'язково презентація повинна бути доступна і цікава дітям, виконана в одному стилі та кольоровій гамі. Текст має бути відсутнім, адже діти дошкільного віку ще не володіють навичками читання. Не слід додавати забагато інформації у слайд, тому що це буде важко сприйняти дитині [5].

Також однією з форм формування економічної компетентності дітей дошкільного віку є вирішення проблемних ситуацій. Саме при вирішенні ситуацій економічного та математичного змісту дитина залучається до економічної дійсності, вчиться думати, орієнтуватися в оточенні, проявляти ініціативу, висловлювати власну і приймати чужу позицію, росте і реалізується її творчий потенціал.

Особливий інтерес у дітей викликає читання художньої літератури. Одним із прикладів цікавих казок з економічним змістом та економічними поняттями може бути книга Книшової Л.В., Меньшикової О. І., Попової Т. Л. "Економіка для малюків, або «Як Мишко став бізнесменом". Читання художньої літератури сприяє виділенню мотивації і вчинків героїв і характеристики їх дій, формує словник дітей, а головне - дасть пояснення багатьом незрозумілим економічним явищам [4].

Великий внесок в економічне виховання роблять екскурсії. Вони дають дітям можливість побачити на власні очі те, про що їм розповідають, чому навчають і пізніше відобразити в сюжетно-рольовій грі.

Не менш важливими є екскурсії на природу. Організуючи спостереження за природою, вихователі цим самим виховують бережне ставлення до всього, що його оточує.

Отже, існує безліч методів формування економічної компетентності дітей дошкільного віку, які поділяються словесні, наочні та практичні. Головне, інформація яка надається дошкільнику для економічного виховання, повинна бути чіткою, цікавою та зрозумілою.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К. В-во МЦІФЕР, 2012
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огневюк, наук. ред. програмою: Г.В.Беленька, М.А.Машовець. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
3. Курак Е. А. Экономическое воспитание дошкольников / Е. А. Курак. – М.: Сфера, 2002. – 80 с.
4. Лелюк Ю. М. Сучасні проблеми дошкільної економічної освіти в Україні / Ю. М. Лелюк // Економічна освіта: проблеми і перспективи: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. – Черкаси, 2001. – С. 63-66.
5. Ярита І. І. Інноваційні аспекти економічної освіти дошкільнят / І. І. Ярита // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – Луганськ, 2012. – № 22(257), ч. 4. – С. 99-105.

Кареліна Лідія Анатоліївна,

методист, викладач вищої категорії

Полтавської школи мистецтв (Малої академії мистецтв) імені Р.О.Кириченко,

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ УРОКУ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Для того щоб урок з образотворчого мистецтва був цікавим та повчальним, викладачу необхідно належним чином продумати його змістове наповнення та методично грамотно вибудувати. Уроки образотворчого мистецтва – це особливі заняття, на яких учень не лише пізнає ази науки, але й активно залучається до творчого процесу сприйняття мистецтва й дійсності, формування художнього образу та створення самостійного художнього продукту. Те, що образотворча діяльність учня виходить в процесі грамотно вибудованого уроку на рівень творчості, має бути для педагога аксіомою та основою побудови навчального процесу.

Урок образотворчого мистецтва в школі мистецтв – це перш за все урок творчості, особистий простір свободи, можливість прояву творчої ініціативи та особистої зацікавленості кожного. Урок повинен зацікавлювати учня саме свободою, не анархічною свободою «хто на що гаразд», а свободою з врахуванням заздалегідь визначених правил. У ролі таких правил виступає, наприклад, тема уроку, його образотворчі (художні) завдання. Учень повинен мати можливість самостійно обирати рівень, характер і специфіку розкриття теми, образотворчі засоби та композиційне вирішення. Провідними завданнями викладача є спонукати учня до духовного піднесення, забезпечувати його потреби у творчій самореалізації, формувати знання, вміння та навички, ознайомлювати з можливими варіантами вирішення художніх задач, висунутих перед учнем, тим самим підводячи його до тріумфу творчого відкриття. При цьому викладачу

образотворчого мистецтва обов'язково слід розвивати уяву і фантазію учня, активізовувати його особистий досвід, збагачувати скарбничку зорових образів.

Багатогранність навчальних та виховних завдань уроку образотворчого мистецтва робить процес підготовки до нього багатоступеневим. Зокрема, необхідно правильно визначити тему уроку, мету та завдання, коректно підібрати ілюстративний матеріал, ретельно підготуватися до пояснення з демонстрацією певних практичних прийомів і навичок, вдало організувати самостійну дитячу творчість. При цьому обов'язково слід враховувати вікові особливості учнів, об'єм існуючого в них багажу знань, умінь, навичок та життєвого досвіду.

Складаючи приблизний план уроку та визначаючи час на кожен його етап, необхідно дотримуватися наступних правил:

Урок образотворчого мистецтва вимагає достатнього візуального забезпечення. Залежно від теми та завдань уроку візуальний ряд може складатися з репродукцій творів мистецтва, зображень об'єктів навколишньої дійсності, предметів. Учень повинен чітко уявляти собі той предмет, явище, об'єкт, який буде зображувати.

Кількість репродукцій, зображень візуальної інформації, які використовуються в рамках одного уроку, бажано, не повинна перевищувати шести-восьми штук для молодших учнів та восьми-десяти для учнів старших класів.

Час, який відводиться на самостійну дитячу творчість, повинен визначати викладач на свій розсуд.

Пояснення нового матеріалу має носити проблемний характер, що спонукає учня шукати власні варіанти вирішення запропонованого викладачем художнього завдання й знаходити аргументи для обґрунтування обраного рішення.

Перед учнями повинні висуватися чіткі й посилені навчальні завдання. Кількість навчальних завдань в кожному віці має бути різною. У молодших класах достатньо однієї навчальної задачі інакше дітям важко втримати їх у свідомості, вони губляться, не можуть розставити пріоритети. В результаті урок виходить переважанням, деструктивним. У міру дорослішання учнів кількість художніх завдань може зростати, але й в старших класах їх кількість не повинна перевищувати чотирьох.

Педагогові слід чітко розрізняти навчальні завдання для учня та завдання, що стоять перед викладачем. Для учня існують навчальні завдання, вирішуючи які, він набуває необхідні вміння, знання, отримує ті чи інші поняття, розширює своє уявлення про творчість. Викладач, готуючись до уроку, планує завдання, які необхідно відпрацювати в процесі проведення конкретного уроку. Обсяг цих завдань значно ширший, ніж сплановані навчальні завдання конкретного уроку. Їх можна розділити на кілька типів: розвиваючі, навчальні, виховуючі. Навчальні завдання входять складовою частиною в загальне завдання уроку. Учень, виконуючи творчу роботу, вирішує декілька навчальних завдань за урок. Наприклад, освоювати прийоми роботи з аквареллю, знайти відтінки кольорів, виконати творчий задум у певній колірній гамі. Викладачу необхідно вирішувати, крім навчальних завдань, завдання розвитку, виховні та організаційні завдання, завдання створення інтерактивного навчального простору, планування способів реалізації естетичного, художнього, духовно-морального аспектів навчального процесу образотворчого мистецтва.

Методично виправдано використання в ході проведення уроку колективного творчого потенціалу, який породжується спільним обговоренням проблеми, варіантів вирішення запропонованої теми чи просто твору мистецтва.

Урок вважається завершеним, якщо підведені його підсумки. В образотворчому мистецтві таким підсумком може бути виставка дитячих робіт з подальшим їх обговоренням. Організуючи виставку, викладач вирішує одночасно кілька педагогічних завдань: трансляція на весь клас індивідуального підходу до вирішення загального для всіх учнів творчого завдання, а також можливість ще раз повторити, проговорити, обговорити ті навчальні завдання, поняття, уявлення, навички, знання, які були отримані дітьми на уроці; спрямування художнього мислення учня в напрямку пошуку шляхів можливого поліпшення художньої якості твору; виправлення помилок, які були допущені авторами; можливість заохотити учнів до подальшої творчої роботи.

Ще одним фактором успішності уроку мистецтва є зацікавленість самого педагога темою уроку. Зацікавленість викладача й ставлення до теми передається учням. Якщо педагог байдужий, відсторонений, формальний на уроці, діти гостро це відчувають і стають байдужими до будь-якої теми, яка пропонується.

Формальними та нецікавими стають і їхні роботи, оскільки такий викладач не зміг «підняти» учня до рівня творчої самореалізації. Пробудження в дитині творчої активності – процес важкий, що вимагає від педагога повної віддачі й значних емоційних зусиль. Можна сказати, що хороша творча робота учня – це успіх викладача.

Перш ніж проводити урок, педагогу слід уявити його цілісно в просторі, часі й динаміці розвитку, необхідно подумки з позицій учня й викладача одночасно «пройти» за маршрутом планованого уроку, визначаючи емоційні домінуючі, передбачаючи можливі запитання та відповіді. Доцільним буде придумати варіанти теми уроку.

Слід пам'ятати, що процес підготовки до уроку образотворчого мистецтва – процес творчий. Постає питання про те, як творчий процес створення й проведення уроку образотворчого мистецтва зробити цікавим. Перш за все у викладача навчального мистецького закладу завжди є можливість вибору методики, програми за якою здійснюватиметься навчання. По-друге, основні поняття образотворчого мистецтва залишаються незмінними: колір, форма, простір, композиція. Це важливі складові напрямків навчального процесу. По-третє, існують варіанти навчальних програм інтегрованого характеру, розроблені членами педагогічних колективів. Методичні рекомендації орієнтовані на педагогічну творчість викладача образотворчого мистецтва й пропонують допомогу в реалізації основних навчальних завдань на основі розроблених напрямків розвитку учнів різного віку, педагогічних підходах і принципах побудови уроку образотворчого мистецтва. В рамках методичних рекомендацій викладач самостійно планує уроки, види діяльності, порядок і принцип освоєння тих чи інших художніх матеріалів, пропонує свої, авторські теми уроків, підбирає до них наочний ряд. По-четверте, не слід забувати, що урок образотворчого мистецтва – це можливість творчої професійної самореалізації для самого педагога.

Отже, сучасний урок образотворчого мистецтва повинен бути спрямований на спільну творчу діяльність викладача та учнів.

Література:

1. Мистецька освіта в Україні: теорія і практика. Художественное образование на Украине / [О. П. Рудницька, О. М. Отич, О. В. Михайличенко та ін. ; заг. ред. О. В. Михайличенко]. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2010. – 257 с.
2. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін : Монографія. — К.: Освіта України, 2008. — 274 с.
3. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька : навч. посіб. — К.: Інтерпроф, 2002. — 270 с.

Карплюк О.О.,

*студент кафедри англійської філології
Маріупольського державного університету*

СПРОБА ПОДОЛАТИ «КОМУНІКАТИВНИЙ БАР'ЄР» В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

У статті розглядаються шляхи подолання «комунікативного бар'єру» в процесі навчання іноземної мови у ВНЗ. Як засіб подолання пропонується створення певних педагогічних ситуацій.

У теорії і практиці навчання іноземної мови подолання «комунікативного бар'єру» займає ключове місце. Мова сам по собі є засобом комунікації, але в повсякденному навчальному процесі не завжди є таким. Під освоєнням мови часто і викладачами, і студентами розглядається відтворення певних дидактичних одиниць без безпосереднього використання мови, що вивчається як засобу комунікації. Чому так відбувається? Чому студентам, що вивчають іноземну мову і намагаються говорити, важко спонтанно відреагувати на мову співрозмовника, хоча часто вони мають досить великим обсяг мовних засобів?

У спробі вирішення подібної проблеми викладач може спиратися на власний досвід використання іноземної мови під час комунікації з «носіями мови». У багатьох з нас в силу недостатності можливостей використовувати знання іноземної мови при зустрічі з іноземцями виникає хвилювання, в результаті чого може пропасти голос, можуть «вилетіти з голови» потрібні слова. В цьому проявляється нестача практики.

Точно так же відчують себе студенти, коли до них викладач звертається на іноземній мові. Студент виявляється перед перешкодою, яку йому складно подолати самостійно. Щоб подолати «мовний бар'єр», необхідно розібратися в причинах його виникнення.

Візьмемо на себе сміливість і в якості основної причини виникнення «мовного бар'єру» висунемо таку причину, як відсутність нагальної потреби, «невідворотності» використання іноземної мови як засобу «виживання», тому що в будь-який момент і викладач, і студент можуть перейти на рідну мову. Якщо немає природних умов, що змушують студента вдаватися до використання іноземної мови, значить потрібно штучно створювати такі умови, враховуючи потім і інші причини виникнення «мовного бар'єру».

В якості інших причин багатьма авторами розглядаються, наприклад, психологічна невпевненість, негативний попередній досвід використання іноземної мови, недостатня мотивація, відсутність практики спілкування іноземною мовою. Кожна з цих причин може бути причиною виникнення іншої причини або її наслідком. Розглянемо вищезгадані явища і розберемося в шляхах зміни умов, що їх викликають.

Психологічна невпевненість людини часто може бути викликана страхом зробити помилку, почуттям дискомфорту при спілкуванні іноземною мовою. Для того щоб подолати мовний бар'єр, що викликається цією причиною, необхідно створення таких умов, в яких людина відчувала б себе комфортно, не боячись говорити. Заслугує на увагу досвід зарубіжних колег, які на перше місце висувають розуміння і комунікативну відповідність, в той час як формальна мовна правильність відступає на задній план. Страх зробити помилку змушує студента виконувати роль пасивного учня і, як тільки він подолає цей страх, він може перейти до ролі активного користувача мовою (говорити). Завдяки цьому його позитивна мотивація більше користуватися мовами стає дедалі більшою. Успіх надихає «що небудь спробувати самому в іноземній мові». [1]

Для того щоб почати використовувати мову спонтанно, студент перш за все повинен навчитися відтворювати стандартні фрази, властиві тій чи іншій життєвій ситуації. Для цього необхідні зусилля викладача зі створення ігрових ситуацій, максимально наближених до реальності, в яких можна довести до автоматизму елементарні комунікативні навички, що дозволяють вести нескладну бесіду на загальні теми. Ігрові ситуації можуть зняти напругу і сприяти автоматизації мовленнєвих умінь, а розширення словникового запасу може дозволити вести спонтанну бесіду.

Перші успіхи у використанні мови можуть спонукати говорити, спілкуватися і висловлювати свої ідеї, не боячись помилитися і не відчуваючи мовного бар'єру. Сам процес навчання може також стати фактором, що підвищує мотивацію. Поряд з цікавим навчальним змістом, проведення заняття повинно бути різноманітним і цікавим. [2] Цьому можуть сприяти певні педагогічні умови. Під педагогічними умовами ми розуміємо освітнє середовище, що забезпечує можливість здійснення спонтанної мови в штучно створених комунікативних ситуаціях. Ще більш успішно «вироснується» мотивація, якщо студенти отримують уявлення про роль мови, що вивчається в освоєній професії і про те, як знання іноземної мови може допомогти успішно вирішувати професійні завдання.

До таких педагогічних умов відноситься створення проблемних мовних ситуацій, пов'язаних з професійними завданнями, які розв'язуються на основі застосування активних методів навчання; використання комп'ютера та інформаційної мережі Інтернет для пошуку необхідної інформації за фахом і спілкування; забезпечення адекватної психологічної атмосфери і т. д. Комунікативний метод, основний принцип якого полягає в спілкуванні в аудиторії тільки мовою, що вивчається з самого першого навчального заняття, передбачає максимальне занурення студента в мовний процес, що досягається при мінімальному зверненні учня до рідної мови. Тут важливо відсутність механічно відтворюваних вправ, замість яких слід використовувати ігрові ситуації, завдання на пошук помилок, порівняння та зіставлення понять, підключають не тільки пам'ять, а й логіку, вміння мислити аналітично і образно.

Навчання спілкуванню іноземною мовою проходить більш ефективно при роботі в мікрогрупах. Розподіл групи на тимчасові мікрогрупи з метою освоєння навчального матеріалу та досягнення того чи іншого рівня планованих результатів ставить будь-якого студента в ситуацію, коли він легко справляється із завданнями і може допомогти іншим, або, навпаки, відчуває себе слабким і нездатним і потребує допомоги. Це залежить від ролі, яку йому доводиться грати в мікрогруп. Почуття приналежності і підтримки в групі, усвідомлення, що кожен здійснює важливий внесок в неї, розвиває почуття солідарності з цією групою і зобов'язання перед нею і спонукає прийняти її цілі і цінності. [3]

Активне освоєння мови як засобу спілкування неможливо без освоєння всього того, що оточувало і оточує мову, тобто її соціокультурних аспектів, а для цього потрібно вчитися долати бар'єр культурний. Отже, необхідно, щоб зміст занять з іноземної мови включало елементи культури, що вивчається. Прихильники використання соціокультурного аспекту при вивченні іноземної мови твердо впевнені в тому, що мова втрачає життя, коли викладачі і студенти мають на меті опанувати лише лексико-граматичними формами, оскільки мова, як і особистість, є компонентом культури. Незнання норм і традицій спілкування носіїв іншої культури тягне за собою стан, що виникає через розбіжності культур, що називається культурним шоком [4].

Таким чином, облік і мовних, і психологічних, і соціокультурних аспектів при вивченні іноземної мови на основі певних педагогічних умов дозволить долати «комунікативний бар'єр» і тим самим сприяти ефективній підготовці конкурентоспроможного фахівця, що володіє мовною компетенцією для здійснення іншомовної професійної діяльності.

Література

1. Ананьев Б.Г. Людина як предмет пізнання / Б.Г.Ананьев - СПб. Пітер, 2001. - 288 с.
2. Буланова-Топоркова М.В. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посібник / М.В.Буланова-Топоркова, А.В.Духавнева, Л. Д. Столяренко, С.І.Самігін, Г.В.Сучков, В.Е.Столяренко, Н.А.Кулаковская - Ростов н / Д Фенікс, 2002. - 544 с.
3. Реан А.А. Психологія особистості. Соціалізація, поведінку, спілкування / А. А. Реан - СПб. «Прайм-Еврон», 2004. - 416 с.
4. Смирнов С.Д. Педагогіка і психологія вищої школи: електронна версія навчального посібника - другий вид., Перераб. і доп. / С.Д.Смирнов - М.: Видавничий центр «Академія», 2005. - 400 с.

Паньків Б.І.,
студент групи ІІІ-21 історичний факультет
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
випускник Дрогобицького ліцею
Науковий керівник: Паньків І.С.,
вчитель історії та громадянської освіти вчитель вищої категорії
Дрогобицький ліцей

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА УЧНІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Сучасне інформаційне суспільство формує нову систему цінностей, в якій володіння знаннями, вміннями і навичками є необхідним, але недостатнім результатом освіти.

Ми повинні виховувати людину, здатну створити своє власне життя, здатну до самовизначення. Життєва компетентність учнів – це основа розвитку особистості, цілісний, поступальний процес, який виражається у залученні ліцеїстів до соціального досвіду. [2]

Навчальна практика ліцеїстів є необхідною складовою навчально-виховного процесу. Мета практики – це наближення змісту навчальних предметів до реального життя, формування в них життєво необхідних компетенцій, посилення практичної спрямованості навчально- виховного процесу, залучення ліцеїстів до пошукової діяльності, підготовки учнів до майбутньої педагогічної професії тощо. [1]

Особливості навчальної практики у ліцеї:

- учні гуманітарного профілю досліджують творчість Івана Франка, знайомляться з « дрогобицьким циклом » творів письменника, встановлюють відповідність художніх образів з історією Дрогобича, досліджують цікаві факти із життя « українського Мойсея » у фондах музею Івана Франка у селі Нагуєвичих. Ліцеїсти готують звіт про результати роботи: мультимедійні презентації та виступають українською та англійською мовами;

- ліцеїсти правничого профілю досліджують історичну та краєзнавчу спадщину Дрогобиччини, історію визвольних змагань нашого краю. Матеріали публікують у історико-краєзнавчому збірнику місцевого педуніверситету;

- майбутні знавці інформатики та математики вдосконалюють вміння працювати з програмами, створюють різноманітні сайти, які готують до захисту науково-пошукових робіт МАН;

- учні природничого профілю удосконалюють свої практичні вміння в лабораторіях біологічного факультету педагогічного університету.

Однією з найважливіших складових у навчально-виховному процесі є проведення не тільки навчальної практики, але й педагогічної у виїзних літніх таборах, цікавих з точки зору історичного краєзнавства та фольклористики. Зокрема, педпрактика відбувалася у с. Стрілки Старосамбірського району, с. Тухля Сколівського району, м. Добромилі Старосамбірського району, с. Новий Кропивник Дрогобицького району (Львівська область) та інші.

У процесі педагогічної практики ліцеїсти повинні оволодіти системою практичних вмінь і знань:

- історико-краєзнавчі: уміння досліджувати історію краю, топоніміку регіону, збирати усну народну творчість та опублікувати матеріали в різноманітних наукових виданнях;

- дослідницькі: уміння вивчати та узагальнювати пошукову діяльність, створювати мультимедійні проекти;

- проектно-прогностичні: уміння планувати та складати плани роботи з дітьми, ставити психолого-педагогічні цілі та завдання;

- валеологічні: уміння створювати сприятливі умови для здорового способу життя, створювати позитивний емоційний клімат;

- комунікативні: уміння публічно виступати перед аудиторією, вирішувати конфліктні ситуації, чітко і переконливо висловлювати свої думки;

- прикладні: уміння організовувати різноманітні види діяльності з дітьми, використовувати знання у практичній діяльності.

Специфіка педагогічної практики ліцеїстів полягає:

- оволодіння азами туристичної роботи (вміння складати туристичні палатки, орієнтуватись на місцевості, робити переправи тощо);

- краєзнавчо - фольклорна робота (збирання та аналіз історико -краєзнавчих матеріалів, фольклору краю, дослідження топоніміки регіону);

- екологічна робота (очищення річок, збирання лікарських рослин, вивчення екологічної ситуації у регіоні);

- спортивно-оздоровча робота (організація та проведення спортивних змагань, туристичних конкурсів тощо);

- підготовка до майбутньої педагогічної діяльності (вивчення розважальних ігор, організація та проведення масових заходів);

Ліцеїсти готують звіт про навчальну та педагогічну практики, обов'язковою умовою яких є захист.

Отже, у глобальній меті формування успішної особистості, формування в ліцеїстів умінь та знань в конкретній ситуації, компетентної особистості навчально-педагогічна практика є складовою у системі педагогічних технологій у Дрогобицькому ліцеї. Тому головною метою ліцею є не накопичення знань, а створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх закладів / Лист МОН №1/9-61 від 06.02.2008 року.

2. Життєва компетентність особистості: науково – методичний посібник / за ред. Л. В. Сохань. – К.: Богдана, 2003. – 520 с.

Рудь Н.А.,

директор Роменського коледжу

ДВНЗ «Київський Національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Сучасна якісна вища освіта неможлива без застосування особистісно-орієтованого підходу до навчання, основним принципом реалізації якого є індивідуалізація.

Організація навчального процесу на основі обирання тих форм і методів навчання які б враховували індивідуальні характеристики студентів, рівень розвитку здібностей протягом всього періоду навчання значною мірою сприятиме формуванню їх не лише як професіоналів у своїй галузі, а й висококультурних особистостей, що здатні швидко адаптуватися як у робочому колективі так і у суспільстві в цілому. Процес особистісно-орієтованого навчання (індивідуалізації), в першу чергу спрямований на особистість, яка не тільки піддається педагогічному впливу в навчальному закладі, а й переживає свої внутрішні психологічні етапи розвитку, які супроводжуються проблемами і конфліктами. Час навчання у вузі збігається з другим періодом юності або першим періодом зрілості, який відрізняється складністю становлення особистісних рис [1, с. 47].

Вважаємо, що в системі вищої освіти найвагомішими особистісно-індивідуальними характеристиками студентів, які потрібно визначати, розвивати і використовувати, і які стануть запорукою набуття високого рівня професіоналізму, стрімкого кар'єрного зростання, прискореної соціалізації особи є такі: властивості темпераменту, риси характеру, рівень базової та реальної підготовки з урахування професійної спрямованості, коефіцієнт інтелектуального розвитку, ціннісні орієнтири, вибірковість уваги, рівень мислення та його креативність, лідерські якості, ступінь задоволеності людських потреб («піраміда А.Маслоу») та інші.

Так, властивості темпераменту мають визначати поведінку викладача щодо ефективного впливу на студента. Якщо привалюючими є, наприклад флегматичні властивості, то бажано уникати нагадування про слабку сторону даного психотипу – повільність. Краще намагатися чітко визначати для такої особи правила гри, міру відповідальності, наприклад за дотримання часових лагів тощо.

Нажалі в сучасній вищій школі існує безліч проблем, різних протиріч щодо застосування особистісно-орієнтованих підходів до навчання, а саме:

- більшість навчальних закладів використовують переважно пасивну модель навчання, яка передбачає чітке управління освітнім процесом з боку викладача, який повідомляє студентській аудиторії про наукові знання та досягнення як власні, як то захищена дисертаційна робота чи опублікована наукова стаття так і інших науковців. Відповідно за таких умов студентові відводиться пасивна роль лише слухача;

- існує протиріччя між фронтальною формою навчання і індивідуальним характером засвоєння знань. Дійсно, фронтальна робота не передбачає врахування індивідуальних відмінностей студентів, зорієтована в більшості на «середняків», а тому деякі учні просто не встигають за заданим темпом роботи в академічній групі, а деякі - знемагають від нудьги;

- система організації навчання у вузі надає досить мало можливостей саме для її індивідуалізації: досить жорстка навчальна система з усталеним розкладом і навчальним планом (дисципліни за вибором - рідкість) однаковими для всіх;

- використання таких методів і форм навчання, які не сприяють забезпеченню можливостей для творчого підходу викладачів щодо індивідуального розвитку студентів;

- неготовність викладачів до застосування особистісно-орієтованого навчання у вузі тощо.

Отже, процес індивідуалізації освіти буде успішним, за умови, якщо:

- під індивідуалізацією розуміти не просто врахування індивідуальних властивостей особистості, а їх постійний розвиток;

- якість процесу індивідуалізації навчання залежатиме, перш за все, від ступеня готовності педагогів і студентів до його реалізації;

- основою процесу індивідуалізації навчання стане система психолого-педагогічної підготовки як викладачів так і студентів;
- розробити і обґрунтувати модель (програму) навчання способом індивідуалізації як для викладачів, так і студентів;
- навчитися визначати механізм індивідуалізації навчання;
- розробити технологію розвитку індивідуальних якостей викладачів і студентів;
- постійно визначати етапи, динаміку і тенденції розвитку індивідуальності студентів.

Таким чином, нові стандарти освіти передбачають формування такої взаємодії викладача і студента, і такої організації навчальної діяльності, яка була б спрямована на те, щоб знання та вміння обов'язково мали особистісний сенс, завдячуючи врахуванню саме індивідуальних особливостей учнів.

Література:

1. Степко М.Ф. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посібник / М.Ф. Степко, Я.Я. Боллобаш, В.Д. Шинкарук та ін.; за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. – 384 с.

Самойленко В.П.,

викладач комунального закладу вищої освіти

«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»

Запорізької обласної ради

РОЗВИТОК НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Потужний розвиток соціального та науково-технічного прогресу обумовлює процес старіння знань, вмінь та навичок фахівців зі спеціальної освіти. Постає проблема постійного підвищення кваліфікації та перепідготовки вчителів-логопедів, дефектологів навчальних закладів. Формальна освіта не забезпечує повністю професійні потреби вчителів в силу її орієнтованості на академічність знань. Неформальна освіта в цих умовах стає «джерелом поповнення необхідних знань».

Аналіз результатів наукових досліджень свідчить про посилення уваги дослідників до цієї проблеми. Концептуальні засади неформальної освіти обґрунтовують у своїх працях В. Андрущенко, Н. Букіна, О. Василенко, С. Зінченко та ін.

Докладніше розглянемо зміст поняття неформальна освіта. Термін «неформальна освіта» увійшов у науковий обіг європейських країн наприкінці ХХ століття як реакція на актуальні суспільні перетворення щодо створення умов для залучення окремих категорій людей та груп до соціального розвитку.

М. Якушина, М. Ілакавичус, Л. Будай дають наступне визначення неформальної освіти – це будь-яка організована систематизована діяльність, що проводиться за межами формальної освітньої системи, для забезпечення заданих видів навчання в інтересах тих, хто навчається [2].

Відповідно до Закону України «Про освіту» було виділено такі види освіти: формальна, інформальна та неформальна освіта. Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій [1].

С. Зінченко, пропонує наступні характеристики неформальної освіти: суспільний характер керівництва; варіативність програм і термінів навчання; поєднанням форм наукових і прикладних знань; добровільний характером навчання; систематизованість навчання; цілеспрямована діяльністю тих, хто навчається; спрямованість на задоволення освітніх потреб окремих соціальних, професійних груп; створенням комфортного освітнього середовища для спілкування дорослих; можливістю психологічного захисту в умовах соціальних змін.

В Україні існування неформальної освіти охоплює наступні галузі: позашкільна освіта; післядипломна освіта та освіта дорослих; громадянська освіта (різнопланова діяльність громадських організацій); шкільне та студентське самоврядування (через можливість набуття управлінських,

організаторських, комунікативних та ін. умінь); освітні ініціативи, спрямовані на розвиток додаткових умінь та навичок (комп'ютерні та мовні курси, гуртки за інтересами тощо).

Неформальна освіта порівняно з формальною, більш вільна за організацією, відрізняється особливістю викладацького складу, не супроводжується документами державного зразка. Для вчителів-логопедів, дефектологів міста, області можлива стихійна організація за часом, змістом, технологіям навчання, освітнього середовища.

Попри те, що неформальна освіта має низку переваг є декілька вагомих причин, що знижують її популярність та практичність серед вчителів-логопедів, дефектологів. Під час влаштування на роботу роботодавець може проігнорувати результати неформальної освіти, аналогічна ситуація може відбутися під час атестації. Наразі на законодавчому рівні немає чіткої процедури врахування здобутків неформальної освіти.

Отже, виходячи із викладеного вище, можна стверджувати, що проблема неформальної освіти як складової реалізації концепції освіти впродовж життя є актуальною в Україні. Суперечності зумовлюють необхідність подальших наукових розвідок щодо визначення основних понять, виявлення перспективного зарубіжного досвіду організації міжнародного співробітництва у сфері неформальної освіти, удосконалення нормативно-правової основи в Україні.

Література:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Якушина М. С. Диверсифікація маршрутів неформального образования для разновозрастных сообществ в условиях развития СНГ. Человек и образование. 2013. № 3. С. 68–71

Семененко А.А.,

*к. філос. н., ст. викладач кафедри культури та соціально-гуманітарних дисциплін
Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури*

СМИСЛ ОСВІТИ У ПОСТМОДЕРНІ

Один з парадоксів сучасності це протиріччя між процесами глобалізації, що формують універсалістський спосіб мислення й вибудовують одномірні моделі багатовимірного світу та культурою постмодерну, з її відмовою від побудови «тотальних теорій» (Бойн і Раттанзі) та «недовірою до метанаративів» (Ліотар). Як постмодернізм, основний напрямок сучасної філософії, мистецтва, науки, втілюється в освіті? Такі його риси як всезагальний плюралізм, культ інформації, деконструкція системи цінностей, переосмислення поняття істина, нове значення слова, тексту, мови й реальності загалом потребує «постформального мислення» (Дж. Кінчелоу). Це якісно змінює зміст і призначення навчання, з відтворення знань на «виробництво власних знань», а також відкриття у собі нових можливостей, самореалізація; розвиток метаморфічного пізнання – бачення зв'язків між протилежними речами, загального й приватного у їх взаємодії, розуміння контексту; нелінійне розуміння причинності; розгляд світу як тексту; визнання учня як «інтерпретатора»; ноосферне бачення зв'язку розума та біосфери [Цит. за 1].

Принцип онтологічного плюралізму як основа постмодерністського бачення протилежний одноманітності класичних освітніх принципів. Основою класичної парадигми є раціональність та однозначність. Так, постмодерністи критикують класичну освіту за сциєнтичну орієнтацію й пропонують нове розуміння зв'язку науки з життям та освітою. Вихідним для них є складність розуміння світу і людини й неможливість їх повного й однозначного пояснення, що обумовлює право на множинність різноманітних інтерпретацій.

В освіті відбувається переорієнтація з пошуків універсальних теорій на користь багатоманітної дискурсивності, відмова від загальних та конкретних цілей, стандартів, планів уроків та змістів освіти. Тоталітарність єдиного змінюється варіативністю, практично це означає автономію шкіл у вирішенні і формуванні власних педагогічних задач.

Постмодерністська освіта має метою розкриття можливостей і здатностей учня самореалізовуватись. Це модель не передачі готових знань, а вказівок напрямку або шляху, це процесуальність на відміну від

предметності. Постмодерністський плюралізм та релятивізм в освіті це перехід від диктату, категоричності до діалогу; контекстуальність змісту освіти в умовах конкретного навчального процесу. Постмодернізм змінює роль суб'єкта у пізнанні, абсолютизує її. Суб'єкт сам будує свою систему знань, сам їх контекстуалізує та інтерпретує світ. У постмодерністській концепції освіти, за Ліотаром, знання це не засвоєння певних стверджень, а оволодіння мистецтвом жити, чути, а значить навчатись. Під знанням будуть розуміти інтерпретацію реальності й реалізацію своїх прав. Освіта це групова взаємодія, що розкриває індивідуальність, оригінальність, уяву й створює плюральне, інклюзивне освітнє середовище, де йде пошук нових мовних систем та інтерпретацій дійсності. Мета такої освіти бачиться її теоретикам як навика діалогу з реальністю, що будуть використовуватись протягом майбутнього життя.

Так, якісними відмінностями нових освітніх систем стане поєднання масовості з індивідуальним підходом, де центром є унікальна життєва траєкторія людини; постійність взаємодії з освітньою системою, де людина циклічно проходить три фази – учень (коли вона більше навчається), професіонал (коли вона більше робить, створює) й вчитель (коли більше навчає). Така система є і сервісною платформою і маркетингом одночасно, але децентралізованими й діючою в інтересах спільнот. Це scale-free network (безмасштабна або масштабно-інваріантна мережа), адже її агенти об'єднані не корпоративними правилами й кордонами, а спільними правилами, цілями, смислами та інструментами.

Важливою компонентою будь-якого навчання має стати розширення професійних компетенцій навиками творення та підприємництва. При цьому підприємництво не стільки як вміння заробляти гроші, як про здатність змінювати світ, висувати ідеї, залучати людей та ресурси, ідентифікувати проблеми, долати перепони та встановлювати зв'язки. Результат не вимірюється кількісно-якісно вивченням предметів, а визначається ефективністю особистості і фіксується не трастовим сертифікатом (дипломом), а портфоліо, репутацією серед професіоналів, списком проєктів – унікальним особистісним рейтингом, що відображає професійну траєкторію індивідуальності.

Але ніякої революції в освітянській сфері поки нема. Є рішення деяких найбільш актуальних і поверхових проблем масової освіти: доступність, ціна, дефіцит контенту, скорочення рутинних операцій. Так, більшість вдосконалень в освіті це про логістику, менеджмент процесу: створення, упаковка та дистрибуція освітнього контенту, віддалений доступ, автоматизоване тестування, групова робота та взаємодія, гейметизація, дейтінгові сервіси, медіа бібліотеки з платним та безкоштовним контентом, сервіси монетизації, рекомендацій та маркетинга, системи менеджмента, маркетингові, рекрутинг тощо. На думку фахівців, ринок логістичних рішень в освіті близький до насичення, виключенням є розробки з розширення індивідуальної освіти й відходу від масового. Саме у сегменті розвитку нових форматів та форм організації навчання ринок освітніх послуг є найбільш перспективним. На ринку контенту буде збільшуватись попит на комплексні програми розвитку, а самі предметні курси будуть переходити у розряд стандартних безкоштовних бібліотек. У світі, де невизначеність наростає, а хаос стає нормою, а не кризою – потреба у стабільних знаннях знижується. [3] Перспективними також визнаються рішення у віртуальній та доповненій реальності, що здатні підвищувати ефективність навчання та можливості групової роботи, а також напрямок когнітивного «покращення» людини за рахунок різних видів стимуляцій та впливів на нейропластичність мозку.

Сучасні теоретики філософії освіти визначають, що саме освіта виступає найважливішим інструментом перетворення суспільства, основою виходу його з кризи й запобігання антропогенним катастрофам. Так, призначення освіти бачиться перетворення його у практику свободи в осмисленні життя, а згодом у соціально значимих діях. Метою навчання має виступати розвиток критичного мислення, а засобом діалог (полілог).

Література:

1. Алиева Н. З. Становление информационного общества и философия образования [Электронный ресурс] / Н. З. Алиева, Е. Б. Ивушкина, О. Н. Лантаров. – Режим доступа: <http://www.rae.ru/monographs/23-647>.
2. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна. М. СПб., 1998. 160 с.
3. Bazargani D.T., Larsari V.N. "Postmodernism": Is the Contemporary State of Affairs Correctly Described as 'Postmodern'? // Journal of Social Issues & Humanities. January 2015. Vol. 3. Iss. 1. P. 89–96.

Сердюк А.М.,
к. геогр. н., доцент,
Кірчева Ю.О.,
студент ННІ СПМО.

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ

У сучасному суспільстві культура мовлення та спілкування громадян є вагомим складником загальної культури, одним із найважливіших показників рівня його розвитку.

Головним завданням сучасної системи освіти є створення умов для якісного навчання, кінцевим результатом якого повинні виступати життєві компетентності.

Впровадження компетентнісного підходу – це важлива умова підвищення якості освіти. Саме придбання життєво важливих компетентностей дає людині можливість орієнтуватися в сучасному суспільстві, формує здатність особистості швидко реагувати на запити часу.

У працях вітчизняних учених-методистів з географії, зокрема О. Бутрій, Л. Зеленської, С. Коберніка, В. Корнєєва, М. Криловця, А. Сиротенка, О. Топузова розкриваються основні ідеї теорії та методики навчання географії, в тому числі ті, що формують комунікативну компетентність.

Компетентнісний підхід (за О. Пометун) – це спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток ключових компетентностей, серед яких:

- соціальні, що характеризують навколишню соціальну діяльність;
- мотиваційні – визначають внутрішні інтереси особистості;
- функціональні – показують рівень наукового сприйняття світу [5].

Отже, компетентність – це сукупність знань, умінь й навичок, досвіду творчої діяльності, емоційно-ціннісних установок і здібностей учня, сформованих на основі його досвіду.

Географія – наука, що вивчає географічну оболонку Землі, її просторову природну і соціально-економічну різноманітність, а також зв'язки між природним середовищем і діяльністю людини.

Географія – предмет, що, перш за все, формує людину, яка має добре орієнтуватися в просторі, вивчаючи всі сторони життя людського суспільства. Як і кожен шкільний предмет, географія має певний набір знань, умінь та навичок, що учні мають засвоїти протягом його вивчення. Але вони не є ціллю, а є засобом, за допомогою якого вчитель має сформувати життєво компетентну особистість.

Виділяють шість груп життєвих компетентностей, які формуються і на уроках географії:

- соціальні – уміння брати на себе відповідальність, ухвалювати рішення, робити вибір, безконфліктно виходити з життєвих ситуацій.
- полікультурні – не тільки оволодіння досягненнями культури, але і розуміння, і пошана до людей інших національностей, релігій, культур, мов, рас.
- комунікативні – здатність особистості встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування.
- інформаційні – уміння отримувати, осмислювати, обробляти і використовувати інформацію з різних джерел.
- саморозвиток і самоосвіта – потреба і готовність постійно вчитися впродовж всього життя.
- продуктивної творчої діяльності – готовність та потреба у творчості [2].

Географія, як шкільний предмет, дає загалом широкий кругозір особистості та широкі можливості для формування життєвих компетентностей. Але, застосуванням окремого методу навчання або реалізацією певної технології повною мірою охопити формування всіх груп компетентностей неможливо. Тому, в залежності від змісту уроку, підбираються такі прийоми, які, по-перше, забезпечать якнайкраще запам'ятовування учнями матеріалу, і, по-друге, забезпечать учням можливість використовувати набуті знання й навички в подальшому.

Відповідно до рішень Європейської Ради основною компетентністю на уроках є комунікативна компетентність, оскільки вона забезпечує набуття учнями вміння обговорювати проблеми, доводити власну позицію, виробляти власну точку зору, розвивати критичне і креативне мислення та адаптуватися у мовному середовищі.

Комунікативна компетентність передбачає уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для партнера по спілкуванню. Учень має відрекомендувати себе, поставити запитання, вести дискусію.

Формування комунікативної компетентності, комунікативної культури є одним з найнеобхідніших завдань на шляху до виховання творчої особистості школяра. Географія, як універсальна наука, має можливість для здійснення цього завдання.

Прикладами використання комунікативної компетентності можуть бути уроки по вивченню впливу людини на довкілля, а також створення дітьми певних концепцій, направлених на подолання цих проблем та зрівноваження дисбалансу між природою та людиною. Такі уроки проводяться під час вивчення:

- загальної географії (6 клас), а саме складових географічної оболонки – літосфера, гідросфера, атмосфера, біосфера, у старших класах вводиться поняття «ноосфера»;
- географії материків та океанів (7 клас) – у кінці вивчення кожного материка та океану;
- фізичної географії України (8 клас) – особливо актуально використовувати у цьому віці бо учні вже свідомо ставляться до цих проблем;
- соціально-економічної географії України (9 клас) – використовується майже на кожному уроці, особливо під час вивчення галузей промисловості, учні висловлюють власні судження з представленням конкретних аргументів [1].

Для розвитку комунікативної компетентності як на уроці, так і при підготовці випереджувальних завдань використовуються групові форми роботи (по двоє, троє, четверо чи більше учнів), де відбувається спільне розв'язування порушених проблем. У цей момент розпочинається процес абсолютно свідомого навчання, у дітей виникає відчуття спільності й колективності в класі, а відчуття самотності й страху зникає. Сучасні психологи вважають, що страх витісняє знання і тому не є стимулом для запам'ятовування. Працюючи в групі або в парі, учні втрачають говорити, міркувати, приймати рішення, вислуховувати думку співрозмовників, врешті-решт, коректно поводитися одне з одним.

Під час групової роботи в учнів виникає бажання фантазувати, спілкуватися, формується впевненість у власній значимості. До активної діяльності долучаються навіть найпасивніші. Найефективнішими формами організації занять з географії у старшій школі є нестандартні уроки. Учителю географії, який працює із старшокласниками, доречно впровадити у навчальний процес системне використання групової навчальної діяльності [4].

Одним із завдань в організації групової діяльності є навчити учнів умінню говорити та слухати, які допоможуть розвинути гарні манери людського спілкування, уникнути закомплексованості, відійти від стереотипів думок. Організація групового спілкування на уроці може відбуватись через різні форми групової активності: дискусії, диспути, рольові ігри, «мозковий штурм». Різні форми групової активності виправдовують співпрацю, що подобається учням, формує компетентність, вносять дух творчості в освітній і виховний процес з географії. Наприклад, уроки-семінари, шкільна конференція, захист проєктів, дискусія, дебати, диспути, уроки-звіти, уроки-заліки тощо. Але для створення системи і постійності, необхідно частіше застосовувати прийоми формування комунікативної компетентності учнів. На комбінованих уроках можна запровадити виступи учнів з цікавою додатковою інформацією, але за умови, що це буде заздалегідь підготовлений виступ, без шпаргалки. До підготовки доповідей або повідомлень є вимоги, з якими учні мають ознайомитися [3].

Отже, відповідальність за успішне оволодіння учнями культурою усного та писемного мовлення покладається на вчителя. Тому вчитель організовує навчальний процес таким чином, щоб практично всі учні були залученими в процес навчання. Щоб сформувати у школярів комунікативні компетентності вчитель має докорінно змінити зміст своєї діяльності. Тепер головне завдання не «донести», «пояснити» й «показати» учням, а організувати спільний пошук розв'язання завдання, яке постало перед ними. Спільна діяльність школярів у процесі освоєння навчального матеріалу означає, що кожний вносить свій внесок, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності.

Література:

1. Довгань Г.Д. Інтерактивні технології на уроках географії: [Навч.- метод. посіб.] / Г.Д. Довгань. - Х.: Вид. група "Основа", 2005. - 126 с. - (Б-ка журн. "Географія"; Вип.5(17)).
2. Паламарчук Л.Б. Культура мовлення на уроках географії // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 4. - С.46-49.
3. Покась Л.А. Організація групової навчальної діяльності школярів на уроках географії // Рідна школа. – 2004. – № 5. – С. 35-37.
4. Покась Л.А. Підвищення результативності навчання учнів з географії шляхом використання групової форми їх діяльності // Географія та основи економіки в школі. – 2006. – №5. – С. 46-49.
5. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посіб. / За ред. О.І. Пометун. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – С. 140.

Сизоненко Г.О.,

студентка Маріупольського державного університету

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО НАВЧАННЯ. РОЛЬ ДИСКУСІЙ В НАВЧАННІ ЛІТЕРАТУРИ

Методика викладання у навчальних закладах стає все більш складною та різноманітною, з використанням різноманітних інноваційних методів навчання, які використовуються в першу чергу для того, щоб зацікавити дітей у навчанні. Це є особливо актуальним у викладанні світової літератури, адже останнім часом дуже важким завданням для вчителя є заохотити дітей до читання [1].

Саме в цей час на допомогу активному та зацікавленому в результатах своїх учнів вчителю приходять інтерактивні методи навчання.

Тема інтерактивних методів навчання та зокрема навчальної дискусії є досить дослідженою, зокрема такими науковцями, як С. С. Кашлев, Н. О. Венцова, К. Левін, Ж. Піаже, Л. І. Шкільняк, С. І. Саволук, та багато інших.

Інтерактивні методи навчання - це діяльність викладача спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, що спонукає їх до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння матеріалом, коли активний не тільки викладач, а й студенти [2; 189]. Одним з найвідоміших з таких методів є дискусія.

Дискусія передбачає широке публічне обговорення суперечливого питання, яке ґрунтується на обміні думками з певної проблеми [3; 59].

Дискусія у сфері освіти (від лат. *Discusio* - дослідження, розгляд) - одна з інтерактивних технологій навчання, основою якої слугує творча діяльність групи, побудована на публічному, відкритому, доброзичливому обговоренні актуального, хоча й спірного питання, та спрямована на позитивний результат, яка базується на обміні думками з певної проблеми [4; 252].

Інтерес фахівців до феномену дискусії бере початок ще з 30-х років ХХст., але загалом дискусія бере початок ще за часів давньої Греції. Першими звернули увагу на дискусію в своїх роботах психологи, вказуючи, що людина завдяки механізму дискусії відходить від симетричного мислення і вчиться ставати на точку зору інших [4; 254].

Експериментальне вивчення дискусійних форм групової роботи, які найчастіше використовуються в сучасній практиці навчання та виховання дітей та підлітків було започатковано німецьким (згодом американським) психологом Куртом Левіном (1890-1947). Свої перші експерименти він розпочав під час II світової війни у США. Левін виявив дві важливі закономірності:

- групова дискусія дозволяє розглянути протилежні позиції і тим самим допомогти учасникам побачити різні аспекти проблеми, зменшити їх опір до нової інформації;
- якщо розв'язок ініційований групою, то він є логічним наслідком дискусії, підтриманий всіма присутніми, його значення зростає, оскільки він перетворюється на групову норму [2; 189-190].

Серед завдань навчальної дискусії виділяють наступні:

- поглиблювати знання з теми, що розглядається;
- виявляти спірні, заплутані питання;
- розвивати вміння її учасників аргументовано відстоювати свою думку;
- розвивати їх вміння уважно і зважено вислуховувати думку опонентів;
- формувати культуру обговорення спірних питань [2; 191]

На відміну від традиційного уроку, де мовлення викладача займає дві третини часу уроку, під час дискусії мовлення учнів займає більше половини часу, що дає можливість учням не лише покращити свої знання з завданої теми, але й покращити навички зв'язного, мовлення, що допоможе їм не лише у шкільному житті, але й усіх інших сферах життєдіяльності. Дискусія як вид діяльності на уроках іноземної мови та світової літератури має такі переваги, як:

- велика кількість інформації, думок та практичних знань збирається разом;
- колективні рішення зазвичай більш зважені, ніж рішення окремих людей, адже їх приймають до уваги всі учасники обговорення;

- перевіряється здатність мислити;
- дискусія навчас мислити, слухати, міркувати, висловлювати думки;
- створюється невимушена атмосфера, та ін [4; 256].

Мистецтво дискусії – це важке ремесло. Вчитель повинен не лише сам уміти брати участь у дискусії та вміти наводити якісні аргументи, що гарантовано переконують учнів у разі непорозуміння, а й організовувати і вести групову дискусію. Головне, що необхідно пам'ятати – дискусія це не просто послідовність монологів. Це один полілог, окремі фрагменти якого пов'язані аргументацією його учасників [5].

Розглянемо найпоширеніші форми дискусії, які застосовуються в шкільній практиці.

- Круглий стіл – це один з видів бесіди, учасники якої мають рівні права і послідовно обговорюють проблему. Також можливе застосування іншої форми, яка більше нагадує ток-шоу. Учні обговорюють проблему, а потім викладають свої позиції класу [6; 126].

- Експертна група – це також одна з форм дискусії, під час якої клас розбивається на маленькі групи, які самостійно обговорюють проблему. Кожна група вибирає експерта, який представляє думку групи.

- Форум – вид суперечки при якому група учнів розглядає певну проблему й виробляє певну позицію, яку потім обговорює з усіма учнями [6; 127].

- Симпозіум – найпоширеніша на практиці форма учбової дискусії. Учасники виступають з повідомленнями, або рефератами, а потім відповідають на запитання аудиторії.

- Дебати – формалізована форма обговорення, що будується на основі фіксованих завчасно виступів учасників, об'єднаних у команди-суперники а також на основі виступів-спростувань. Потребує детальної підготовки від викладача [6; 127].

- Судове засідання – це форма обговорення, що імітує слухання судової справи. Викладає у учнів жвавий інтерес та втягує у процес розробки проблеми (у вигляді суду над одним з персонажів твору, наприклад) всіх учнів. Обговорення проходить у вигляді слухання справи за участю сторони, що обвинувачує, судді й захисту [6; 128].

Отож, всі учні класу мають свою роль та включені до процесу обговорення. Кожний відчуває що він несе певну функцію та має важливу роль.

Виділяють дві групи завдань, на вирішення яких спрямована учбова дискусія: організаційні та змістовні.

Серед організаційних завдань можна назвати такі:

- розподіл ролей у групах;
- виконання ролі;
- дотримання правил і процедур обговорення;
- виконання колективного завдання;
- узгодження дій у групі.

До змістовних завдань належать такі завдання:

- усвідомлення протиріч, пов'язаних з проблемою, яку обговорюють;
- актуалізація отриманих знань;

- творче переосмислення можливості використання знань [7].

Отож, ми дійшли висновку, що використання інтерактивних методів в навчанні, зокрема, дискусії та її видів є дуже доцільним, адже інтерактивні методи допомагають вчителям зацікавити учнів, та залучити всіх учнів до обговорення.

Література:

1. Кашлев С. С. Технология интерактивного обучения / С. С. Кашлев. - Мн.: Белорусский всрасень, 2005. 196 с. - (Педагогика, обращенная в завтра).
2. Шкільняк Л. І. Дискусія як метод інтерактивного навчання у вищій медичній школі / Л. І. Шкільняк. – 2015. – С. 189–192.
3. Венцова Н. О. Вивчення історичних постатей на уроках історії України в 7 класі / Н. О. Венцова. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 127 с.
4. Дискусія як метод інтерактивного навчання іноземних мов майбутніх фахівців. Сфери міжнародних відносин. // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2014. – С. 252 – 258.
5. Сорокіна С. І. Групова дискусія як один з ефективніших інтерактивних методів підготовки майбутніх лікарів [Електронний ресурс] / С. І. Сорокіна, Т. І. Шевченко – Режим доступу до ресурсу: http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/2442/7/grup_disk_yak_odyn_z_ef_met.pdf.
6. Використання дискусійних методів на уроках історії як спосіб виховання толерантності учнів. // Педагогічний дискурс. – 2014. – С. 124–128.
7. Доронкіна Н. Є. Навчальні дискусії та діалогові педагогічні технології у викладанні іноземних мов [Електронний ресурс] / Н. Є. Доронкіна – Режим доступу до ресурсу: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/04_2012_doronkina_navchalni.pdf.

Славопас В.А.,
аспірантка

Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ДО ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Стрімкий науково-технічний прогрес диктує нові вимоги до розвитку медичної сфери.

Завдяки впровадженню сучасних комп'ютерних технологій в галузь охорони здоров'я, лікувально-діагностичний процес постійно удосконалюється, підвищується якість медичної допомоги, що, в свою чергу, вимагає від медичних працівників оволодіння новими знаннями та вміннями.

В той же час в медрестринській освіті зміни в освітніх програмах відбуваються повільно та не відповідають світовим стандартам. Випускник медичного коледжу, потрапляючи у сучасний лікувальний заклад, не готовий до виконання професійних обов'язків на належному рівні[1].

Аналіз наукових досліджень виявив, що проблема підготовки майбутніх медичних сестер до використання комп'ютерних технологій в майбутній професійній діяльності, незважаючи на її вагомое значення для практичної медицини, все ще не знайшла належного теоретичного обґрунтування.

Визначення важливості підготовки майбутніх медичних сестер до застосування комп'ютерних технологій породжує ряд теоретичних питань:

- які знання та вміння с сфері комп'ютерних технологій необхідно розвинути у студентів в процесі професійної підготовки, щоб забезпечити можливість успішного використання КТ в професійній діяльності;
- яким змістом повинен бути наповнений процес інформаційної підготовки студентів в медичному коледжі, яким вимогам він повинен відповідати.

Існує протиріччя між об'єктивно існуючою потребою сучасного суспільства в спеціалістах середньої медичної ланки, які компетентні в сфері комп'ютерних технологій і недостатнім ступенем розробки

педагогічних умов та засобів, які здатні забезпечити ефективність процесу підготовки студентів медичних коледжів до використання комп'ютерних технологій в подальшій професійній діяльності.

Завдання нашого дослідження:

- дослідити особливості процесу підготовки студентів медичних коледжів до використання комп'ютерних технологій;
- розробити модель підготовки студентів медичного коледжу до використання КТ в майбутній професійній діяльності;
- виявити та обґрунтувати комплекс педагогічних умов підготовки майбутніх медичних сестер до застосування КТ в майбутній практичній діяльності;
- розробити педагогічні засоби, які забезпечать підготовку майбутніх медичних сестер до застосування комп'ютерних технологій при проведенні діагностичних досліджень.

Підготовка студентів медичного коледжу до використання комп'ютерних технологій у майбутній професійній діяльності буде відповідати сучасним вимогам, якщо:

- забезпечити безперервність інформаційної підготовки майбутніх медичних працівників при переході з школи в установа професійної освіти та протягом всього періоду навчання в коледжі;
- організувати індивідуальний супровід інформаційної підготовки студентів в період навчальних і виробничих практик
- реалізувати в процесі підготовки студентів до застосування комп'ютерних технологій комплекс навчальних засобів (електронні навчальні посібники, засоби комунікації, створені на базі сайту коледжу індивідуальні завдання по вивченню медичних систем і технологій і т.д.) [2].

Таким чином, інформаційна підготовка студентів медичного коледжу повинна спрямовуватись на формування здатності та готовності застосовувати комп'ютерних технологій в професійній медичній діяльності. Підготовка студентів до використання комп'ютерних технологій в практичній роботі повинна визначатися видами діяльності, відповідними до кваліфікації майбутніх фахівців.

Література:

1. Шатило В.Й. Перспективні підходи до удосконалення підготовки медсестер в Україні. – Магістр медсестринства–2013. – №2(10). – С. 5-11.
2. Сірак І. П. Педагогічні умови формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації / І. П. Сірак // Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друку», 2017. – Вип. 3 (10). – С. 189-194.

Шеліган О.Н.,

аспірантка II року навчання,

Київський університет імені Бориса Грінченка

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

В умовах світової економіки одним із важливих завдань постає формування підприємницької компетентності у всіх верствах населення. Підприємництво динамічно зростає у великих країнах, що є лідерами на світовому ринку. Саме воно вирішує питання безробіття, рівня життя тощо.

Сьогодні підприємництво значно розвинене, і воно стало важливим питанням у багатьох країнах (Ghina, Simatupang, & Gustomo, 2014). Це здебільшого тому, що є підприємництво відоме як важливий аспект сучасної економіки, часто як фасилітатор інновацій, створення робочих місць, та національний розвиток. Іншою причиною може бути те, що підприємництво може надати численні можливості для розвитку знань та вмінь та мотивації персоналу. Це, крім фінансового розвитку, спричиняє особистісний розвиток [2].

Студенти мають змогу отримати додаткову освіту в області малого та середнього бізнесу, навчаючись і поза навчальним закладом (он-лайн курси, очні курси, бізнес-школи).

Ідея допомоги студентам оволодіти навичками методики і організації підприємницької діяльності виникає, тому що велика частка по закінченню закладу вищої освіти іде в бізнес.

Підприємництво – в певній мірі це ризик. Схильність до підприємницької діяльності проявляється в особливому відношенню до виконання справ, ініціативності, безперервному прагненню до новаторства, нетрадиційних рішеннях, розширенні масштабів і сфери діяльності.

На жаль, в університетських освітніх програмах підприємницька компетентність досі не знайшла свого відображення. Часто можемо почути аргумент, що далеко не вся практична діяльність повинна відображатися в освітніх програмах. Адже, ЗВО – це не комерційні курси, а особливий тип освітнього закладу, основне завдання якого – формувати інтелектуальну еліту країни.

По-перше, противники навчання підприємництву в університетах підмінюють одне судження іншим: не всяка практична діяльність повинна ставати пунктом університетських освітніх програм. Звісно, далеко не всі потрібні для життя навички повинен формувати ЗВО. Але формувати ті, в яких є суспільна потреба, він може і має. Інакше для чого існує вища освіта? Як наголошує Сенека: «Не для школи – для життя ми вчимося».

Саме низький рівень навичок в області «розумного підприємництва» – одна з головних перешкод на шляху розвитку високотехнологічного підприємництва в нашій державі. Це факт багаторазово фіксувався в соціологічних дослідженнях, наприклад в Глобальному дослідженні підприємницького духу студентів (Global University Entrepreneurial Spirit Students' Survey, GUESSSI). І настільки ж багаторазово в різних експертних і урядових документах, а також рекомендаціях міжнародних організацій системи вищої освіти пропонувалося шукати способи відповісти на цю суспільну потребу.

У Звіті Європейського консорціуму (2008 р.) зазначається, що навчання в галузі підприємництва не зосереджується лише на бізнес-освіті для людей, а ґрунтується на творчому мисленні та підвищенні почуття впевненості в собі та розширення можливостей [1]. У Британському агентстві із забезпечення якості освіти (звіт 2012) [3], зазначається, що освіта підприємництва зосереджується на зростанні та використанні навички мислення та інвестицій у спеціальних галузях для створення нової інвестиції, а також розвитку та зростання існуючого бізнесу чи проектування підприємницької організації. Мета цього процесу полягає у вихованні випускників, які зможуть визначити зростаючі можливості та інвестиції за допомогою створення нового бізнесу або розвиток та зростаюча частина існуючих інвестицій. Процес зосереджений на зміцненні студентами застосовувати вміння та навички для широкого спектру різних галузей, включаючи нові та старі підприємства, благодійні організації, неурядові організації, державний сектор та соціальні установи.

На жаль, українські ЗВО, за рідкісним винятком, поки беруть участь в навчанні підприємництву дуже слабо, та й регулярного обміну досвідом і з кращими практиками світу майже немає. Підрозділи, що займаються навчанням підприємництву, це, як правило, або бізнес-школи для «дорослих» слухачів, які в своїй діяльності тиражують (найчастіше морально застарілі) методичні підходи західних колег, або короткострокові курси навчання деяким практичним навичкам на базі власних інноваційних центрів і бізнес-інкубаторів. При цьому, за даними дослідження у Київському університеті імені Бориса Грінченка (2018/2019 н.р.) близько 30% студентів розглядають для себе перспективу підприємництва і близько 60% студентів визнали, що під час навчання їм не пропонується жодного курсу з підприємництва взагалі.

На початку третього тисячоліття необхідно рухатися в напрямку становлення підприємницької діяльності насамперед в університетах. На нашу думку, це вважається однією із найважливіших стратегій університетів з метою конкуренції на міжнародному рівні та розвитку сучасного суспільства. У таких університетах студенти набуватимуть низку якостей, що впливатимуть на підприємницький потенціал незалежно від їх основної кваліфікації. Це допоможе їм набути впевненості в собі, новаторства та креативності перед життєвими проблемами, крім того, допоможуть їм досягти успіху в бізнесі. Таким чином, що є очевидним, що компетентність можна використовувати для формального потенціалу навчальних програм університетів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Entrepreneurial Impact: The Role of MIT / Edward B. Roberts and Charles Eesley / USA: MIT Sloan School of Management & The Kauffman of Entrepreneurship Foundation, February 2009. – 72 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://web.mit.edu/newsoffice/images/kauffman.pdf>
2. Ghina, A., Simatupang, T. M., Gustomo, A.: A systematic framework for education within a university context. Int. Educ. Stud. 7(12), 1-19 (2014)
3. The Quality Assurance Agency for Higher Education, 2012. – 80 p.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

*Ляска Ю.М.,
аспірант
Стригун О.О.,
д. с.-г. н.*

Інститут захисту рослин НААН

ВПЛИВ ПЕРЕДПОПЕРЕДНИКІВ І ПОПЕРЕДНИКІВ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ГРУНТОВИХ ФІТОФАГІВ В ПЕРІОД СХОДІВ КУКУРУДЗИ ТА ЇХ ШКІДЛИВІСТЬ

Аналіз реалізації потенційної продуктивності сучасних гібридів та чинників, що негативно впливають на урожайність свідчать, що урожайність гібридів кукурудзи в значній мірі залежить від шкідливого ентомокомплексу та інших негативних чинників, які в сукупності спричиняють недобір урожайності на 40–50 %. Важливим важелем впливу на урожайність кукурудзи є сівозмінна з обґрунтованим чергуванням культур, їх удобренням, системами захисту від шкідливих організмів, обробіток ґрунту та іншими елементами технології вирощування.

В сучасних умовах господарювання найбільш доступним і реальним є оцінювання шкідливості ґрунтових фітофагів.

До комплексу ґрунтових шкідників кукурудзи належать личинки коваликів, чорноглілок, пилюїдів, хлібних жуків, хрущів, гусениці підгризаючих совок, личинки південного сірого довгоносика та небезпечний шкідник – західний кукурудзяний жук, личинки якого розвиваються лише на корінцях кукурудзи [1, 2].

Ґрунтові шкідники, видають набувнявіле насіння, перегризають паростки та корені, чим на початкових етапах органогенезу зріджують густоту посіву. З ростом рослин їх шкідливість триває, хоча згубна дія на рослини дещо послаблюється, оскільки рослини поступово набувають толерантності. Проте, пошкодженість рослин у більш пізній період зменшує надходження води і поживних речовин у надземні органи, що уповільнює ріст і розвиток рослин, а в кінцевому результаті знижує продуктивність [3].

Технології вирощування високих врожаїв кукурудзи ґрунтуються на інтенсивному застосуванні хімічних засобів захисту рослин від шкідливих організмів (бур'янів, збудників хвороб та фітофагів). Ігнорується роль систем агротехнічних заходів, які суттєво обмежують чисельність шкідників та інших шкідливих організмів. Вирішальна роль в обмеженні чисельності ґрунтових та інших фітофагів належить сівозмінам та класичним системам основного обробітку ґрунту.

Структури посівних площ в господарствах перенасичені зерновими культурами, що унеможлиблює уникнення повторних посівів зернових або розміщувати посіви кукурудзи після небажаних для цієї культури попередників.

Метою досліджень було показати, як перенасичені зерновими культурами сівозмінні впливають на формування ґрунтового ентомокомплексу кукурудзи.

Дослідження проводилися на полях Черкаської дослідної станції біоресурсів ННЦ «Інституту землеробства НААН» в 2017–2019 рр. (Драбівське відділення).

Так, виробничий посів кукурудзи в 2017 р. був здійснений на полі, де передпопередником була пшениця озима, а попередником сояшник, чисельність личинок коваликів становила 6,5 екз./м², личинок хрущів 7,5, гусениць підгризаючих совок – 0,5 екз./м². Сумарна чисельність ґрунтових шкідників становила 14,5 екз./м², що в 3,6 рази перевищувало ЕПШ (3–5 екз./м²).

Посів кукурудзи в 2018 р. був проведений на полі, де передпопередником була кукурудза, а попередником яра пшениця. Чисельність личинок коваликів становила 8,0 екз./м² личинок хрущів – 4,0, гусениць совок – 0,8 екз./м². Сумарна чисельність дещо зменшилась за рахунок зменшення личинок хрущів і становила 12,8 екз./м².

За посіву кукурудзи в 2019 р. на полі після передпопередника яра пшениця, попередника кукурудзи, чисельність личинок коваликів збільшилась до 8,5 екз./м², личинок хрущів – 7,5, гусениць підгризаючих совок до 1,2 екз./м², а сумарна чисельність збільшилась до 17,2 екз./м², що в 4,3 рази перевищує ЕПШ.

З аналізу такого чергування культур в сівозміні з їх системами удобрення випливає, що на усіх полях таких сівозмін накопичується висока чисельність ґрунтових фітофагів, яка в 3,6–4,3 рази перевищує порогову, що призводить до відчутного зрідження густоти посіву, яка за висівання 80 тис. насінин на гектар, без обробки інсектицидним протруйником становила в передзбиральний період 50,5–53,2 тис. рослин на гектар, а урожайність – 6,65–7,24 т/га.

Отже, в зоні Центрального Лісостепу здійснювати сівбу кукурудзи без протруєння насіння інсектицидним протруйником є не виправданим ризиком.

Література:

1. Трибель С.О., Стригун О.О., Бахмут О.О. та ін. Шкідники кукурудзи. Київ: Колоб'іг, 2009. 52 с.
2. Стратегічні культури; за ред. С.О. Трибеля. Київ.: Фенікс, Колоб'іг, 2012. 368с.
3. Федоренко В.П., Покозій Й.Т., Круть М. В. Шкідники сільськогосподарських рослин. Київ: Колоб'іг, 2004. 355 с.

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Діуліна В.В.,

*к.пед.н., доцент кафедри психології та педагогіки
Харківської державної академії культури,
член ГО "Соціальний комунікативний центр"*

КУЛЬТУРА КОМУНІКАЦІЇ ЯК УМОВА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА

Пошуки наукового пояснення жорстокого поводження й насильства у міжособистісних взаєминах тривають з кінця двадцятого сторіччя до сих пір і мають міждисциплінарний характер. Геронтологічне насильство проявляється на різних щаблях взаємодії - від стосунків у мікросоціумі до зв'язків на мегарівні. Насильницька дія може реалізуватися як по відношенню до людини похилого віку, так і навпаки, з боку літньої людини до оточуючих. У будь-якому випадку насильство має негативні наслідки для суб'єктів у вигляді травм, інвалідності, втрати почуття гідності, гострого відчуття самотності, непотрібності, депресій, втрати соціальних контактів, суїцидальних намірів.

Дослідження провідних вчених (П. Бурдєс, Р.Вестендорп, С. Жижек, Є. Ільїн, М. Розенберг, С. Гассе та ін.) доводять, що якість життя в літньому віці залежить від тих соціально-психологічних факторів, що визначають взаємини людини з навколишнім світом. В першу чергу мова йде про комунікації з рідними, опікунами, соціальними робітниками, котрі великою мірою збудовані на довірі, увазі та повазі, коли "якість контактів важливіша, ніж кількість" [1, с. 89].

Діяльність соціальних робітників, які трудяться в геронтологічному середовищі, здійснюється в умовах підвищених соціально-психологічних вимог і передбачає наявність професійної соціальної компетенції. Соціальна компетенція розглядається як сукупність знань, умінь, навичок, поведінкових патернів, необхідних для ефективної діяльності на певній посаді і передбачає управління взаємовідносинами, керування завданнями та управління своїми емоціями для досягнення найкращого результату.

Головною місією соціального працівника є допомога у встановленні та підтримці взаємовигідних відносин між літньою людиною і суспільством для покращення якості життя кожної окремої особистості. Соціальний працівник у професійній діяльності встановлює і підтримує контакти з різними людьми похилого віку, повсякденно комунікує з ними. Формування культури комунікації всіх суб'єктів цього процесу є важливою умовою попередження геронтологічного насильства.

Серед головних факторів ризику проявів геронтологічного насильства можна назвати наступні: культурні норми суспільства; ейджизм; бідність; соціальну ізоляцію; індивідуальні особливості суб'єктів; характер взаємовідносин тощо. Саме відсутність практики спеціального підбору на соціальну роботу, відсутність спеціальної підготовки відібраних працівників є часто причиною неможливості знаходити рішення повсякденних життєвих проблем.

Дослідження, проведене в рамках тренінгу "Захист громадян похилого віку від дискримінації, домашнього насильства та жорстокого поводження "Стоп насильству! " громадською організацією "Соціальний комунікативний центр" за підтримки Харківської обласної державної адміністрації впродовж жовтня-грудня 2019 р. серед соціальних робітників показало, що саме невміння налагодити позитивну комунікацію, а також відсутність належної емоційної ефективності призводить до конфліктних ситуацій і провокує насильницькі дії.

Під час короткострокових тренінгів було вивчено моделі діяльності соціального працівника в індивідуальній роботі з громадянами похилого віку. Особливу увагу було приділено навчанню різним комунікативним технологіям; здатності розвивати і підтримувати такий мікроклімат, який зумовлює позитивну взаємодію суб'єктів; вербальним і невербальним технікам "ненасильницького спілкування" [2]. Наявність зворотного зв'язку підтвердило практичну цінність тренінгів для підвищення культури комунікації соціальних працівників в геронтологічному середовищі. Досвід такої роботи, помножений на міждисциплінарне співробітництво, буде сприяти зменшенню проявів геронтологічного насильства.

Література:

1. Вестендорп Р. Стареть, не старея. О жизненной активности и старении / пер. с нидерл. Д. Сильвестров. Санкт-Петербург : Иван Лимбах, 2017. 344 с.
2. Marshall B. Rosenberg. Nonviolent Communication: A Language of Life. Encinitas : PuddleDancer Press, 2003.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Болдова Світлана

Студентка 4 курсу

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ТАТУЮВАННЯ

Швидкий розвиток індустрії моди, шоу-бізнесу та комерціалізації професійного спорту пов'язаний із появою та існуванням численних сценічних образів, стилів, іміджів, які знаходять свій вираз як результати інтелектуальної творчої діяльності стилістів, візажистів, дизайнерів, іміджмейкерів та майстрів. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про авторське право та суміжні права», перелік об'єктів авторського права не є вичерпним, а правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору незалежно від того, на якому матеріальному носії об'єкт зафіксовано.

Права на зображення, що розміщені на людському тілі, в міжнародній практиці визнаються об'єктами авторського права незалежно від їхньої специфіки. Татуювання також можуть охоронятися як об'єкти авторського права та. Так, однією з перших справ, які розглядалися судами з цього приводу, є справа компанії Warner Brothers щодо відомого кінофільму «Hangover 2». 2011 року автор татуювання Майка Тайсона Віктор Вітмілл звернувся до суду з позовом до компанії Warner Brothers, оскільки у фільмі інший актор з'явився з таким само татуюванням, як і у відомого спортсмена. У суді авторське право на татуювання Віктора Вітмілла не оспоровалося, і справу було завершено укладанням мирової угоди та виплатою компенсації.

У 2012 р. Верховний суд Арізони у справі Райана та Летілі Коулман v. влади міста Месса визнав, що татуювання «підлягають захисту за першою поправкою до Конституції США, яка гарантує свободу слова, а єдине, що відрізняє татуювання від картини - це те, що робиться вона на шкірі, а не на папері або полотні».

В американській правовій доктрині стверджується, що татуювання може бути об'єктом авторського права виключно у випадку, коли воно є оригінальним, тобто правова охорона не поширюється на неоригінальні (скопійовані) зображення персонажів, відомих особистостей тощо. Як вказує В. Біляєв, існує три основні моделі вирішення питання про те, кому належить право авторства на татуювання.

1. Автор – тату-майстер, який створив ескіз та наніс зображення на шкіру клієнта.
2. Автор – клієнт, який створив ескіз, але звернувся до тату-майстра, щоб той переніс його на шкіру.
3. Тату-майстер та його клієнт є співавторами ескізу, і клієнт звернувся до тату-майстра, щоб той переніс його на шкіру.

У другому випадку, коли автором є клієнт, виключні немайнові та майнові права належать йому, тож він може без згоди майстра брати участь в зйомках фільмів, реклами і використовувати свої права на власний розсуд, а тату-майстер не може без його згоди робити таке саме татуювання іншим клієнтам. Однак, у першому та третьому випадках майнові права на татуювання як результати твору, створеного на замовлення, належать клієнту, а виключні немайнові права (визнання творцем, надання дозволу на використання із зазначенням автора, псевдонім) – тату-майстру (у третьому випадку – і клієнту як співавтору).

Звичайно, якщо клієнтом є пересічний громадянин, ймовірність виникнення спору з майстром є низькою. Проте, після рішення у справі компанії-розробника відеоігор Electronic Art проти Пікі Вільямса, колишнього фулбека американської футбольної команди Miami Dolphins у 2012 році Асоціація національної футбольної ліги США та навіть New York Times у 2019 році закликали усіх професійних спортсменів та медійних особистостей укладати договори про врегулювання відносин щодо розпоряджання виключними немайновими правами під час зйомок в рекламі для уникнення спорів у майбутньому. Важливо зазначити, що Вільямс був зображений на обкладинці нової гри NFL Street., що, на думку сторони позивача – відомого тату-майстра Аллена, вийшло за межі вільного використання (fair use), адже відображення та демонстрація татуювання на обкладинці гри без його згоди порушує його авторське право.

Схожою є справа Solid Oak Sketches LLC v. 2K Games Inc. Спір виник між компанією, якій належать права на татуювання багатьох відомих баскетболістів, і розробниками гри NBA 2K15 щодо використання татуювань на віртуальних персонажах, створених на основі реальних баскетболістів Джеймса ЛеБрона, Еріка Бледсоу та Кенні Мартіна. Однак, на відміну від справи проти Electronic Art, зображене татуювання було доволі непомітним на гравальному персонажі, та суд вирішив, що його використання було занадто незначущим (de minimis), щоб вимагати захисту авторських прав – і тому кваліфікував дії відповідача як добросовісне використання (fair use).

При цьому виникають численні питання стосовно того, чи повинен носій татуювання питати дозволу автора на зведення тату. За формальним тлумаченням ч.2 ст.12 Закону України «Про авторське право та суміжні права», власнику матеріального об'єкта не дозволяється руйнувати цей об'єкт без попереднього пропонування його авторові твору за ціну, що не перевищує вартості матеріалів, витрачених на його створення. Думається, що це положення не можна застосовувати до татуювань через специфіку їхнього носія (хоча вони також є творами образотворчого мистецтва), адже в цьому випадку йдеться про людське тіло. Однак, 2016 року англійська радіокомпанія BBC повідомила, що чоловік продав німецькому колекціонеру свою спину, на якій було зображене виконане відомим художником татуювання.

Розмірковуючи з цього приводу, можна зазначити, що проблема зведення татуювання без згоди автора напевно може виникнути лише у медійних особистостей чи відомих спортсменів у зв'язку з тим, що це може завдати шкоди діловій репутації майстра. У пересічній людини така проблема навряд чи постане.

Як було вище зазначено, татуювання може бути об'єктом авторського права лише за умови, що воно є оригінальним. Однак, ескізи персонажів, зображення відомих акторів та співаків є вкрай поширеними. Зрозуміло, що отримання дозволу в автора оригінального персонажа в деяких випадках є неможливим, а відтворення та демонстрація художнього твору можуть бути визнані порушенням авторського права чи навіть права на торгівельний знак. Важко уявити, що художники чи відомі корпорації будуть звертатися до суду за безкоштовну рекламу свого бренду. Однак, 2018 року в мережі Інтернет було викладено любительські фотографії з тренування Джей Ара Сміта, баскетболіста NBA, із зображенням на його лівій нозі назви бренду Supreme. Компанія Nike відразу звернулася до Ліги NBA, з якою підписала контракт на рекламу своїх товарів, з вимогою припинити порушення умов контракту на рекламу конкурентів. Сам баскетболіст заявив, що татуювання на його тілі не є рекламою компанії, адже ніякої винагороди за її нанесення він не отримав, а йому

просто подобається бренд. Офіс NBA, скориставшись пунктом колективної угоди, заборонив гравцям під час матчів демонструвати комерційні логотипи на своєму тілі та волоссі під загрозою великих штрафів, що змусило Джей Ара Сміта закривати тату під час подальшої участі в змаганнях.

Таким чином, права на зображення, розміщені на людському тілі, визнаються об'єктами авторського права та торгівельними марками незалежно від їх специфіки. До них ставляться такі ж вимоги, що і до «класичних» об'єктів (оригінальність та творчий характер), правовій охороні підлягає їхня форма (авторське право), та вони виступають засобом індивідуалізації товарів та послуг. На наш погляд, виникненню правового спору між автором та замовником (клієнтом) можна запобігти шляхом укладання договору про передавання виключних майнових прав та належне врегулювання питання щодо особистих немайнових прав. Вважаємо за доречне законодавчо врегулювати порушені питання, адже в цих відносинах можливе виникнення численних правових колізій між нормами, що регулюються використання прав на торгівельні марки та інші об'єкти авторського права з одного боку та особистими немайновими правами людини і громадянина – з іншого.

Література:

1. Малобенский А. Баскетболист НБА набил себе здоровенную татуировку Supreme // [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://medialeaks.ru/0210mav-supreme-nba/>
2. Конобеев В. Оказывается, у спортсменов нет прав на свои татуировки // [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://cyberfootball.ru/news/fk/2019/01/10/okazyvaetsya-u-sportsmenov-net-prav-na-svoi-tatuirovki-eto-problema-dlya-videoigr.html>
3. Воскресенская Е. В., Ворона-Сливинская Л. Г., Лойко А. Н. Правовая природа нетипичных объектов авторского права и смежных прав SSN 2520-6990 Colloquium-journal №6 (30), 2019// [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.colloquium-journal.org/wp-content/uploads/2019/04/Colloquium-journal-630-chast-8.pdf>
4. Беляев В. Кому принадлежат права на ваши татуировки? // [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.the-village.ru/village/city/asking-question/331137-avtorskoe-pravo-i-tatu>
5. Автор татуировки Майка Тайсона судится с авторами «Мальчишника в Вегасе»// [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://pravo.ru/interpravo/news/view/54558/>

Вінниченко В.А.,

аспірант, кафедри правосуддя

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОКУРОРОМ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ ЗІ СЛІДЧИМ ОРГАНУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Дотримання законності слідчим є основою якісного, неупередженого розслідування та притягнення під час судового розгляду винних до кримінальної відповідальності. В сучасному демократичному правовому суспільстві прокуратура займає чільну роль у забезпечення та дотримання прав і свобод людини і громадянина. Внаслідок змін до Конституції України в частині «Правосуддя», функції прокуратури було змінено відповідно до вимог, які ставляться до європейської правової держави.

Проблематикою кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та прокурором, займалися такі науковці, як: В. О. Гринюк, М. А., Погорецький, Л. А. Равлин, Н. І. Сидоренко, А. К. Стальгевич, В. М. Сущенко, В. В. Черний, М. В. Чорноусько, О. В. Яцок та інші вітчизняні науковці. Зазначеними науковцями не було досліджено, питання кримінальних процесуальних правовідносин між слідчим та прокурором, в процесі організації досудового розслідування.

Частиною першою статті 131 Конституції України встановлено, що в Україні діє прокуратура, яка здійснює: підтримання публічного обвинувачення в суді; організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального

провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.[1]

На нашу думку, зазначене конституційне положення розділено на три повноваження: організацію досудового розслідування, яке об'єднано сполучником «і» з процесуальним керівництвом; вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження; нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку.

Організація досудового розслідування, потребує тлумачення через визначення поняття організації досудового розслідування. На даний час ні законодавство, ні наукова спільнота не визначили, ще поняття організації досудового розслідування прокурором.

Словник української мови визначає: організовувати, як створювати, засновувати що-небудь, залучаючи до цього інших, спираючись на них. Здійснювати певні заходи громадського значення, розробляючи їх підготовку і проведення. Згуртовувати, об'єднувати кого-небудь з певною метою. Зосереджувати, мобілізувати, спрямовувати когось, на що-небудь. Чітко налагоджувати, належно впорядковувати що-небудь . [4, с. 740]

Пункт 1 розділу I Інструкції з організації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України передбачає, що організація роботи органів досудового розслідування Національної поліції України (далі - органи досудового розслідування) передбачає ефективну участь слідчих у захисті особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження шляхом: здійснення розгляду заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення; внесення відповідних відомостей про їх вчинення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР); проведення всебічного, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності слідчих органів Національної поліції України, у порядку, передбаченому КПК; ужиття своєчасних заходів для забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальними правопорушеннями.[3]

Отже, на нашу думку, організація досудового розслідування прокурором – це функція соціального управління змістом якої, є управлінська діяльність щодо впорядкування роботи органів досудового розслідування з метою ефективної участі слідчих у захисті особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження.

Організаційне повноваження прокуратури проявляється в координаційній діяльності правоохоронних органів. Так, відповідно до частини 2 статті 25 Закону України «Про прокуратуру» координаційні повноваження прокурори здійснюють шляхом проведення спільних нарад, створення міжвідомчих робочих груп, а також проведення узгоджених заходів, здійснення аналітичної діяльності. Порядок організації роботи з координації діяльності правоохоронних органів, взаємодії органів прокуратури із суб'єктами протидії злочинності визначається положенням, що затверджується спільним наказом Генерального прокурора, керівників інших правоохоронних органів і підлягає реєстрації у Міністерстві юстиції України.[2] На сьогодні дане положення не затверджене та не зареєстроване у Міністерстві юстиції України .

Також, до організаційне повноваження прокуратури проявляється у веденні ЄРДР та розробці та прийнятті нормативно-правових актів Генерального прокурора з приводу деталізації порядку реалізації норм КПК.

Організаційне повноваження прокуратури потребує детального врегулювання через прийняття змін до Закону України «Про прокуратуру» та КПК в частині закріплення та розширення координаційної діяльності прокуратури в боротьбі з злочинністю.

Необхідні зміни в частині визначенні підслідності прокурором шляхом розширення підстав для зміни підслідності. Так, необхідно внести зміни до статті 36 КПК доповнивши частиною сьомою наступного змісту: «Генеральний прокурор своєю постановою, за вмотивованим зверненням Голови Служби Безпеки України або його заступника, може віднести будь яке кримінальне провадження до підслідності слідчих органів державної безпеки, якщо відповідний злочин становить загрозу державній безпеці України.

Крім, того необхідно внести зміни до частини п'ятої статті 36 КПК доповнивши абзацом третім частину п'яту наступного змісту: «Генеральний прокурор, керівник регіональної прокуратури, їх перші заступники та заступники своєю вмотивованою постановою мають право доручити здійснення досудового розслідування будь якого злочину слідчому органу Державного бюро розслідувань, у випадках резонансного характеру вчиненого злочину.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>> дата звернення 06.01.2020.
2. Закон України Про прокуратуру: від 14.10.2014 № 1697-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>> дата звернення 06.01.2020.
3. Інструкція з організації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ від 06.07.2017 № 570, зареєстрована в Міністерстві юстиції від 27.07.2017 за № 919/3087 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17>> дата звернення 06.01.2020.
4. Словник української мови : [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. - Київ : Наук. думка, 1970 - 1980. Т. 5 : Н-О / ред. тому: В. О. Винник, Л. А. Юрчук. – 1974. – 840 с.

Гвоздій В.А.,

*аспірант кафедри адміністративного, фінансового і банківського права
Інституту права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПРИЗНАЧЕННЯ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Перед Україною як молодою незалежною державою ще на початку її існування постали амбітні завдання створення ефективної системи протидії корупції у системі публічної влади, удосконалення діяльності правоохоронних та правозахисних органів, утвердження стандартів захисту прав і свобод людини та громадянина як орієнтирів розвитку держави та всіх її органів. Особливу роль у вказаних процесах займало і займає удосконалення адвокатської діяльності, ефективне здійснення яких у демократичних державах є запорукою існування належної системи важелів і противаг у правоохоронній системі. Разом з тим, не зважаючи на важливість підвищення ефективності адвокатської діяльності, цей процес не можна вважати завершеним.

Прийняття 5 липня 2012 року Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», як зазначили автори цього законопроекту, надало адвокатурі широкі функції самоврядування та саморегулювання. Так, ним було передбачено створення органів адвокатського самоврядування та визначено повноваження рад адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва, Севастополя (регіонів), кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Ради адвокатів України. Вищими органами адвокатського самоврядування у державі було визначено з'їзд адвокатів України, а у регіонах – відповідні конференції адвокатів. Також було передбачено формування ревізійних комісій адвокатури регіонів та Вищої ревізійної комісії адвокатури. До складу рад і комісій входять виключно адвокати, що має забезпечити незалежність адвокатури України від органів державної влади та місцевого самоврядування. Завданнями адвокатського самоврядування визначено: забезпечення незалежності адвоката, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності, підтримання високого кваліфікаційного рівня адвокатів, створення сприятливих умов для здійснення адвокатської діяльності, забезпечення відкритості інформації про адвокатуру та адвокатську діяльність, забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України та ін.

Вказані законодавчі новели сприяли змінам у системі публічного управління у сфері правозахисної діяльності, обумовлені формуванням в ній новостворених та трансформації існуючих суб'єктів, наділених низкою повноважень. Органи публічного управління, до яких належать у тому числі й органи адвокатського самоврядування, мають свої цілі та завдання, сукупність яких визначає їх функції.

По-перше, це функції формування високопрофесійного та інтолерантного до корупції адвокатського корпусу. Так, наприклад, відповідно до положень ст.45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» Національна асоціація адвокатів України забезпечує високий професійний рівень адвокатів України; відповідно до ст.50 вказаного правового акту Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури

утворюється з метою визначення рівня фахової підготовленості осіб, які виявили намір отримати право на заняття адвокатською діяльністю, та вирішення питань щодо дисциплінарної відповідальності адвокатів, а до її повноважень у тому числі належать організація та проведення кваліфікаційних іспитів; прийняття рішень щодо видачі свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту; прийняття рішень про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю.

По-друге, до функцій органів адвокатського самоврядування у системі публічного управління належить функція встановлення етичних стандартів адвокатської діяльності. Вирішення завдання збереження професіоналізму адвокатської діяльності за умов постійного підвищення рівня правового нігілізму у суспільстві мета-модерну неможливо без прискіпливої уваги до процесів оновлення етичних стандартів та їх своєчасної вербалізації.

По-третє, органи адвокатського самоврядування у системі публічного управління виконують захисну функцію. Професія адвоката та його роль учасника процесуальних відносин, який в силу свого правового статусу періодично відстоює інтереси фізичних та юридичних осіб, дії (бездіяльність) яких можуть викликати широкий діапазон негативних емоцій в суспільстві, характеризується високим ступенем віктимності. Захисна функція органів адвокатського самоврядування уявляє собою застосування широкого арсеналу засобів, спрямованих на створення можливості здійснення адвокатської діяльності на засадах незалежності. За результатами соціологічних досліджень, більшість опитаних адвокатів сприймають професійну незалежність не як самоцінність, а як гарантію дотримання принципу верховенства права. Наприклад, на переконання адвокатів (86 % опитаних) справедливе правосуддя, у якому дотримувється принцип верховенства права, неможливе без такого учасника як незалежний адвокат. Адже тільки незалежний адвокат може повноцінно забезпечувати змагальність процесу. Разом з тим, більшість опитаних (61% опитаних) переконана, що з дотриманням принципу незалежності адвоката в Україні є проблеми.

Четвертою функцією органів адвокатського самоврядування є забезпечувальна. Як справедливо вказує І. М. Шопіна, збільшення впливу людиноцентристських тенденцій у розвитку адміністративного права зумовлює поступову втрату провідної ролі адміністративно-правового регулювання як більш жорсткої правової конструкції, якій не притаманна полісуб'єктність та врахування індивідуальних відмінностей. Натомість, протягом останніх років спостерігається підвищення ролі категорії «адміністративно-правове забезпечення», особливістю якої є зміщення акценту в системі прийняття рішень з волі держави на інтенції людини та громадянського суспільства. Інакше кажучи, спрямованість адміністративно-правового регулювання передбачає формування мети такого регулювання органами держави за провідної ролі імперативного методу. Натомість адміністративно-правове забезпечення передбачає формування мети прийняття тієї чи іншої правової норми насамперед за системою публічного адміністрування, така мета формується суб'єктами громадянського суспільства, суб'єктами господарювання, для розвитку яких є необхідними ті чи інші зміни у структурі та змісті суспільних відносин. Завданням держави за таких умов є зміна або створення за допомогою правових засобів умов, за яких мета таких суб'єктів може найбільш ефективно досягатися. Екстраполюючи ці положення на діяльність органів адвокатського самоврядування, вкажемо, що у системі публічного управління органи адвокатського самоврядування призначені створювати умови для безперешкодної комунікації суб'єктів адвокатської діяльності між собою та з органами публічної влади, міжнародними організаціями, громадянським суспільством. У свою чергу, можна виокремити дві основні форми реалізації забезпечувальної функції: представницьку (як представництво спільних інтересів адвокатів) і комунікативну (як створення умов та засобів для безперешкодного обміну інформацією між суб'єктами адвокатської діяльності та іншими учасниками суспільних відносин).

Література:

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=43306.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №27. Ст.282.
3. Лісова Ю. Незалежність адвоката у професійній діяльності та професійних асоціаціях. /Рада адвокатів Київської області. URL: <https://radako.com.ua/news/nezalezhnist-advokata-u-profesiyiniy-diyalnosti-ta-profesiyinih-asociacijah>.
4. Шопіна І.М. Феномен адміністративно-правового забезпечення в адміністративному праві України. *Наука і правоохорона*. 2018. №4. С.143.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ

Розвиток суспільства та держави буде можливим у тому разі, якщо буде відбуватися узгодження приватних та публічних інтересів, зокрема інтересів окремого суб'єкта та інтересів держави. Здобуття Україною статусу незалежної, правової, демократичної держави та закладення концепту людиноцентричності, відповідно до якого держава має служити людині, а не людина державі, в основу правового регулювання, сприяло активному нормотворенню, що було покликане врегулювати, як публічну, так і приватну царину, суспільного життя, з урахуванням постулатів світської держави. Не дивлячись на активну законодавчу політику держави, ще цілий ряд важливих питань залишається достеменно не врегульованим ні на законодавчому, ні на доктринальному рівні. Таким неврегульованим питанням по праву можна назвати питання приватного інтересу, котрий відповідно до проведеного дослідження є неможливо, та недоцільно обмежувати конкретним визначенням, хоча є необхідними досліджувати та вивчати, задля забезпечення ефективного правового регулювання базових сфер життя. Приватні інтереси мають пронизувати всю правову систему, а відповідні положення, як прямо так і опосередковано мають бути закріпленими у актах законодавства, що регулюють відносини у різних сферах.

Неврегульованим залишається і питання співвідношення категорії приватний інтерес із суміжними правовими категоріями, зокрема із публічним інтересом та конфліктом інтересів. Відповідна проблематика, чітко та водночас поверхнево є визначеною лише у одному нормативно-правовому акті, а саме Законі України «Про запобігання корупції» [1], хоча опосередковано простежується і крізь призму інших нормативно-правових актів та рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004 (справа про охоронюваний законом інтерес) [2] тощо.

Водночас, на сьогодні доктрина права містить ряд підходів, щодо надання відповіді на питання, який же інтерес має переважати публічний чи приватний. Зокрема, доктрина містить, щонайменше три підходи до співвідношення даних категорій, так за одним підходом переважати має саме публічний інтерес, за іншим приватний, третій підхід обстоює необхідність балансу між даними правовими категоріями. За результатами проведеного дослідження сьогодні недоцільно говорити про те, що якийсь із інтересів є чільним, тому що демократичне суспільство має існувати на демаркаційній лінії гармонії публічних та приватних інтересів. Дані інтереси мають співвідноситися між собою, водночас стримувати один одного, для того аби не допустити анархії та свавілля [3, с.6]. Говорячи про вітчизняне законодавство, то останнє, на відміну від міжнародного, закріпило лише одну норму котра визначає, що являє собою приватний інтерес, та конфлікт інтересів, котрий поділяється на реальний та потенційний. Водночас, національна правова система не містить норм, щодо врегулювання питання конфлікту між приватними інтересами. Таким чином, проблематику конфлікту інтересів, у контексті конфлікту між власне приватними інтересами є, на наш погляд, невиправдано залишено поза увагою, як законодавцем, так і теоретиками. Окрім того, у більшій мірі на сьогодні вітчизняний законодавець концентруючи увагу на конфлікті між публічними та приватними інтересами, залишає поза увагою причину виникнення даних конфліктів, яка полягає у наявності конфліктів між приватними інтересами. Таким чином, нагальним видається питання ефективного законодавчого врегулювання даної проблематики враховуючи європейські стандарти та власне українську правову культуру та правову свідомість.

Література:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст.2056.
2. Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v018p710-04> (дата звернення 11.01.2020).
3. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія. /За ред. К.І Белякова. Київ: КВІЦ, 2018. 169 с.

Куварзін О.С.,

*аспірант кафедри адміністративного, фінансового і банківського права
Навчально-наукового інституту права імені Володимира Великого
Міжнародної Академії управління персоналом*

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ДЕЛІКТАМ У СФЕРІ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Протягом останніх років в нашій державі гостро постала проблема удосконалення законодавства, яке регулює порядок проведення готівкових розрахунків. Тінізація економічних відносин досягла в Україні загрозливих масштабів, отже, вжиття державою невідкладних заходів для зміни такого становища уявляється одним із нагальних завдань економічної та правової політики. Заходи, спрямовані на детінізацію відносин у сфері підприємницької діяльності, включають у тому числі питання щодо адміністративних деліктів, пов'язаних з порушенням порядку готівкових розрахунків. Особливо актуальним це питання є сьогодні, коли готуються масштабні зміни системи кримінального законодавства, пов'язані із введенням кримінальних проступків, і висловлюються припущення про доцільність ліквідації інституту адміністративної відповідальності.

Слід сказати, що ознакою сучасної цивілізованої правової держави є лібералізація господарських відносин, яка звичайно розуміється як зменшення тиску держави на суб'єктів господарської діяльності та наявності у них варіантів вибору поведінки та способів ведення своєї діяльності, кожен з яких є законним. На нашу думку, завданням держави за таких умов є встановлення певних меж (особливо у сфері оподаткування), перехід яких буде породжувати делікти. Але господарська діяльність, здійснення якої не пов'язано із порушенням правових приписів, має здійснюватися вільно, а способи її здійснення мають залежати виключно від волі суб'єктів господарських відносин. Надмірна зарегульованість бізнесу завжди породжувала його неефективність та сприяла збільшенню корупції у системі публічного управління. Втім, безумовно, збільшення у світі тенденцій прозорості та відкритості ведення бізнесу має бути враховано під час законотворчої роботи в нашій державі.

Адміністративні делікти, пов'язані із порядком проведення готівкових розрахунків, мають розумітися як винне протиправне діяння (дія або бездіяльність), сутність якого полягає у перевищенні граничних сум розрахунків готівкою, недотримання установлених законодавством вимог щодо забезпечення можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів, і за яке законодавством України передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративна відповідальність за порушення порядку готівкових розрахунків виступає одним із видів фінансового контролю держави за додержанням суб'єктами господарських відносин всіх форм власності встановлених правил та вимог щодо грошового обігу [1, с.234]. Метою встановлення вказаного виду адміністративної відповідальності є підвищення рівня свідомості суб'єктів господарських відносин та формування позитивної моделі їх поведінки, ознаками якої є утримання від протиправних дій, що спричиняють шкоду суспільним відносинам у досліджуваній сфері. Відповідно, протидія деліктам у сфері готівкових розрахунків має розумітися як комплекс узгоджених дій органів публічної влади (відповідно до їх визначених у законах України та підзаконних правових актах функцій [2, с.68], інститутів громадянського суспільства та окремих громадян, спрямований на виховання суб'єктів економічних відносин в дусі додержання вимог правових приписів під час проведення ними готівкових розрахунків.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар/ Р.А.Капожний, А.Т.Комзюк, О.О.Погрібний та ін. 3-тє видання. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 684 с.
2. Шопіна І.М. Щодо правової регламентації функціонування центральних органів виконавчої влади. Публічне право. 2011. № 3. С. 65–71.

Невірець Іван,

студент 5-го курсу юридичного факультету

Науковий керівник: Саско О.І., к.ю.н.,

доцент кафедри кримінального права і процесу.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ «ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ»

Актуальність проблеми. Кримінальна відповідальність за злочин «жорстоке поводження з тваринами» закріплена у статті 299 Кримінального кодексу України [1]. Змінами, які були внесені від 22. 06. 2017 року, [2] диспозиція цієї статті була зміненою, а покарання збільшено. Ці зміни повинні мали на меті посилення відповідальності за жорстоке поводження із тваринами, але разом із тим, були закріплені нові терміни та розуміння вже існуючих термінів, що створило ситуацію двозначності та неоднокового розуміння останніх.

Проблеми кримінальної відповідальності за жорстоке поводження із тваринами досліджувалися у працях багатьох науковців, зокрема, у працях Матишевського П. С., Хавронюка М. І., Александренка В. В., Кучанської Л. С., Мельника М. І., але зміни від 2017 року та суспільний інтерес щодо цього питання створюють необхідність подальших досліджень з метою усунення недоліків законодавчої регламентації.

Перш за все, варто звернути увагу на склад злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України.

Об'єктом злочину є принципи моральності у сфері поводження з тваринами, згідно із якими встановлюється концепція гуманного ставлення до тварин [3]. Предметом злочину «жорстоке поводження з тваринами» є будь-які хребетні тварини.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого статтею 299 Кримінального кодексу України, полягає у вчиненні особою однієї із кількох альтернативних дій, які можуть полягати у: 1) знущаннях над тваринами; 2) нацькуванні тварин одна на одну; 3) публічних закликах до вчинення діянь, які мають ознаки жорстокого поводження з тваринами; 4) поширенні матеріалів із закликами до вчинення таких дій.

У частині 3 статті 299 Кримінального кодексу України також визначені такі діяння, які становлять об'єктивну сторону злочину: 1) вчинення дій, передбачений частиною першою або другою цієї статті з особливою жорстокістю; 2) вчинення дій, передбачений частиною першою або другою цієї статті у присутності малолітнього чи неповнолітнього; 3) вчинення дій, передбачений частиною першою або другою цієї статті щодо двох і більше тварин; 4) вчинення дій, передбачений частиною першою або другою цієї статті повторно; 5) вчинення дій, передбачений частиною першою або другою цієї статті активним способом.

Важливу роль для кваліфікації діяння за статтею 299 Кримінального кодексу України відіграють наслідки вчинення дій, пов'язаних із жорстоким поводженням із тваринами, якими є каліцтво чи смерть тварини [4]. Каліцтво тварини – це тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння, або таке, що спричинило втрату органу чи його функцій. Під загибеллю тварини розуміється передчасне припинення життєдіяльності її організму, смерть, що пов'язується з моментом припинення біологічного обміну речовин в організмі або його частині [5].

Суб'єкт злочину «жорстоке поводження із тваринами» загальний [6]. Суб'єктивна сторона злочину «жорстоке поводження з тваринами» характеризується умислом, який може бути як прямим, так і непрямым. Також злочин може здійснюватися із хуліганських або корисливих мотивів [7].

Серед проблем диспозиції статті 299 Кримінального кодексу України варто виділити, перш за все, існування конкуренції між частиною 2 і 3, яка полягає у тому, що в обох частинах відповідальність настає за вчинення діяння, визначеного у частині 1 «у присутності малолітнього чи неповнолітнього». Для усунення цієї проблеми необхідно із частини 3 статті 299 Кримінального кодексу України вилучити словосполучення або у присутності малолітнього чи неповнолітнього».

Проблемним питанням є також зміст поняття особливої жорстокості і його розмежування від поняття жорстокого поводження. Про цю проблему також зазначено у Висновку на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження гуманного ставлення до тварин)» Головного науково-експертного управління від 01. 11. 2016 року [8]. На нашу думку, з метою усунення проблем правозастосування необхідним є вилучення словосполучення «вчиненні з особливою жорстокістю» із частини 3 статті 299 Кримінального кодексу України.

Незрозумілим є зміст закладеним законодавцем у поняття «активним способом», яке зазначене у частині 3 статті 299 Кримінального кодексу України як кваліфікуюча ознака. Очевидно, що поняття активного способу не має застосовуватися у статті 299 Кримінального кодексу України, оскільки в більшості випадків цей злочин вчиняється лише активним способом і немає логічного обґрунтування розмежування в рамках статті 299 Кримінального кодексу України пасивного і активного способу. У зв'язку із цим, необхідним є вилучення поняття «активного способу» із частини 3 статті 299 Кримінального кодексу України.

Висновки. Враховуючи напрацювання отриманні в результаті дослідження, вбачається доцільним визначити у частині 3 статті 299 КК Кримінального кодексу України такі кваліфікуючі ознаки злочину як:

- злочин вчинено щодо двох або більше тварин;
- злочин вчинений повторно;
- злочин вчиняється групою осіб.

Інші кваліфікуючі ознаки, визначені у частині 3 цієї статті Кримінального кодексу України доцільно вилучити із її тексту.

Джерела

1. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження гуманного ставлення до тварин)» Головного науково-експертного управління від 01. 11. 2016 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=60020&pf35401=404978>
2. Головки І. А. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 / І. А. Головки. – К., 2010. – 200 с.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05. 04. 2001 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25-26. – Ст. 131
4. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, С. В. Фесенка. – К. : Дакор, 2008. – 1428 с.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. / Під заг. редакцією Потебенька М.О., Гончаренка В.Г. – К. : «Форум», 2001. У 2-х ч. – 778 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К. : Каннон, А. С. К., 2002. – 1054 с.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження гуманного ставлення до тварин : Закон України від 22 липня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 34. – Ст. 371.
8. Уварова Н. В. До проблеми кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами / Уварова Н. В. // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2018. – № 4. – С. 138-140.

Опанасенко Олег Миколайович,
*головний судовий експерт групи трасологічного обліку відділу
криміналістичних видів досліджень
Полтавського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СУДОВО- ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Вчинення багатьох злочинів супроводжується певними змінами у навколишньому оточенні. Такі зміни прийнято називати слідами злочину.

Дослідження слідів має важливе криміналістичне значення, оскільки допомагає встановити знаряддя злочину, отримати відомості про злочинця, визначити механізм злочинної події. У криміналістиці сліди, що залишаються після вчинення злочину, вивчаються з метою швидшого його розкриття, виявлення злочинців, встановлення істини [1].

Корисну інформацію при вивченні слідів і предметів, як основних джерел криміналістичної інформації одержують, як правило, в ході експертного дослідження [2], що проводиться відповідно до кримінально-процесуального або цивільно-процесуального закону особою, яка володіє спеціальними знаннями у науці, техніці, ремеслі з метою встановлення обставин (фактичних даних), що мають значення у справі.

До спеціальних знань належать будь-які знання та уміння об'єктивного характеру, отримані внаслідок вищої професійної підготовки, наукової діяльності, досвіду практичної роботи, що відповідають сучасному науково-практичному рівню [3].

Спеціальні знання у кримінально-процесуальній діяльності використовуються у двох формах: при залученні спеціалістів під час окремих слідчих (судових) дій та в межах проведення експертизи.

Судова експертиза - процесуальна дія, яка полягає в дослідженні експертом, за завданням слідчого або судді, речових доказів та інших матеріалів з метою встановлення фактичних даних та обставин, що мають значення для правильного вирішення справи. Під час здійснення правосуддя судова експертиза надає велику допомогу слідству та суду.

Проведення судової експертизи регламентовано Законом України «Про судову експертизу», Кримінальним процесуальним кодексом України (далі КПК) (ст. ст. 101-102, 242-245) і Цивільним процесуальним кодексом України (далі – ЦПК) (ст. ст. 102-113). Згідно з чинним законодавством України експертиза призначається у випадках, коли для вирішення певних питань при провадженні у справі потрібні наукові, технічні або інші спеціальні знання (ст. 107 КПК).

За характером завдань, які вирішуються, та методами дослідження судові експертизи можуть бути поділені на ідентифікаційні, класифікаційні та діагностичні. Ідентифікаційні експертизи встановлюють індивідуальну тотожність, класифікаційні – визначають групову належність різних об'єктів, діагностичні – показують стан різних об'єктів та їхню динаміку [3].

Слід зауважити, що судова експертиза є невід'ємною частиною при здійсненні правосуддя та має значну роль у кримінальному процесі.

Тактика і методика проведення експертних досліджень безпосередньо залежать від застосовуваних науково-технічних засобів та адаптованих, перевірених практикою криміналістичних рекомендацій.

Як зазначає В.П. Бахін, «...розвиток криміналістики в умовах бурхливого науково-технічного прогресу забезпечує суттєве розширення можливостей використання технічних засобів і методів для збирання та дослідження інформації з метою розслідування і попередження злочинів» [4, с. 36 - 41]. Технічні засоби, про які йдеться, - це складні технічні комплекси, завдяки яким з'являється можливість не лише вдосконалити, а й підняти на якісно новий рівень традиційні методики виявлення, фіксації та обробки криміналістичної значущої інформації.

Водночас сучасний рівень технічних засобів і методів обробки інформації дозволяє говорити вже не про методику, а про технологію обробки інформації. Такої думки дотримуються Т.В. Авер'янова, Р.С. Белкін, Ю.Г. Корухов, О.Р. Росинська: «Інтеграція у криміналістику досягнень природничих і технічних наук, ускладнення самих технічних засобів, удосконалення і розвиток методик їх застосування нерідко пов'язані зі складними технологічними операціями, а отже, потрібно говорити вже не тільки про криміналістичну техніку, а про технологію» [5, с. 131].

Слід зауважити, що у діяльності експерта з дослідження речових доказів, як і в будь-якій іншій діяльності, використання комп'ютерних технологій є необхідною умовою ефективної роботи.

Сьогодні ні в кого не виникає сумнівів, що автоматизація судово-експертного дослідження є актуальною проблемою, вирішення якої дозволить значно підвищити продуктивність праці експерта, зробить висновки обґрунтованішими, підніме процес дослідження на якісно новий рівень [6, с. 31]. Мало того, використання низки нових методик під час проведення певних судових експертиз взагалі неможливе без застосування засобів обчислюваної техніки.

В умовах сьогодення, як у побуті так і у криміналістиці, останнім часом широко впроваджуються сучасні інноваційні та цифрові технології. Процеси комп'ютеризації базуються на наукових знаннях у галузі інформатики і є одним із перспективних напрямів подальшого розвитку теорії і практики судової експертизи.

Інформаційні технології – це технології, які забезпечують розв'язання прикладних задач методами обробки інформації і використовуються для прийняття, запам'ятовування, обробки, видачі та захисту інформації.

Практика судово-експертних досліджень останніх років свідчить про те, що підвищення ефективності вирішення експертних завдань нерозривно пов'язане з підвищенням рівня автоматизації їх інформаційного забезпечення за рахунок створення автоматизованих систем і комплексів, банків даних відповідно до видів експертиз чи об'єктів і методів експертного дослідження.

Таким чином вбачається, що умови сучасності в процесі проведення експертних досліджень змушують перейти до автоматизації експертних досліджень в таких напрямках:

- 1) використання комп'ютерної техніки для автоматизації збирання і обробки експериментальних даних, які експерти отримують у процесі проведення досліджень;
- 2) використання розширених автоматизованих інформаційно-пошукових систем при проведенні експертних досліджень;
- 3) впровадження системи аналізу зображень, що дозволяють проводити діагностичні та ідентифікаційні дослідження, що використовуються з метою криміналістичної реєстрації;
- 4) впровадження програмних комплексів або окремих програм виконання допоміжних розрахунків за відповідними формулами та алгоритмами, потрібних для проведення певних видів експертиз;
- 5) розробка програмних комплексів автоматизованого вирішення експертних завдань, що передбачають підготовку експертного висновку.

Сьогодні стає актуальним питання щодо удосконалення інформаційного забезпечення підрозділів експертної служби Міністерства внутрішніх справ України шляхом використання автоматизованих робочих місць (далі - АРМ) експерта. Ця інформаційна технологія дозволяє швидко отримувати та обробляти значні обсяги криміналістично-значущої інформації; ефективно розшукувати, виділяти й аналізувати ознаки в зображеннях об'єктів, що досліджуються; моделювати динамічні процеси, імовірні ситуації; інтегрувати стадії експертного дослідження; сприяти прийняттю експертного рішення; загалом підвищувати наукову обґрунтованість та об'єктивність висновків експертів, оптимізувати їхню форму й зміст.

Аналіз сучасного стану судово-експертної діяльності свідчить, що проблема створення і використання спеціалізованих АРМ експерта для забезпечення експертних досліджень вивчена недостатньо. На сьогодні не розроблено концептуальні засади створення та використання АРМ експерта, проведення автоматизації робочих місць при проведенні судово-експертних досліджень знаходиться на недостатньому рівні. АРМ експерта у складі автоматизованих ідентифікаційних систем, які функціонують в експертній службі МВС України, ризняється за структурою програмних і технічних засобів та можливостями їхнього застосування. При розробці АРМ експерта залишається невирішеним питання підбору необхідного обладнання, технічних засобів та баз даних.

Отже, процес впровадження та використання спеціалізованих АРМ експерта для забезпечення експертних досліджень є незворотнім, він розвивається та має надзвичайні перспективи і є один з

перспективних напрямків для підвищення ефективності при проведенні експертних досліджень, використанні криміналістичних обліків, пошуку необхідної інформації у сфері діяльності правоохоронних органів та підвищить наукову обґрунтованість та об'єктивність висновків експертів. При цьому потрібно відповідно до напрямку проведення експертного дослідження звернути увагу на такі фактори: по-перше – підбір необхідного обладнання, технічних засобів та програмного забезпечення; по-друге - створення та/або вдосконалення інформаційних та довідкових баз даних.

Список використаних джерел:

1. Поняття слідів у трасології та їх класифікація. Механізм слідотворення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/2015060965278/pravo/>.
2. Робота з речовими джерелами криміналістичної інформації при розкритті та розслідуванні злочинів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referatu.com.ua/oldreferats/135/109385>.
3. Поняття судової експертизи, їх види та значення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/30792/>.
4. Бахин В.П. Критерии и способы оценки криминалистических средств и методов, внедряемых в практику / В.П. Бахин // Теория и практика собирания доказательной информации техническими средствами на предварительном следствии. — К., 1980. — С. 36–41.
5. Криминалистика : учебник / Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Т., Россинская Е.Р./ — М. : НОРМА-ИНФО, 1999. — 131 с.
6. Викарук А.Я. Основные направления применения математических методов и ЭВМ в некоторых родах судебной экспертизы / А.Я. Викарук // Проблемы автоматизации создания информационно-поисковых систем и применение математических методов в судебной экспертизе. — М. : Изд. ВНИИСЭ, 1987. — С. 31 –38.

Охотнікова Олена Миколаївна,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного та муніципального права,

Лук'яненко Карина Євгенівна,

студентка 6 курсу юридичного інституту

Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

«ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ»

Після прийняття та підписання Конституції України в 1996 році у практиці України з'явилась принципово нова норма визнання пріоритету прав і свобод людини і громадянина, щодо державних та інших інтересів. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнані найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України). Крім того, права і свободи людини, їх гарантії забезпечення визначають зміст і спрямованість діяльності нашої держави, а головним завданням держави захист інтересів людини, її прав і свобод.

Норми, що закріплені у II Розділі Основного закону є контрольними положеннями у загальних засадах конституційного устрою України, це підтверджує те, що в Україні людина, її інтереси і потреби перебувають у центрі політики соціал-демократії.

Більшість науковців тлумачать конституційно-правовий статус як багатоаспектну категорію загального характеру, яка включає в себе статуси різних суб'єктів правових відносин і при цьому відображає індивідуальну специфіку суб'єктів та їх реальне становище в системі різноманітних суспільних взаємин [4, с. 95].

При висвітленні конституційно-правового статусу людини і громадянина Конституція України орієнтується на ліберальну концепцію прав людини. Ґрунтуючись на положеннях конституційного права, правовий статус особи регламентовано й аграрним, адміністративним, кримінальним, кримінально-

процесуальним, митним, цивільним, цивільно-процесуальним та іншими галузями українського законодавства [5, с. 98].

У науковій літературі, законодавчих, конституційних актах уживають термін «особа» як родове поняття, яке позначає людину, учасника суспільних відносин. Основою правового статусу людини є відносини громадянства, тому що саме від суспільства вона отримує власні права, які гарантуються державними законодавчими актами. Становище людини в суспільстві, відображене й закріплене у Конституції, визначають як конституційний статус особи [3, с. 35].

Загальний конституційний статус не залежить від жодних ознак і конкретних обставин, будучи однаковим для всіх осіб. У тих випадках, коли наявні деякі обмеження для конкретних категорій осіб, специфіка визначається нормами конституції держави [5, с. 100]. Видову класифікацію конституційно-правового статусу людини та громадянина можна здійснити за ознакою громадянства: йдеться про правовий статус громадянина, іноземця, особи без громадянства (апатрида) тощо [6, с. 20].

Варто зазначити, що співвідношення між людськими правами і правами громадянина не є однаковим навіть у демократичних країнах. Зазвичай для різних категорій осіб – громадян, іноземців, осіб без громадянства, що тимчасово перебувають або постійно проживають території певної держави, – встановлено різний обсяг прав, свобод і обов'язків. Утім, всередині кожної окремої категорії осіб має повною мірою дотримуватися принцип рівності [5, с. 100].

Стан громадянства реалізує специфіку політико-правового взаємозв'язку між особою і державою. Він постає засобом інституціоналізації їхніх відносин, наділяючи особу всією повнотою прав у сфері владарювання.

При визначенні конституційно-правового статусу людини та громадянина вагоме значення мають ті ключові ідеї, які трансформують сукупність прав і свобод у цілісну систему. Важливим є те, що ефективне і повноцінне втілення концепції конституційно-правового статусу людини та громадянина, який постає найширшим з-поміж усіх видів правових статусів, можлива виключно за умови наявності та забезпечення відповідного статусу системою принципів права – керівних ідей та засад, які визначають зміст правового регулювання статусу особистості [3, с. 36] – як загального, так і спеціального (галузевого) характеру.

Основними принципами конституційно-правового статусу особи є: пріоритет прав і свобод людини та громадянина, їх гарантованість, невід'ємність і невідчужуваність; взаємна відповідальність і взаємні обов'язки особи й держави; дотримання загальнозовизнаних норм і принципів міжнародного права; заборона щодо зловживання правами й свободами чи їх скасування; рівноправність; єдність прав і обов'язків тощо.

30 вересня 2016 року був запроваджений новий інструмент реалізації та захисту своїх прав і свобод людиною та громадянином, який дозволив кожній особі довести неконституційність закону України чи його окремих положень. Конституційна скарга – це подане до Суду письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу [2, ст. 55].

Конституційний Суд України почав приймати та реєструвати конституційні скарги в жовтні 2016 року. Перша конституційна скарга надійшла від ПАТ «Інститут розвитку передових технологій» щодо неконституційності положень частин другої, третьої статті 67 Закону України «Про виконавче провадження».

Згідно статистики Офіційного веб-сайту КСУ станом на 05 лютого 2020 року зареєстровано 43 конституційні скарги. З яких: 21 – розподілені судді-доповідачу, 17 – за формою не відповідає вимогам, 5 – відмовлені у відкритті конституційного провадження у справі. У 2016 році – 39, у 2017 – 435, у 2018 – 690, у 2019 році – 664 конституційних скарги.

Тобто виходячи з вказаної вище статистики можна дійти висновку, що механізм Конституційної скарги ще не запрацював на повну силу. Найбільшою проблемою реалізації такого механізму це значна кількість недоліків під час подання скарги, помилки за змістом та помилки за формою конституційних скарг.

Нажаль, на сьогодні конституційна скарга на думку більшості громадян не виправдовує себе, як ефективний механізм захисту прав і свобод.

Але, не зважаючи на усі проблеми, що виникають під час подання та розгляду скарги, цей правовий механізм, який вже ефективно діє в багатьох країнах світу є важливим кроком вперед. Саме завдяки конституційній скарзі в майбутньому зменшиться кількість поданих заяв до Європейського суду з прав людини, а також допоможе забезпечити стабільне функціонування національної системи судоустрою України.

Отже, на сьогоднішній день ще існує доволі багато проблем щодо захисту та реалізації прав і свобод людини та громадянина, ця проблема порушує демократичні засади розвитку країни. Хоча в Конституції України чітко передбачені механізми такого захисту, так чи інакше механізми не можуть повноцінно функціонувати та здійснювати правосуддя через недостатню відповідальність органів публічної влади. Саме тому в національному законодавстві слід чітко передбачити та закріпити контроль за діяльністю органів судової системи та публічної влади в процесі їх діяльності пов'язаної з забезпеченням та захистом конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. № 30. – Ст. 141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 №2163-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 35. – Ст. 376. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
3. Бондаренко Н. О. Конституційно-правовий статус особи: теоретико-практичні засади / Н. О. Бондаренко // Форму права. – 2016. – №4. – С. 35-40.
4. Панишин А. В. Поняття, ознаки та структура категорії «правовий статус» / А. В. Панишин // Часопис Київського університету права. – 2010. – №2. – С. 95-98.
5. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали: у 2-х т. Київ: Наукова думка, 1996. Т. 1. (4 березня – 9 грудня 1917 р.) / ред. кол. В. А. Смолій, В. Ф. Верстюк та ін. - 1996. – С. 590.
6. Шульга А. М. Правовий статус особистості, його види / А. М. Шульга // Право і безпека, 2012. - №2. – С. 19-22.

Павич А.В.,

Головний юрисконсульт

Товариства з обмеженою відповідальністю юридична компанія Фулкрум

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ МАСОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Міграційна політика держави – це важливий показник рівня її відкритості та демократичності. Як і кожна політична сфера, вона вимагає належного правового регулювання. Характер такого регулювання може бути різним і впливати з внутрішніх потреб держави та зумовлюватись обставинами міждержавного чи міжнародного значення. Особливо це залежить від обставин політичного характеру, які впливають на державну політику, що відображається в певних юридичних актах міграційного змісту.

Сьогодні особливою актуальністю вирізняються проблеми щодо здійснення заходів з облаштування та працевлаштування вимушених переселенців з анексованого Криму, Донецької та Луганської областей, охоплених війною, підтримки українців, що проживають у країнах СНД, Балтії та далекого зарубіжжя, врегулювання статусу кримськотатарського народу, співпраці з міжнародними організаціями у протидії та боротьбі з нелегальною міграцією, облаштування кордонів, приведення українського міграційного законодавства у відповідність до вимог міжнародних норм і принципів міграції, врегулювання інтенсивних потоків зовнішньої трудової міграції, соціального та правового захисту українських громадян, які працюють за кордоном, і попередження відпливу інтелектуального потенціалу.

Стан захищеності національних інтересів будь-якої держави визначає її стабільний розвиток, авторитет на міжнародній арені. З етнополітичної точки зору індикаторами безпеки можуть бути: демографічна ситуація, міграційні тенденції, рівень безробіття серед певної етнічної групи, життєвий рівень різних народів, ступінь політизації етнонаціональних утворень.

На жаль, в Україні регулювання міграційних процесів, незважаючи на важливість цієї проблеми, не відноситься до пріоритетних національних інтересів. Більше того, згідно з експертними оцінками, на середину

90-х рр. XX ст. неконтрольовані міграційні процеси займали останнє місце серед загроз національній безпеці України. Слід відзначити, що ці показники не змінювались протягом наступних двох десятиліть.

Головною тенденцією світових міграційних процесів на нинішньому етапі є зростання обсягів і швидкості переміщень населення.

Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, строк дії якої необмежений, передбачається запровадження всеохоплюючого діалогу щодо ключових питань у сфері міграції, включаючи нелегальну міграцію, з метою управління міграційними потоками.

Важлива увага приділяється забезпеченню мобільності громадян і поглибленню візового діалогу, зокрема, шляхом запровадження безвізового режиму [1, с.59].

Починаючи з 11 червня 2017 року, безвізовий режим між Україною та ЄС, дозволив громадянам України вільно перетинати міждержавні кордони країн ЄС, що збільшує потоки мігрантів (іммігрантів, емігрантів) та потребує впровадження в національному законодавстві нових підходів для протидії нелегальній міграції в системі забезпечення національної безпеки України через державну міграційну політику в умовах децентралізації.

Наразі в Україні немає плану на випадок надзвичайних ситуацій для управління широкомасштабними переміщеннями населення, зокрема, спрямованими в країну з-за кордону, у кризових ситуаціях (попри те, що правова основа для розробки такого плану міститься у Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»).

У зв'язку з незахищеністю частини кордону України на межі з Російською Федерацією, а також лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України набула особливої актуальності протидія нелегальній міграції.

Тож вироблення дієвої міграційної політики для України – це нагальна потреба.

Окремі проблеми пов'язані із нелегальною зовнішньою трудовою міграцією з України. Зарубіжним роботодавцям вигідно мати справу з нелегальними трудовими мігрантами, бо особи, які прибули в країну з метою заробітку на незаконних підставах, не мають юридичного та соціального захисту. Більше того, вони змушені погоджуватись на будь-яку роботу – сезонну, важку і небезпечну, тарифні ставки, що встановлюються їм, є значно нижчими, ніж ставки громадян своєї країни.

Зовнішні трудові мігранти з України в багатьох країнах вимушені працювати продовжений робочий день та за шкідливих умов праці, мають обмежений або зовсім не мають доступу до медичної допомоги і соціального захисту, незахищені від низької оплати праці, професійних травм, хвороб.

Такого тимчасового працівника закордонний роботодавець може звільнити без попередження, оскільки трудовий мігрант не може оскаржити це рішення, бо порушує законодавство країни, де тимчасово перебуває.

Створення умов для повернення українських емігрантів визначено однією з цілей політики в Стратегії державної міграційної політики (щодо всіх емігрантів), однак це положення ще не розвинене в імплементаційних документах, а також в Законі України «Про зовнішню трудову міграцію» (лише щодо трудових мігрантів).

Що стосується реінтеграції тих, хто вирішив повернутися, Україна має план заходів щодо реінтеграції лише однієї категорії таких мігрантів, а саме, трудових мігрантів та членів їхніх сімей.

Документ лише коротко згадує про створення сприятливих умов для повернення в Україну та інтеграції діячів науки та культури, кваліфікованих спеціалістів і робітників, потреба в яких є відчутною для національної економіки.

Комплексної програми, спрямованої на заохочення повернення власних громадян, які переселилися за кордон, немає.

В Україні відсутні заходи, спрямовані на дотримання правил етичного працевлаштування саме мігрантів, однак Конституція України гарантує належні умови праці, гідну оплату праці та захист від примусової праці як для громадян, так і для мігрантів.

Аналогічна ситуація і з гендерною рівністю. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [2] гарантує гендерну рівність всім резидентам країни, проте відсутні заходи, спрямовані саме на мігрантів.

Неврегульованим також залишається і питання міграційної статистики.

Дані про міграцію та ринок праці досить фрагментарні; відсутня уніфікована статистика щодо ринку праці з розбивкою за міграційним статусом. Тоді як Державна служба статистики України публікує дані про ринок праці в цілому, Державна служба зайнятості України публікує дані виключно про кількість іноземців, які тимчасово працюють в Україні на основі дозволів на застосування праці іноземців та осіб без громадянства.

Для розробки, і для реалізації міграційної політики велике значення має вдосконалення міграційної статистики, поглиблення відповідних наукових досліджень.

Тому запорукою прийняття адекватних, обґрунтованих, стратегічних рішень у сфері міграції має стати їх належне наукове забезпечення, удосконалення статистичного обліку міграції.

Таким чином, нормативно-правове регулювання міграційних процесів складається з низки міжнародних актів, Конституції та законів України, постанов уряду, відомчих документів, зміст та сутність яких залежить від засад міграційної політики держави.

Міграційну політику держави реалізують органи виконавчої влади – як ті, до чієї компетенції безпосередньо належать міграційні питання, так і ті, на які покладено здійснення соціальної та економічної політики, органи місцевого самоврядування, органи законодавчої влади, громадянське суспільство (правозахисні організації, які здійснюють громадський контроль за дотриманням прав людини, благодійні організації, які надають допомогу мігрантам, громадські об'єднання самих мігрантів), а також міжнародні організації у сфері міграції, з якими співпрацює Україна (МОМ, Європол, Інтерпол, Євроюст, WCO, UNODC, FRONTEX, EMCDDA, ЄСВ, OLAF, SITCEN, CEPOL, ECDC, УВКБ ООН).

Відповідальність за визначення міграційної політики розділено між Міністерством внутрішніх справ України (МВС) та Міністерством соціальної політики України (Мінсоцполітики), у той час як Державна міграційна служба України (ДМС) реалізує міграційну політику та надає рекомендації щодо неї. Ця сфера врегульована такими законами України: «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про імміграцію», «Про прикордонний контроль», «Про зовнішню трудову міграцію» та «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України». Ці закони врегульовують такі аспекти, як права мігрантів, перетинання кордону, імміграційні та еміграційні процедури. Їх доповнюють підзаконні нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України (Уряд) та інших відповідних органів державної влади, таких як МВС, Міністерство закордонних справ України (МЗС), Мінсоцполітики та Державна прикордонна служба України (ДПСУ).

Проблемні питання протидії масової міграції в Україні стосуються таких напрямів реалізації державної політики у даній сфері:

- подальше облаштування кордонів за міжнародним та європейським прикладом,
- приведення українського міграційного законодавства у відповідність до вимог міжнародних норм і принципів міграції,
- запровадження безвізового режиму,
- поглиблення співпраці з міжнародними організаціями у протидії та боротьбі з нелегальною міграцією,
- розроблення державної політики щодо підтримки українців, що проживають у країнах СНД, Балтії та далекого зарубіжжя, з метою врегулювання інтенсивних потоків зовнішньої трудової міграції, а також щодо соціального та правового захисту українських громадян, які працюють за кордоном,
- вдосконалення програм облаштування та працевлаштування вимушених внутрішніх переселенців,
- відсутність плану на випадок надзвичайних ситуацій для управління широкомасштабними переміщеннями населення, зокрема, у кризових ситуаціях,
- відсутність заходів, спрямованих на дотримання правил етичного працевлаштування мігрантів в Україні,
- неврегульованість питання міграційної статистики.

Література

1. Баламуш М.А. Міграційний режим в Україні (адміністративно-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук / М.А.Баламуш. - Запоріжжя, 2017. - 206 с.
2. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 р. №286-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

Прохоров К.О.,

*аспірант кафедри адміністративного, фінансового і банківського права
Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 164-1 КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

У сучасному світі продовжують кількісно зростати правопорушення економічного характеру, зокрема, податкові правопорушення. Це питання, звісно, є надзвичайно актуальним для нашої держави, по-перше, з огляду на той факт, що національна безпека України знаходиться в умовах численних кризових явищ, які послаблюють її потенціал стабільного розвитку. Безумовно, не має сумнівів, що особи, котрі вчиняють фінансові правопорушення, а особливо – податкові правопорушення, деструктивним чином впливають на стан безпеки держави та можливості України відстоювати сьогодні свій суверенітет, право існувати в якості соціальної, правової та демократичної незалежної держави («від стану виконання платниками податків покладених на них обов'язків безпосередньо залежить рівень надходжень до бюджетів та державних цільових фондів» [1, с. 1036]). По-друге, слід також мати на увазі, що в нашій державі сьогодні відбуваються мнотинні реформи, які супроводжуються зростанням фінансових правопорушень. Зазначене пов'язується із тим, що будь-які зміни в публічному житті, особливо тоді, коли вони не є достатньо системними, всеохоплюючими, завжди створюють умови, в яких уможливорюється втілення корисливих протиправних дій.

Крім того, слід також мати на увазі, що для українського суспільства, так само, як і для суспільств зарубіжних держав, в яких мають місце ринкові відносини, характерним є зниження рівня правосвідомості. Зокрема, Є. М. Гоцуляк, зазначає, що «у системі сучасних ринкових відносин нашої держави виконання платниками податків податкового обов'язку об'єктивно не може спиратися лише на високий рівень їх правової культури та усвідомлення суспільної значущості передбаченої нормами податкового права належної поведінки. Отже, для забезпечення необхідного рівня податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та цільових фондів вирішального значення набуває застосування заходів державного примусу в податковій сфері» [2, с. 101]. При цьому система державного примусу в податковій сфері безпосереднім чином реалізується через нормативно визначений механізм юридичної відповідальності за податкові правопорушення, тобто, за порушення відповідного правового обов'язку в податковій сфері. У цьому сенсі слід зазначити, що в п. 111.1 ст. 111 Податкового кодексу України (ПК України) законодавцем зазначається, що за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності: фінансова, кримінальна адміністративна відповідальності. Таким чином ці види відповідальності настають у результаті безпосередньо податкових правопорушень, а також податкових злочинів та проступків у сфері податків і зборів, що сукупно складають систему податкових правопорушень, в якій кожна група правопорушень займає своє особливе місце, об'єктивуючись в якості підсистеми, унормованої законодавцем відповідно на рівні податкового (і митного), кримінального та адміністративного законодавства. У цій системі особливу увагу заслуговують адміністративні правопорушення у податковій сфері, за які настає адміністративна відповідальність. Це пояснимо тим, що: 1) адміністративна відповідальність серед всіх видів юридичної відповідальності є найбільш застосовною з огляду на те, що адміністративні правопорушення складають переважну більшість вчинюваних протиправних дій (серед податкових правопорушень адміністративні правопорушення також кількісно переважають, зокрема, над кримінально карним порушенням податкового законодавства); 2) триваючі реформи чинного законодавства, що у тій чи іншій мірі стосуються фінансової сфери держави, потребують узагальненої та актуальної наукової думки про адміністративну відповідальність за податкові правопорушення, зважаючи на яку, заплановані зміни в законодавстві будуть здійснюватися з урахуванням усіх можливостей недопущення порушень у податковій сфері.

Адміністративна відповідальність, як окремий вид юридичної відповідальності, є складовим елементом т. зв. «системи юридичної відповідності у податковій сфері», що настає у результаті порушення податкового (й у відповідній частині – митного, господарського) законодавства. У контексті правопорушення, передбаченого ст. 164-1 КУпАП, можемо помітити, що досліджувана відповідальність характеризується не лише загальним, особливим, але й специфічним виявом (форма, порядок, юридичні наслідки), обумовленим санкцією зазначеної статті (при цьому вона застосовується з урахуванням інших норм Загальної частини цього Кодексу). Це в достатній мірі підтверджує також аналіз ознак адміністративної відповідальності за податкові правопорушення, котрі у загальному вигляді можуть виокремлюватись та систематизуватись за рівнем міри їх диференціації: 1) ознаки загального рівня дозволяють розуміти адміністративну відповідальність за податкові правопорушення в якості органічної частини т. зв. «системи юридичної відповідності у податковій сфері»; 2) ознаки спеціального рівня уможливають розуміння вказаної відповідальності в якості відповідальності, що настає в результаті вчинення правопорушення, охопленого системою адміністративних правопорушень у податковій сфері; 3) ознаки особливого рівня дозволяють виокремлювати адміністративну відповідальність за правопорушення, передбачене ст. 164-1 КУпАП, як окремий практичний вияв відповідної галузевої відповідальності, що виникає в означеній сфері правових відносин.

Література:

1. Тимченко А. М. Деякі особливості державного примусу при реалізації податкових правовідносин. Форум права. 2011. № 1. С. 1031–1037.
2. Гоцуляк Є. М. Склад та кваліфікуючі ознаки порушень податкового законодавства, за які передбачена адміністративна відповідальність. Юридичний науковий електронний журнал. 2014. № 6. С. 100–105.

Сказко О.М.,

*аспірант Науково-дослідного інституту інформатики і права
Національної академії правових наук України*

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КІБЕРСКВОТИНГ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Під кіберсквотингом у сучасних правових дослідженнях розуміють недобросовісне отримання прибутку шляхом продажу (перепродажу) доменного імені, яке є ідентичним або дуже схожим за писанням з назвою торговельної марки, відомого бренду, ім'ям або прізвищем світових знаменитостей, власнику відповідної торговельної марки або прізвища. Аналізуючи положення Кодексу України про адміністративні правопорушення, уявляється можливим виділити ряд правопорушень, які за своєю сутністю певною мірою схожі до поняття кіберсквотингу.

Так, до числа таких адміністративних правопорушень можна віднести порушення права на об'єкти права інтелектуальної власності, які передбачені ст. 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, глава 6 “Адміністративні правопорушення, що посягають на власність”. Відповідно до цієї статті “незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності (літературного чи художнього твору, їх виконання, фонограми, передачі організації мовлення, комп'ютерної програми, бази даних, наукового відкриття, винаходу, корисної моделі, промислового зразка, знака для товарів і послуг, топографії інтегральної мікросхеми, раціоналізаторської пропозиції, сорту рослин тощо), привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом, тягне за собою накладення штрафу від десяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення” [1].

Необхідно звернути увагу на розкриття змісту інтелектуальної власності, а саме вираз: “... знак для товарів і послуг”, який за своїм змістом підпадає під брендвий кіберсквотинг. Отже, можна припустити, що застосування положення ст. 51-2 КУпАП частково визначає об'єктивну сторону адміністративних правопорушень в сфері Інтернет. Проте, для повного врегулювання питань адміністративної

відповідальності за кіберсквотинг, необхідно у КУПАП не тільки надати визначення кіберсквотингу як такого, а також включити до переліку правопорушень всі види кіберсквотингу (кіберсквотинг коротких доменних імен, брендвий, іменний, галузевий, географічний кіберсквотинг і тайпсквотинг).

Іншим правопорушенням, яке за своєю сутністю схоже до поняття кіберсквотингу, на думку О.В. Кохановської, може бути недобросовісна конкуренція, що передбачена ст. 164-3 КУПАП [2].

Відповідно до цієї статті “незаконне копіювання форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а так само імітація, копіювання, пряме відтворення товару іншого підприємця, самовільне використання його імені тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до сорока чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією виготовленої продукції, знарядь виробництва і сировини чи без такої” [1].

Погляд О.В. Кохановської є прийнятним, оскільки зазначені у ст. 164-3 КУПАП дії можуть заподіяти певну шкоду діловій репутації власникам торгових марок, відомих магазинів, а також відомим знаменитостям. Більш того, аргументом, що свідчить на користь віднесення поняття кіберсквотингу до недобросовісної конкуренції, є положення ст. 1 Закону України Про захист від недобросовісної конкуренції, відповідно до якого “недобросовісному конкуренті є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності” [2].

Однак, знов ж таки, у даному випадку мова йде лише про брендвий та іменний кіберсквотинг. Більш того, “самовільне використання” назви торгової марки або імені знаменитої особи у доменному імені ще не доводить факт скоєння кіберсквотинга. Тому у Законі України “Про захист від недобросовісної конкуренції” та КУПАП вважається за доцільне не тільки розширити поняття кіберсквотинга (охоплюючи всі його види), але й визначити мотиви кіберсквотера, а саме: подальшої продажі (перепродажі) за вищою ціною або введення в оману споживачів шляхом неправильного використання доменного імені.

Цивільним правовідносинам від природи властива свобода волевиявлення суб’єктів, що відповідним чином позначається і на цивільно-правовій відповідальності. По-перше, правовідносини відповідальності в цивільному праві ініціюються постраждалою стороною і ґрунтуються передусім на його бажанні відновити своє порушене становище або отримати компенсацію. По-друге, в багатьох випадках можливе добровільне відшкодування, компенсація без звернення до суду [3].

На думку І.М. Шопіної підставами цивільно-правової відповідальності є: протиправність поведінки (дія чи бездіяльність); наявність майнової та (або) моральної шкоди; причинний зв’язок між протиправною поведінкою і заподіяною шкодою; вина особи, яка заподіяла шкоду [2].

Загальні положення про відшкодування шкоди визначені у ЦК. Так, ст. 1166 ЦК, яка називається “Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду”, свідчить про те, що майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. В свою чергу відповідно до ст. 1167 ЦК, яка називається “Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду”, моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини [4].

Більш того, за твердженням І.М. Шопіної немайна шкода, зокрема моральна, може компенсуватися грошми, майном або в інший спосіб. Розмір такої компенсації попередньо оцінюється позивачем, але остаточно встановлюється судом на засадах адекватності, розумності, справедливості. Моральна шкода компенсується незалежно від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню, та не пов’язана з розміром цього відшкодування [2].

До переліку цивільних правопорушень, передбачених ЦК, у сфері Інтернет-ресурсу можна також віднести посягання на недоторканість ділової репутації та право на індивідуальність. Наприклад, відповідно до ст. 299 ЦК “фізична особа має право на недоторканність своєї ділової репутації. Фізична особа може звернутися до суду з позовом про захист своєї ділової репутації”. В свою чергу ст. 300 ЦК стверджує: “фізична особа має право на індивідуальність” [4]. Зазначені інформаційні делікти більше стосуються іменного кіберсквотингу, проте, не захищають недоторканість ділової репутації власників відомих брендів і торгових марок (брендвий кіберсквотинг). Тому вважається за доцільне зазначені статті ЦК доповнити положеннями стосовно захисту прав на недоторканість ділової репутації та право на індивідуальність ще й юридичних. Такі зміни слугуватимуть захистом не тільки від іменного кіберсквотингу, але й відповідно від брендового та галузевого.

Інформаційна дисциплінарна відповідальність пов'язана лише з виконанням трудових або службових обов'язків в інформаційній сфері. Особа може бути притягнута до дисциплінарної відповідальності керівником підприємства, установи чи організації за дисциплінарний проступок. Отже доречним буде запропонувати керівникам установ та підприємств визначити у своїх статутах (положеннях), а також при укладанні трудових договорів (контрактів) скоєння кіберсквотингу як дисциплінарний проступок з відповідним для такого проступку притягненням до відповідальності.

На нашу думку діяння, пов'язані з кіберсквотином, безумовно містять у собі елементи суспільної шкідливості, але ж ніяк не суспільної небезпеки. Тому ми вважаємо, що впровадження юридичної відповідальності за кіберсквотинг має охоплювати перш за все заходи адміністративної, цивільно-правової та матеріальної відповідальності.

Список літератури

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Закон УРСР від 07.12.84 № 8074-10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
2. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології: монографія / І. В. Арістова, О. А. Баранов, О. П. Дзьобань та ін.; за заг. ред. проф. К. І. Белякова. Київ: КВІЦ, 2019. 344 с. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/monografiya_ok_0.pdf.
3. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері : навч. посіб. / О. О. Тихомиров, О. К. Тугарова. Київ: Нац. акад. СБУ, 2015. 172 с. URL: https://tihomai-law.at.ua/yurid_vidpovidalnist_z_a_pravoporushennya_v_infosfe.pdf
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Стецюк С.П.,

*ад'юнкта науково-організаційного відділення Військового інституту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ЯК НАПРЯМ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Розвиваючи відносини з НАТО у форматі конструктивного співробітництва, Україна має на меті зміцнити національну безпеку та використати досвід і допомогу країн – членів Альянсу в реформуванні оборонної та інших пов'язаних з нею сфер діяльності. Основні пріоритети оборонної реформи викладені в Стратегічному оборонному бюлетені, введеному в дію Указом Президента України №240/2016 від 06 червня 2016 року [1]. Бюлетень визначає п'ять стратегічних цілей реформування, серед яких: 1) об'єднане керівництво силами оборони, що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами – членами НАТО; 2) ефективна політика, системи планування і управління ресурсами в секторі оборони з використанням сучасних євроатлантичних підходів; 3) оперативні (бойові, спеціальні) спроможності сил оборони, необхідні для гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки; 4) об'єднана система логістики і система медичного забезпечення, здатні надати підтримку всім компонентам сил оборони; 5) професіоналізація сил оборони та створення необхідного військового резерву. Загалом оцінюючи положення основних українських документів стратегічного планування можна стверджувати, що очікуваними результатами всієї оборонної реформи є впровадження у діяльність міністерства оборони, збройних сил та інших складових сил оборони принципів і стандартів НАТО.

В Україні, як і в багатьох інших країнах світу, процеси розроблення, запровадження, застосування та скасування дії стандартів охоплюються діяльністю, що називається стандартизація. У Великому енциклопедичному юридичному словнику за редакцією Ю. С. Шемшученка поняття «стандартизація» визначається як діяльність компетентних державних органів та інших органів і організацій, пов'язана з розробленням, схваленням, прийняттям, впровадженням, переглядом, зміною та припиненням дії стандартів [2, с. 845].

Закон України «Про стандартизацію» визначає стандартизацію як діяльність, що полягає в установленні положень для загального та неодноразового використання щодо наявних чи потенційних завдань і спрямована на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері» [3]. Наведене законодавче поняття стандартизації лягло в основу визначення сутності військової стандартизації, сферу застосування якої встановлено в межах організації та здійснення всіх видів діяльності Міністерства оборони України та Збройних Сил України відповідно до покладених на них функцій [4].

На жаль, існуюча сьогодні система суб'єктів стандартизації в Україні ще недостатньо відповідають сучасній політиці стандартизації країн-членів Євросоюзу та НАТО, до числа яких прагне приєднатися Україна. Власне кажучи, Політикою НАТО зі стандартизації визначено, що всі союзники, включаючи партнерів, мають забезпечувати ефективну здатність їх збройних сил діяти разом, у тому числі, шляхом запровадження узгоджених стандартів НАТО [5]. У зв'язку із цим правове регулювання військової стандартизації в Україні в силу своєї особливої специфіки застосування відрізняється від цивільної стандартизації і потребує наявності в країні окремого національного органу військової стандартизації, який міг би здійснювати нормативно-правове регулювання у сфері військової стандартизації, а саме розробляти, запроваджувати, застосовувати і за необхідності скасовувати дію військових стандартів, у тому числі тих, що функціонують в країнах-членах НАТО. А для цього необхідно також розробити нормативно-правовий акт, який би регулював порядок впровадження, застосування та скасування стандартів НАТО. Досить важливе місце в процесі військової стандартизації має відводитись гармонізації в Україні військової термінології НАТО, оскільки в іншому випадку це може призвести до певних неточностей та суперечностей, що потягнуть за собою суттєві помилки в ході розроблення методологічних основ підготовки і застосування сил оборони, наближення їх до принципів та стандартів НАТО, а також до втрати логічної послідовності в реалізації запланованих заходів оборонної реформи в Україні.

Література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента України від 06.06.2016 № 240/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/240/2016> (дата звернення 11.09.2017).
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Академіка НАН України Ю. С. Шемшученка. Київ: Юридична думка, 2007. 990 с.
3. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1315-18> (дата звернення 11.09.2017)
4. Про визначення державного підприємства, яке виконує функції національного органу стандартизації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1163-2014-%D1%80> (дата звернення 11.09.2017).
5. AAP-03 Production, Maintenance and Management of NATO Standardization Documents. Edition J Version 1 november 2010. URL: [http://www.algirdobatalionas.lt/download/27777/aap-3\(j\).pdf](http://www.algirdobatalionas.lt/download/27777/aap-3(j).pdf) (дата звернення 11.09.2017).

Терещук В.В.,

*аспірант кафедри адміністративного, фінансового і банківського права
Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

ОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ «ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ»

Кардинальні зміни системи публічного управління потребують сьогодні оновлення підходів до сутності базових категорій адміністративного права. Європеїзація суспільних відносин у системі державної служби та служби в органах місцевого самоврядування обумовлює зміну пріоритетів державної політики. Принцип людиноцентризму стає пріоритетом кардинальних перетворень у державі. Вказане обумовлює необхідність розмежування між управлінськими та інструментальними функціями

держави. Категорія «публічне адміністрування» входить у правову реальність як ознака справжньої демократизації суспільних відносин. Однак, на жаль, методологічні підходи до визначення сутності означеної категорії досліджені ще недостатньо, що обумовлює необхідність здійснення наукових досліджень у вказаному напрямку

Аналізуючи підходи до сутності публічного адміністрування, що склалися в науці адміністративного права, слід зупинитися на позиції О. В. Кузьменко, яка вважає, що у межах публічного адміністрування змінюються пріоритети цілей та завдань, постійно удосконалюється технічна система, домінантна роль покладається на досягнення цілі. Причини, умови та результат угрупувань проявляється в системі координаційного механізму контролю, узагальненні ресурсів посадових позицій та організаційних одиниць, встановленні узагальнених показників результативності діяльності та у відповідному взаємному узгодженні, що дозволяє здійснювати цей процес відповідно до визначених принципів. Отже, вчена визначає публічне адміністрування як діяльність публічної адміністрації щодо задоволення загальних публічних інтересів соціуму [1, с.24]. У вказаному визначенні, з одного боку, знаходить свій прояв діяльнісний підхід до сутності публічного адміністрування, разом з тим наведена дефініція уявляється нам певною мірою тавтологічною (адміністрування визначається як діяльність адміністрації).

На думку А. Ф. Колодія, публічне адміністрування є різновидом управлінської діяльності інституцій публічної влади, завдяки якій держава та громадянське суспільство забезпечують самокерованість (самоврядність) усієї суспільної системи та її розвиток у певному, визначеному напрямку [2, с.7]. Вказане визначення можна віднести до групи позицій фахівців адміністративного права, які вважають публічне адміністрування одним із видів державного управління (управлінський підхід).

Досить цікавою є позиція Г. Шаульської, яка визначає сутність публічного адміністрування через механізм останнього. На думку вченої, з урахуванням особливостей побудови, механізми публічного адміністрування поділяються на: а) цільові механізми публічного адміністрування (спрямовані на досягнення певної мети), які, у свою чергу поділяються на адміністративні (у тому числі організаційні та розпорядчі), правові, економічні, політичні, соціальні, психологічні, моральні та етичні, а також комбіновані та інформаційні механізми; б) механізми функціонування системи публічного адміністрування на різних історичних етапах суспільного розвитку країни (механізми, що на різних етапах становлення державності, формування та розвитку системи публічного адміністрування були характерні для Української держави); в) механізми здійснення процесу публічного адміністрування різними владними органами та окремими посадовими особами (являють собою чітко вибудовані послідовності дій, реалізація яких забезпечує здійснення публічного адміністрування відповідними органами або їх посадовими особами шляхом поступових перетворень у стані об'єктів публічного адміністрування). Виходячи з означеного, вчена робить висновок, що на сьогодні система публічного адміністрування в Україні складається з органів державної влади (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, їх територіальні представництва, місцеві державні адміністрації, органи юстиції України) та органів місцевого самоврядування (обласні, районні, міські, районні в містах (у разі їх створення), сільські та селищні ради), що знаходяться у безперервній взаємодії, виконуючи покладені на них функції [3, с.122]. Вказаний підхід, який можна назвати процедурним, розглядає феномен публічного адміністрування як комплекс послідовних процедур, сукупність яких дозволяє досягти поставлених цілей.

Окремо хотілось би сказати про існування інформаційно-правового підходу, в якому адміністрування розуміється перш за все як процес обміну інформацією, а учасники вказаного процесу відчувають інформаційні впливи з боку партнерів по комунікації [4, с.67].

Слід також сказати, що у наукових джерелах містяться також інші підходи до сутності публічного адміністрування, але їх більш детальний аналіз свідчить, що вони є різновидами описаних вище підходів або об'єднанням двох або навіть трьох із них.

Під час дослідження сутності феномену публічного адміністрування важливим є визначення прийомів та способів наукового пізнання, використання яких дасть змогу досягти мети наукового пошуку. Використання певних методів обумовлює не лише вектори дослідження, а й особливості отриманих результатів. Так, використання діяльнісного підходу до сутності публічного адміністрування обумовлює побудову концепції його розуміння у якості специфічного виду діяльності, який здійснюється спеціально призначеними державою органами. Комунікаційний підхід передбачає розгляд публічного

адміністрування як комунікації, в ході якої взаємодія наділених владними повноваженнями органів та осіб, а також громадян, інститутів громадянського суспільства, підприємств, установ та організацій, призводить до реалізації їх сумісних цілей, або цілей кожного з партнерів по комунікації, причому сама взаємодія виступає не лише засобом, а й метою такої діяльності. У межах ліберально-комунітаріаністського підходу публічне адміністрування сприймається як договірна взаємодія між державою та суспільством. Інформаційно-правовий підхід обумовлює розвиток цифрових технологій публічного адміністрування та проєктів на кшталт «держава в смартфоні». Цілі цієї взаємодії породжують спеціальні структури, а зміна таких цілей призводить до трансформації означених структур.

Література:

1. Кузьменко О.В. Правова детермінація поняття публічне адміністрування. Повітряне і космічне право. 2009. №3:С. 20-24.
2. Демократичне урядування та публічне адміністрування : проблеми вимірювання та аудиту: наук .-метод. посіб. / авт. кол. : А. Ф. Колодій , М. З. Бунік , П. М. Петровський та ін. Київ: НАДУ, 2011. 56 с.
3. Шаульська Г. Сучасні механізми публічного адміністрування: питання удосконалення. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2018. № 2. С. 121-126.
4. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія / за заг. ред. К. І. Беякова. Київ: КВІЦ, 2018. 169 с.

Хавіна О.С.,
*студентка Навчально-методичного центру
після дипломної освіти та підвищення кваліфікації
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

РОЗВИТОК ПРАВОЗАХИСНИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СУЧАСНОСТІ

В межах лише цієї наукової статті неможливо розглянути всі питання, які стосуються державної виконавчої служби як невід'ємної складової держави, критерій дієвості її влади та запоруку виконання рішень судів та інших органів. Але, навіть таке стисле дослідження дає можливість констатувати актуальність досліджуваної теми в Україні.

Діяльність Державної виконавчої служби – це завершальна стадія судового процесу. Визначення місця та ролі органів державної виконавчої служби у системі органів державної влади, їх організаційно-правової структури є вкрай важливим.

Виконавче провадження взагалі та система державної виконавчої служби, як це парадоксально не звучить, повинна ставити собі за мету зменшувати обсяг своєї роботи та з часом перетворитись на дорадчий орган, що втручається у процес виконання судового рішення лише у крайніх випадках. Адже сама сутність примусового виконання свідчить про те, якщо те чи інше судове рішення не виконується боржником свідомо, воно потребує додаткового апарату примусу з метою відновлення порушених прав та свобод. І чим більший об'єм роботи мають органи державної виконавчої служби, тим менше важить судове рішення саме по собі. Принцип правосуддя та добровільного виконання судового рішення заміщується принципом примусу до виконання.[2]

Примусове виконання рішень судів та інших органів в Україні забезпечується діяльністю державних виконавців – державних службовців, які мають права, обов'язки та відповідний статус, встановлені Законами України «Про виконавче провадження», «Про державну виконавчу службу».

Аналіз практики виконання судових рішень та чинного законодавства дозволяє зробити висновок про те, що боржник у порівнянні з кредитором завжди знаходиться у більш вигідному становищі та має можливість використовувати легальні схеми блокування виконання рішень судів про стягнення з нього боргу. Маючи судове рішення про стягнення значної суми коштів, боржник, який має ліквідні активи,

намагається звільнитися від них, зокрема, шляхом переведення на іншу особу. Щоб якимось чином попередити дії боржника спрямовані на уникнення виконання рішення суду, можна порадити стягувачеві ще на стадії пред'явлення виконавчого документа до органу державної виконавчої служби у окремій заяві просити державного виконавця відповідно до Закону України „Про виконавче провадження” забезпечити виконання рішення суду шляхом накладення постановою про відкриття виконавчого провадження арешту на майно (крім коштів) боржника та одночасно проведення опису і арешту майна.[1]

На мій погляд, органам юстиції спільно з спеціалізованими науково-дослідними установами доцільно було б провести роботу з визначення науково обґрунтованого нормування праці державного виконавця. Цей захід продемонстрував би, який час витрачається в середньому на примусове виконання одного документа, і надав би можливість визначити, яку максимальну кількість останніх має отримувати в місяць виконавець для того, щоб не порушувати термін виконання.

Вимоги державного виконавця доволі часто ігноруються як боржником, так і іншими учасниками, які залучаються до виконання провадження. Причина, на мій погляд, полягає у тому, що чинне законодавство не стільки сприяє у здійсненні виконавчого провадження скільки перешкоджає йому. Так, однією з ключових проблем, що на сьогодні існує у виконавчому провадженні, є проблема відповідальності, а саме притягнення до відповідальності осіб - учасників виконавчого провадження – які свідомо ухиляються від виконання законних вимог державного виконавця, порушуючи тим самим вимоги Закону.[3]

Для підвищення ефективності діяльності державної виконавчої служби та виконання в Україні рішень судів, на мою думку, необхідно розглянути можливі варіанти подальшого розвитку системи органів державної виконавчої служби, а як наслідок системи виконання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р.
2. Фіолевський Д.П., Лобанцев С.Ю., Мезенцев Є.І. Державна виконавча служба України: Навчальний посібник/ Під загальною редакцією Д.П. Фіолевського.- К: Алеута, 2004.- 564 с.
3. Штефан М.І., Омельченко М.П., Штефан С.М. Виконавче провадження.- К: Юрінком Інтер, 2001.- 375 с.

Хавіна О.С.,
*студентка Навчально-методичного центру
після дипломної освіти та підвищення кваліфікації
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО ВИКОНАВЦЯ У СУСПІЛЬСТВІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

В період, коли українська держава, як і все суспільство, продовжує переживати часи вагомих змін, що базуються на пріоритетності захисту прав людини, важливою у цих процесах є роль державного виконавця, на якого законодавцем покладена функція примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб). Адже базовою основою подальшого розвитку нашої держави є європейський вибір, відданість загальноновизнаним цінностям, ідеалам свободи, гарантованої та непорушної власності.

Правовий та соціальний статус державного виконавця визначений Законами України «Про державну виконавчу службу», «Про виконавче провадження». Державний виконавець є представником влади, тому перед ним також стоїть завдання вжити всіх передбачених законодавством заходів для практичного втілення у життя положень основного Закону нашої держави [1].

Виконавче провадження є завершальною стадією судового провадження, на якій державний виконавець здійснює заходи примусового виконання рішень у спосіб та порядок, визначені цим рішенням.

Незважаючи на те, що державний виконавець є «виконавцем» (у прямому значенні цього слова) волі суду чи іншого органу, уповноваженого на прийняття рішення (посадової особи), у суспільстві існує недостатнє розуміння правової природи повноважень державного виконавця [2].

При цьому знову ж таки слід зауважити, що будь-яке владне рішення без подальшої його реалізації втрачає свою сутність, адже для поновлення порушеного права – не завжди достатньо отримати захист юрисдикційних органів у формі владного рішення. Його ще потрібно реалізувати, виконати. Адже невиконання рішень, що ухвалені судами іменем держави, підриває авторитет цієї держави. З цього вбачається також важливість участі державного виконавця у процесі творення правової демократичної держави.

Одним з варіантів організації та діяльності Державної виконавчої служби є її подальше вдосконалення на основі чинного законодавства із завершенням внесення змін до законодавства України з метою поліпшення діяльності державної виконавчої служби. Необхідно віднести державну виконавчу службу до правоохоронних органів. Це пояснюється тим, що у процесі примусового виконання рішень державний виконавець наділений рядом повноважень щодо здійснення заходів примусового характеру (примусовий арешт та вилучення майна, примусове входження до житла та іншого володіння особи, накладення стягнення на боржника, ініціювання порушення кримінальної справи щодо боржника) [3].

Для удосконалення системи реалізації арештованого майна необхідно надати державним виконавцям право самостійно організовувати реалізацію арештованого майна. Це надасть змогу зберегти у більшому розмірі грошову суму. Одержану від реалізації майна боржника, забезпечить належний контроль за всіма стадіями виконавчого провадження і, як наслідок, сприятиме захисту прав і охоронюваних законом інтересів громадян та юридичних осіб у виконавчому провадженні.

Необхідно також виключити можливість адміністративного оскарження дій державного виконавця, поклавши такі функції виключно на суд. Закріплений законом порядок оскарження дій або бездіяльності державного виконавця надає право сторонам виконавчого провадження звертатись зі скаргами безпосередньо до начальника відділу або до суду. Щоб запобігти можливості розгляду скарг безпосередньо зацікавленою особою, розгляд цих справ повинен здійснюватися за правилами виключної підвідомчості судові. Це повною мірою забезпечить гарантії захисту прав і охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб у виконавчому провадженні.

Для поліпшення механізму виконання рішень та захисту державних виконавців необхідно також розглянути і вивчити питання щодо можливості силового забезпечення процесу виконавчого провадження, адже в органах державної виконавчої служби працює багато жінок. Як засвідчує практика виконання рішень, боржник, які допустили порушення прав іншої особи і в майбутньому намагаються не вживати або перешкоджати вжиттю будь-яких заходів щодо відновлення цих прав, навіть після прийняття судом рішення щодо відновлення порушеного права продовжують ухилятися від виконання. У деяких випадках дії мають ознаки злочину, що може загрожувати не тільки виконанню рішення, а й здоров'ю і життю державного виконавця.

Ще однією рекомендацією може бути створення державної виконавчої служби - урядового органу, який передбачає функціонування як державних, так і приватних виконавців. Приватні виконавці функціонуватимуть поряд із державними виконавцями. Слід також зауважити, що надання права стягувач самостійно буде визначати орган примусового виконання - державний чи приватний, яким буде вжито заходів по виконанню рішень. Поряд з цим структура та повноваження державної виконавчої служби і системи приватних виконавців повинні будуватись на принципах рівності та узгодженості. Однак, законодавчо слід закріпити за державними виконавцями виключне право по виконанню рішень окремої категорії, зокрема рішень: щодо стягнення коштів на користь держави з державного чи місцевого бюджетів або бюджетних установ; щодо конфіскації майна тощо.

Важливою рекомендацією є скасування строку на добровільне виконання рішення суду, який встановлює державний виконавець при винесенні постанови про відкриття виконавчого провадження, адже, боржнику надається можливість для добровільного виконання під час набрання законної сили судового документа.

На мою думку перелічені рекомендації є досить важливими та доцільними, спрямованими на поліпшення механізму примусового виконання рішень судів та інших органів, а також на підвищення ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р.
2. Ю. Кононенко, Б. Гук. Становлення законодавства України про виконавче провадження: окремі питання.- Право України.- 2005.- № 2.
3. Ю. Сульженко. Статус державних виконавців та Державної виконавчої служби України.- Право України.- 2003.- № 10.

Чернявська Е.О.,
студентка Навчально-методичного центру
підвищення кваліфікації
«Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара»

«СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДІВ»

Чільне місце серед принципів організації і функціонування судової влади, посідає принцип незалежності судів, дотримання якого підкріплено відповідними гарантіями, здатними виключити будь-який несправедливий вплив на суддів при виконанні ними професійних обов'язків [1, 584].

Проблеми незалежності судів і гарантія їх забезпечення в сучасній Україні тісно пов'язані з процесами реформування судоустрою, судочинства і статусу судів. З використанням досягнень передової політико-правової думки, правових традицій демократичних країн, рекомендацій структур Ради Європи і Європейського Союзу, розвитком міжнародних наукових зв'язків за допомогою зарубіжних наукових організацій. Це сприяє підвищенню довіри до вітчизняної судової системи та входженню України до європейського правового простору.

Незалежність суду, являє собою основний елемент його правового статусу, право і обов'язок вільно, неупереджено і справедливо розглядати справи за своїм внутрішнім переконанням без будь-якого несправедливого впливу і забезпечення цього права для ефективного захисту прав людини та інтересів держави.

Незалежність суддів проявляється лише у зв'язку з їх професійною діяльністю, не є абсолютною, будучи обмеженою нормами закону, вона є необхідною умовою суддівської неупередженості.

На теперішній час ідея незалежності судової влади набула значної актуалізації також внаслідок того, що ситуацію, яка склалася навколо судової системи в Україні, можна вважати загрозою руйнації правосуддя. Втручання в діяльність судів та суддів з боку владних і політичних суб'єктів, тиск на них призводять до системного безпрецедентного перевищення представниками влади наданих їм повноважень. Є відповідні намагання перетворити суди з органів правосуддя на знаряддя для виконання політичних та особистих замовлень, зробити додатком тієї чи іншої політичної сили, засобом задоволення політичних, корпоративних та приватних інтересів [2, с. 38].

Аналіз стану незалежності судів перебуває у тісному взаємозв'язку з авторитетом судової влади. У свою чергу, авторитет значною мірою обумовлений досконалістю законодавчих норм щодо формування суддівського корпусу та їх застосування на практиці, підвищення вимогливості до суддів за незалежне і сумлінне виконання ними професійних обов'язків. У результаті встановлюється певний рівень довіри до судової системи в цілому і до окремих представників судової влади [3, с.3-7].

У результаті судової реформи позитивно вплинули на забезпечення незалежності судів удосконалення законодавства про судоустрій і статус суддів і практика його застосування. Збільшується кількість звернень до суду громадян і юридичних осіб. Водночас негативно впливає на ці процеси нестабільність, суперечливість і фрагментарність законодавства, обмеженість компетенції органів суддівського самоврядування, недостатня визначеність норм суддівської етики.

Дослідження громадської думки щодо рівня незалежності суддів у сучасних умовах є недостатньо вмотивованою через різний ступінь обізнаності громадян із діяльністю суддів або суб'єктивне сприйняття результатів цієї діяльності. Доцільно розширити сферу соціологічних досліджень серед осіб, які мають власний життєвий досвід спілкування з представниками судової влади.

Забезпечення незалежності судів значною мірою залежить від впровадження норм міжнародного права, які визнані обов'язковими для Української держави, а також рекомендаційних документів міжнародних і європейських структур. Це, передусім, стосується загального розуміння суті принципу незалежності судів й удосконалення гарантій їх забезпечення.

Список використаної літератури:

1. Статус суддів: навч.-практ. посіб./ за ред. І.Є. Марочкіна. – Х.: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. – 584 с.
2. Моніторинг незалежності суддів в Україні / за заг. ред. А. Алексєєва, Центр суддівських студій, Рада суддів України, Асоціація суддів України. – К. : Поліграф-Експрес, 2009. – 120 с.
3. Бойко В. Проблеми правосуддя в Україні і шляхи їх вирішення / В. Бойко // Право України. - 2014. - № 3. - С. 3-7.

Шупік Д.А.,
студент 6-го курсу Інституту управління та права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Андрущенко Л.В.

ДО ПРОБЛЕМ ПОРЯДКУ ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ЧАСТКУ В СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ УЧАСНИКА ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Розвиток чинного законодавства у сфері корпоративних прав та виконавчого провадження має стрімкий розвиток та здійснюються суттєві удосконалення їх регулювання. З прийняттям в 2018 році Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» новим предметом для звернення стягнення на майно стала частка в статутному капіталі учасника товариства. Проте, ці відносини все ще залишилися неврегульованими, а в чинних положеннях національного законодавства присутні колізії.

Дослідженнями таких відносин вже здійснювалися в працях В. М. Кравчука, С. В. Скріябіна, А. В. Смітюх, І. В. Спасибо-Фатєєвої, Р. С. Фатхутдинова та інших правників. Але питання передачі частки в статутному капіталі товариства залишилося відкритим.

Особливості звернення стягнення на частку в статутному капіталі товариства визначено статтею 22 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». [1]

Порядок реалізації арештованого майна затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 29.09.2016 №2831/5, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.09.2016 за № 1301/29431 (далі – Порядок).

Відповідно до пункту 4 розділу X Порядку після повного розрахунку переможця за придбане майно (у тому числі сплати винагороди за організацію та проведення електронних торгів) на підставі протоколу про проведення електронних торгів та платіжного документа, що підтверджує сплату додаткової винагороди за організацію та проведення електронних торгів (у випадку якщо майно реалізовувалося за ціною, вищою стартової), виконавець протягом п'яти робочих днів складає акт про проведені електронні торги.

Положеннями пункту 7 розділу X Порядку встановлено, що акт про проведені електронні торги є документом, що підтверджує виникнення права власності на придбане майно, у випадках, передбачених законодавством. [2]

Частинами шостою та дев'ятою статті 61 Закону України «Про виконавче провадження» визначено, що у разі не реалізації майна на третіх електронних торгах виконавець повідомляє про це стягувачу і пропонує йому вирішити питання про залишення за собою нереалізоване майно, крім майна, конфіскованого за рішенням суду. Майно передається стягувачу за ціною третіх електронних торгів або за фіксованою ціною. Про передачу майна стягувачу в рахунок погашення боргу виконавець вносить постанову. За фактом такої передачі виконавець складає акт. Постанова та акт є підставами для подальшого оформлення стягувачем права власності на таке майно. [3]

Водночас, відносини, які виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань регулюються Конституцією України та Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (далі – Закон) та іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону.

Згідно з частиною першою статті 3 Закону, дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування. [4]

Частиною п'ятою статті 17 Закону визначено, що для державної реєстрації змін до відомостей про склад учасників товариства з обмеженою чи додатковою відповідальністю подається, зокрема, один із відповідних документів. Відповідно до підпункту «г» пункту 3 частини п'ятої статті 17 Закону таким документом у випадку набуття права власності на частку в статутному капіталі товариства на підставі акту про проведені електронні торги або постанови про передачу майна стягувачу у рахунок погашення боргу і акту про передачу майна стягувачу у рахунок погашення боргу є акт приймання-передачі частки (частини частки) в статутному капіталі товариства. При цьому, частиною п'ятою статті 17 Закону,

частиною третьою статті 34 Закону України «Про нотаріат» передбачено обов'язковість викладення тексту акта приймання-передачі частки в статутному капіталі на спеціальних бланках нотаріальних документів із обов'язковим засвідченням справжності підписів на цьому акті. [4]

Тобто, для проведення державної реєстрації змін до відомостей про товариство щодо зміни складу учасників у зв'язку з набуттям права власності на частку в статутному капіталі у зв'язку зі зверненням стягнення на таку частку державному реєстратору подається акт приймання-передачі частки (частини частки) в статутному капіталі товариства, викладений на спеціальних бланках нотаріальних документів із засвідченням справжності підписів на акті.

Проте законодавцем не було враховано, що акт приймання-передачі повинен бути складений саме з теперішнім власником та зі стягувачем, набувачем. Таким чином, не визначено, що повинен вчинити виконавець, якщо особа-власник частки відмовляється від підписання такого акту.

Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України №512/5 від 02.04.2012 року Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 квітня 2012 року за №489/20802 була затверджена Інструкція з організації примусового виконання рішень державними та приватними виконавцями (далі – Інструкція). [5]

В жодному положенні Інструкції не міститься права або обов'язку виконавця або ж керівника органу виконавчої служби звертатися до нотаріуса для вчинення необхідних дій щодо посвідчення підпису на акті приймання-передачі частки в статутному капіталі на яку було звернено стягнення.

Таким чином, якщо боржник відмовляється від підписання акту приймання-передачі частки в статутному капіталі, виконавець на має жодних правових підстав для самостійної реалізації необхідних дій щодо засвідчення підпису у нотаріуса та викладення акту на нотаріальних бланках, як цього вимагає Закон.

Відповідно до аналізу вищевказаних норм, можемо констатувати, що в положеннях чинного законодавства присутня колізія. При завершенні вчинення дій щодо звернення стягнення на частку в статутному капіталі товариства виконавець не може вчинити дій для видачі необхідних документів у встановленій законодавством формі для подальшої реєстрації набувачем або стягувачем змін до відомостей про юридичну особу в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Це унеможливило завершення процесу звернення стягнення на частку в статутному капіталі.

Тому, доцільно було б або ж внести зміни до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» та включити до переліку документів, які необхідні для внесення змін до відомостей про юридичну особу підписані в простій формі постанову та акт виконавця щодо передачі майна стягувачу або набувачу, або ж визначити конкретні дії виконавця в Інструкції з організації примусового виконання рішень, за якими покласти обов'язок виконавця здійснити дії, що необхідні для нотаріального посвідчення акту приймання-передачі частки в статутному капіталі та викладення його на нотаріальних бланках, відповідно до вимог чинного законодавства у сфері державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Закон, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2018 р., № 13, стор. 5, стаття 69, Режим електронного доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>.
2. Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна. Наказ, Офіційний вісник України, 2016 р., № 76, стор. 179, стаття 2558, код акта 83333/2016
3. Про виконавче провадження. Закон, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2016 р., № 30, стор. 5, стаття 542, Режим електронного доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Закон, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003 р., № 31, стаття 263, Режим електронного доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
5. Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень. Наказ, Офіційний вісник України, 2012 р., № 27, стор. 23, стаття 1018, код акта 61049/2012, Режим електронного доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12>